

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Otuz üçüncü birleşim

6 . II . 1946 Çarşamba

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	36	liye ve Bütçe Komisyonları raporları	
2. — Havale edilen kâğıtlar	36	(1/491)	47,49,50,54:57
3. — Sorular ve cevaplar	37	4. — İdareci Üyeler Kurulunun, 4448	
1. — Manisa Milletcekili Hikmet Bayur'un Ege'nin çekirdeksiz üzümünün borsa satış fiyatlarında görülen düşüklük hakkında ne düşünüldüğünün bildirilmesine dair Ticaret Bakanlığından sorusu ve Ticaret Bakanı Raif Karadeniz'in sözlü cevabı	37:45	sayılı kanunun 2 nci madesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/100)	47:48
4. — Görüşülen işler	45	5. — İzmir Milletvekilleri Şevket Adalan ve Halid Onaran'ın Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları	48:49
1. — Askerî ve Mülki Tekaüt Kanununa ek 3255 ve 4463 sayılı kanunların yorumlanması hakkında Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Millî Savunma, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (3/154)	45:47	6. — Meslekî hastalıkların tazmini hakkında 42 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ekonomi Komisyonları raporları (1/535)	49
2. — İdareci Üyeler Kurulunun, yapılmakta olan Büyük Millet Meclisi binası ve kalorifer tesisleriyle buna benzer diğer işlerinin ikmali için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/94)	47, 49,50,51:54	7. — Sınai müesseselerde hafta tatili yapılması hakkında 14 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ekonomi Komisyonları raporları (1/536)	50
3. — Şeker ve glikozdan alınan munzam istihlâk vergisinde yapılan indirmelerin onanması hakkında kanun tasarısı ve Ma-		8. — Ücretli İşbulma Büroları hakkında 34 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ekonomi Komisyonları raporları (1/537)	50

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Sıtma Savaşı hakkındaki kanun tasarısının Adalet, İçişleri, Bayındırlık, Bütçe, Tarım, Milli Savunma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonlarından ayrılacak üçer üyeden mürekkep geçici bir komisyonda görüşülmesi kabul edildi

Balıkesir Milletvekili Hulusi Küçükler'in, Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki tezkere, istek üzerine, geri verildi.

Tapu Kanununun 6 ncü maddesinin yorumlanması hakkındaki Başbakanlık tezkeresinin geri verilmesi kabul edildi.

Denizaltı gemileri ile avcubotlarında bulunanlara verilecek hazır gıda hakkındaki kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine;

Bahriye efrat ve küçük zâbitanı ile gedikli zâbitan hakkındaki 24 şubat 1330 tarihli kanunun 26 ncü maddesinde değişiklik yapılmasına,

Etibank ve,

Sümerbank Kanunlarının bazı maddelerinin değiştirilmesine;

Elektrik Etüd İdaresinin Ekonomi Bakanlı-

ğına bağlanmasına dair kanunlarla;

Memur ve hizmetlilere verilecek Olağanüstü zam hakkındaki kanuna ek kanun ve

Subaylar Heyetine Mahsus Terfi Kanununun 14 ncü maddesine iki fıkra eklenmesine dair olan kanun kabul olundu.

Adli kâğıtların Posta, Telgraf ve Telefon İdaresi vasıtasıyla tebliğine dair olan 3560 sayılı kanuna ek kanun tasarısı ile;

Belediye kamulaştırma Kanununa bir geçici madde eklenmesine 4644 sayılı kanunun Adalet Bakanlığı bölümünde değişiklik yapılmasına ve;

3656 sayılı kanunun Emniyet Genel Müdürlüğü kısmına bağlı cetvele bazı kadrolar eklenmesine dair tasarıların birinci görüşülmeleri yapıldı.

Çarşamba günü toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkanvekili

Kâtip

Kâtip

Konya

Tunceli

Kocaeli

T. F. Sulay

Necmeddin Sahir Silan

S. Pek

2. — HAVALA EDİLEN KAĞITLAR

Tasarılar

1. — Belediye Kanununun 15 ve 110 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı (1/548) (İçişleri, Maliye ve Bütçe Komisyonlarına);

2. — Hariçten satın alınan buharlı ve motörlü gemilerle memlekette yapılan mümasilleri için getirilecek eşyanın gümrük resminden muafiyetine dair olan 3339 sayılı kanuna en kanun tasarısı (1/549) (Gümrük ve Tekel, Ulaştırma, Maliye ve Bütçe Komisyonlarına);

3. — Yeniden 7 ilce kurulması hakkında kanun tasarısı (1/550) (İçişleri ve Bütçe Komisyonlarına);

Tezkereler

4. — Emniyet Teşkilât Kanununun 24 ncü maddesinin 2 ncü fıkrasıyla 4598 sayılı kanunun 4 ncü maddesinin yorumlanmasına dair Başbakanlık tezkeresi (3/313) (İçişleri ve Bütçe Komisyonlarına);

Raporlar

5. — Avukatlık Kanununun 3 ve 4 ncü maddeleriyle 18 ncü maddesinin yorumlanması hak-

kında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/270) (Gündeme);

6. — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü Memurları Tekaüt Sandığı hakkındaki 3137 sayılı kanuna bazı hükümler eklenmesine ve bu kanunun 15 ve 25 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Ulaştırma, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/326) (Gündeme);

7. — Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında kanun tasarısı ve Ulaştırma ve Bütçe Komisyonları raporları (1/545) (Gündeme);

8. — Erzurum Milletvekili Aziz Akyürek'in, Avukatlık Kanununun 21 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/73) (Gündeme);

9. — İnebolu ve Amasra Limanlarının yapımı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/524) (Gündeme);

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15

BAŞKAN — Ş. Günaltay

KÂTİPLER : S. Pek (Kocaeli), Dr. M. Berker (İçel).

BAŞKAN — Oturum açılmıştır.

3. — SORULAR VE CEVAPLAR

1. — *Manisa Milletvekili Hikmet Bayur'un, Ege'nin çekirdeksiz üzümünün borsada satış fiyatlarında görülen düşüklük hakkında ne düşünüldüğünün bildirilmesine dair Ticaret Bakanlığından sorusu ve Ticaret Bakanı Raif Karadeniz'in sözlü cevabı*

30 . I . 1946

Kamutay Yüksek Başkanlığına

Ege'nin çekirdeksiz üzümünün Borsada satış fiyatları ihracat fiyatlarının gerektirdiğinden oldukça aşağıda kalmakta olup Ocak ayında ayrıca bazı düşüşler kaydetmiştir.

Bu konu üzerinde Ticaret Bakanlığından soruda bulunur ve sözlü karşılık dilerim.

Bu vesile ile en derin saygılarımı sunarım.

Manisa Milletvekili
Hikmet Bayur

H. BAYUR (Manisa) — Evvelâ ben izah edeyim mi?

TİCARET BAKANI R. KARADENİZ
— Daha iyi olur.

H. BAYUR (Manisa) — Arkadaşlar; 1945 - 1946 yılında yurdumuza 20 milyon lira kadar döviz sağlıyan Ege çekirdeksiz üzümü içinde müstahsılın fiyatlar dolayısıyla nasıl zarar ettiğini anlatacağım:

Önce işlerin genel tutumu ile ilgili zararlar gelir ki, bunlar ihracat ürünlerimizi yetiştiren yurttaşlarımıza da şâmindir.

a) Yiyecek ve giyeceğini ölçsüz bir biçimde pahalılaşmış olan bizim ülkemizde tedarik edip yetiştirdiği malı az pahalılaşmış ülkelere satmak zoru,

b) Primler eklendikten sonra dahi Merkez Bankasınca İngiliz lirasına ve dolara karşılık olarak verilen Türk parası çok az olduğundan

böylelikle ihracat için çalışan müstahsıldan göze gözükmeyen fakat her halde malın % 30 undan az olmayan bir verginin fiilen alınması ve bunun müstahsıla başka hiç bir yoldan telâfi ettirilmemesi.

Bugün bu iki konu üzerinde durmayacağım ve İngilizlere satılan üzüm fiyatlarından müstahsılın eline geçen payın azlığını anlatmak ve bunun bundan sonra olsun düzeltilmesini istemekle yetineceğim.

Bu işin gelişmesini anlamak için bir kaç noktanın tesbiti gerekir.

1) 5 Ekimde İngilizlerle imzalanan anlaşmalar ihracatçı firmalar temsil edilmiş, ancak müstahsil temsil edilmemiştir. İzmir'de kooperatifler birliği genel müdürünün müstahsılı temsil ettiği iddiası doğru değildir. Çünkü bu zat ortaklarca seçilmiş olmayıp Bakanlığın bir memurudur.

2) Sözü geçen Anlaşmanın ne son metni, ne de bütün hükümleri yayınlanmamıştır; bunları müzakerelerde temsil edilen ihracatçı firmalar - ki başhecaları 8 - 10 büyük firmalardır - öğrenmişler. Fakat sayıları yüzünü aşan üzüm yetiştirenler öğrenememişlerdir ve ancak haber sızmaları sayesinde kendilerinden gizlenen kısımlar hakkında tek tük bilgi edinebilmişlerdir.

Bu gizli tutma bir ticari amaçla yapılmıştır. İngilizlere satılacak üzüm 44 500 ton idi ve verilmeyen incir yerine üzüm ikamesi ile 48 000 tonu bulacaktır. Bu miktar 60 000 ton kadar tahmin edilen istihsalin büyük bir kısmının dışarı satılması demektir. Bunu öğrenen müstahsil elinde mal kalmıyacağına güvenerek satışta nazlı davranabilirdi; bunu önlemek için önce yalnız 25 000 tonun satıldığı ilân edildi ve mütebakisi için elde edilmiş olan «Option» yani satışa son-

radan karar verip vermemek hakkı gizli tutuldu. 60 000 tonluk bir mahsulden yalnız 25 000 ton satıldığını duyan müstahsil, malının büyük bir kısmının elde kalacağından korkarak ihracatçı firmalara ucuza mal satacağı; nasıl ki de öyle oldu.

Esasen o sırada hepimiz «Option» un gerçek olduğunu, dolayısıyla işbu firmaların ikinci kısım üzümlü teslim etmemekte yetkili olduklarını sanmıştık.

3) Kuru üzüm ihraç edilmeden önce, ayıklanma, kutuya konma gibi bazı ameliyelere tâbidir. Bunların gerektirdiği masraflarla, vergi, hamaliye vesaire «Fob» masrafları diye anılır.

Bunlar Ticaret Bakanlığında daha Eylül ayında ihracatçı firmaların mümessilleri ile birlikte kilo başına 13,5 kuruş olarak tesbit edildi; işde müstahsılı yine gûya kooperatif birliği temsil ediyordu. Ancak 18 Ekim 1945 tarihli İzmir'in «Yeni Asır» adlı gazetesinde İzmir Borsa Başkanının bir demeci çıktı ve kimse onu yalanlamağa veya ona bir itirazda bulunmaya kalkışmadı. O diyordu ki: «Fob» masrafları bütün ticaret evleri için bir olmayıp 9 ile 13 kuruş arasında tehalüf eder. Masrafları 13 kuruş olanlar tesisat ve teşkilâtı olmıyan veya vaktinde tedbir almamış olan ihracatçılardır.»

Daha ileri gitmeden şu günlere dikkatinizi çekmek isterim :

Satılacak mal 48 milyon kilodur; kilo başına her bir kuruş fark umumi ihraç malı üzerinde 480 000 lira fark yapar. Kooperatif birliğinden başka ihracatçı büyük firmaların sayısı 8 - 10 dan ibaret olduğu için «Fob» masraflarının bazı firmalara kilo başına 4,50 kuruş kadar ağırdan fazla kazanç sağlayacak biçimde tesbit edilmiş olması hayretlere değer bir iştir; bahane kendi tesisatı olmıyan veya önceden hiç bir hazırlıkta bulunmamış olan firmalar da kazanç sağlamak isteği olsa gerektir.

Bu işde şu yön de unutulmamalıdır ki, konumuz olan üzüm ihracatı işinde sözü geçen firmaların müşteri bulmak hususunda hiçbir zahmet, masraf ve himmetleri yoktur. Çünkü esas dâva iki Hükümet arasında çözümlenmişti. Dolayısıyla ile bu firmaların bu işteki ticari kazançları ayrıca bir hizmetin karşılığı olmıyan ağırdan bir kazanç sayılabilir.

İşin müstahsil cephesini ele alalım, bu yıl,

kuru üzümün kilo başına maliyeti, sırf fiilî masraflar hesaba katılmak ve vergiler ve bağ sahibi ile çoluk çocuğunun geçinmesi gibi masraflar hariç tutulmak şartı ile 30 kuruş civarındadır.

İngilizlere satılacak olan «Ünikrop» adlı tip kuru üzümün kilosuna 42,5 kuruş almacağına ve bundan 13,5 kuruş «Fob» masrafları çıkarılacağına göre müstahsılı kilo başına İzmir borsasında 29 kuruş verilecek demektir. İçerlerdeki müstahsılı ise tabii daha da az para düşecekti.

Yani müstahsılı fiilî istihlal masraflarını çıkaracak kadar bile bir para bırakılmadığı bir yılda tesisatı olmıyan veya hazırlık yapmamış olan bir takım ihracatçı firmalar dahi para kazansınlar diye fob masrafları kilo başına gerektiğinden bazan 4,5 kuruş fazla hesaplanmış ve bir takım firmalara da bu ölçüde büsbütün hesap dışı bir fazla kazanç sağlanılmıştır.

İşin doğrusu «Fob» masrafları 9 ve 10 kuruş olan iyi mücehhez ve hazırlıklı firmalara ihracat hakkı vermekle yetinmek öbür firmaları hiç nazarı itibara almamak ve bu sayede müstahsılı kilo başında 3. 1/2 veya 4. 1/2 kuruş fazla zarar sağlamak olurdu.

Ihracat ve sevkiyat esasen bu yıl çok yavaş olduğu için bunda önemli bir güçlük olmazdı.

Ticaret Bakanlığı ve «Türkiye Kuru meyve İhracatçıları Birliği» fob masraflarını müstahsil aleyhine ve ihracatçı firmalar lehine bu kadar yüksek tesbit etmekle de kalmadılar işbu birlik 13 Ekim 1945 tarihiyle üyelerine şu genelgeyi yolladı. (Yalnız üzüme ait kısmı alıyorum) «İngiliz satışını sağlamak maksadıyla İdare Heyetiniz tarafından alınan Bakanlıkca tasvip buyurulan karar aşağı alınmıştır :

2. — Üzüm ve incir mübayaası işleri idare heyeti tarafından seçilen bir komite ile tarih tarafından müştereken tanzim edilecektir.

3. — 9 numaralı üzüm İzmir borsasında 28.1/2 kuruştan aşağı düştüğü takdirde tarih ve tüccar tarafından müdahale yapılacaktır.

Not — Üzüm için Salâhattin Sanver, Nihat Üzümeü, Ali Haydar Albayrak, M. İ. Taranto, Mazhar İzmirlioğlu.

Tüccar ihtiyaçlarını bu komisyona bildirecek ve bu komisyon tarafından temin edilecektir.»

Bu genelgenin anlamı apaçaktır. İhracatçıları birliği bütün kuru üzüm ve inciri tekelden sa-

tın almaya yani kendi istediği düşük fiyatı başka alıcı bulamayacak olan müstahsıla zorla kabul ettirmeye kalkışma bunun için ticaret başkanlığının muvafakatını almış ve yukarıdaki belge de «Tarım» diye anılan kooperatifler birliğine de kendisi ile işbirliği yaptırmıştır. Bu denemeyi fiyatlar bakımından inceliyelim: Buna göre o günlerde 30 - 31 kuruşa satılan 9 numaralı kuruüzüm 1 1/2 - 2 1/2 kuruş kadar . . . Düşürülecek ve İngilizlere satılacak olan «ünik-rof» denilen çeşit de 27 kuruşa düşürülmüş olacaktı. Böylelikle ihracatçı firmaların umdukları yukarıda sözü geçen kârlara kilo başına ayrıca ikişer kuruş eklenilmiş olurdu. Yani iyi cihazlı müesseseler kilo başına açıktan 6 1/2 ve 5 1/2 kuruş, öbürleri de derecelerine göre fazla kâr sağlamış olurlardı.

Esasen İngilizlere satış tamam olduktan sonra lisans veya takas yoluyla başka yerlere 50 - 60 kuruş gibi daha çok yüksek fiyatlarla satışlar yapılması umulduğu için böyle bir alıcılar tekeli kurarak müstahsıldan 28 1/2 kuruşa alınacak 9 numaralı üzümde ilerde büsbütün aşırı kazançlar sağlamak ümitleri de besleniyordu.

Bu işi suya düşüren yön bir yandan müstahsılın çetin tepkisi olmuştur. Bundan başka istih-sal yerlerinden yani iç piyasalardan üzüm satın almak kabil oldukça İzmir'deki ihracatçılar birliğinin İzmir Borsasında bir tekel kurmak gayreti esasları bir sonuç veremezdi. Nasıki de öyle oldu. Ancak Ticaret Bakanlığının böyle bir işe muvafakat etmiş olması istih-sal bölgelerinde derin izler bırakmıştır. Bu işler üzerinde Manisa Milletvekilleriyle Hükümet arasında epey telgraflar teati edilmiştir.

Bugün, yeni bir dudurmla karşı karşıyayız. İngilizlere ilk elden verilecek olan 25 bin ton üzümün toplanması ve belki de sevki bitmiştir. 23 bin tona varan ikinci kısmın teslimi işi kalmıştır.

Üzüm işinde bir duruksama devrinde bulunuyoruz. İngilizlerin 44 kuruş verdikleri 9 numara üzüm Ocak ayında bir düşme kaydetmiş, İzmir Borsasında 32 kuruş civarına düşmüş ve son günlerde 33 civarına gelmiştir. İstih-sal bölgelerinde ise 2 - 3 kuruş daha ucuzdur.

Müteşebbis ve uyanık bir ihracatçı firma dışardan ucuz mukavva kutu getirerek (F. O. B.) masraflarını yedi kuruşa kadar düşürmek imkânını ortaya koymuştur. Bu işte kooperatif birliğinin önyak olmasını ve mevsim başında

davranmış bulunmasını gönül isterdi. Her ne ise bu firmanın bu teşebbüsü bir sürü kırtasi uzatma ve geciktirmelerden sonra iyi bir sonuç vermek üzeredir.

Bu sonuç elde edilince İngilizlerin 44 kuruş verdikleri 9 numara üzüm 44 — 7=37 veyahut ihracatçı firmalara bir kuruş daha bırakırsak 36 kuruş etmelidir. Halbuki İzmir Borsasında 33 kuruş civarındadır İngilizlere satılacak ikinci kısım 23 milyon kilo oluşuna göre kiloda her bir kuruş fark bütün ihracatta 230 bin liralık bir fark demektir ve kilo başına üç kuruş fark ise 700 bin lira civarında bir fark yapar.

İşler bu biçimde tutulmakta devam ederse bu fark dahi birkaç ihracatçı firmaya açıktan bir fazla kâr olacaktır. Bu ise müstahsıl bakımından çok yazık olacaktır. Bunu önlemek için 9 numaralı üzüm derhal İzmir Borsasında 36 kuruştan müdahale mübayaasına tâbi tutulmalıdır. Bu çabuk yapılmaz ve «durun bekiyelim, kutular bir gelsin, görelim» denilir ve bize bu kadar döviz sağlamak için var yoklarını ortaya koyarak bütün bir yıl çalışan ve genel ekonomik durum dolayısıyla gene zarar gören müstahsılın hakkı olan yukarıda andığımız yüzbinlerce lira,, üzümü 33 kuruş civarında toplıyan bir kaç firmaya açıktan bir kâr gibi kalacaktır. Bunların İngiliz satışı bittikten sonra lisans ve takas yoluyla yapacakları yüksek fiyatla ihracattan alacakları fazla kârlar da caba.

Bu ve bu gibi kârlar ticaret kaidelerinin bir sonucudur gibi bir düşünce ileri sürülmesin, çünkü gerçekten serbest alışveriş olsaydı birçok şey değişirdi, meselâ mukavva kutular çoktan gelmiş bulunurdu; tabii rekabet müstahsıla şimdikinden yüksek fiyatlar sağlardı ve saire. Bugünkü durum suni bir durumdur, bu bakımdan özel tedbirleri gerektirmektedir.

«Müstahsıl şimdiye kadar ucuza sattı, zarar etti, bundan sonra müsavat bozulmasını diye gene ucuz satsın» demeye varan düşüncelerle müstahsıldan alınacak üzümlerin fiyatını yükseltmenin önüne geçmek kimsenin aklına gelmez sanırım.

Bu yılın Ege tütün piyasasını iyi idare etmiş olan Ticaret Bakanlığının üzüm işindeki başarısız ve yanlış davranışlarına şaşmaktayım ve tütünde gösterdiği başarıyı üzümde de ve onun müstahsılını korumakta da göstermesini diliyorum.

Bu bakımdan derhal 36 kuruş üzerinden müdahale mubayaasına başlanılmasını teklif ediyorum.

TİCARET BAKANI R. KARADENZ (Trabzon) — Arkadaşım mustahsıl mağdur olmuştur, mustahsılın menfaatleri korunmamıştır diye tek bir noktadan hareket etmiş ve bütün mütalâatını bu noktaya istinat ettirmiştir. Ben de bilâhara o nokaya dönmek üzere evvel emirde bu seneki üzüm satışımıza nasıl başladık, nasıl seyretti ve bugün ne halde bulunduğunu kısaca arzedeceğim. Bu seneki üzüm rekoltesi geçmiş senelere nazaran iyi bir yekûn tutmaktaydı. Mahsul idrak edildiği gündenberi nasıl satacağımızı, nasıl tedbir alacağımızı düşünüyorduk. Bu sırada bizim için bu hususta en büyük müşteri olan İngilizlerden de bir teklif beklemekte idik. Bu teklif geldi ve bu teklifte bizden 4500 ton üzüm, bundan başka 8 500 ton kadar da incir istiyorlardı. Biz kendilerine bu mubayaanın piyasaya girip kendileri tarafından alınıp alınmayacağını sorduk. Onlar; biz bu kantitedeki mahsulü tekelden almak isteriz, eğer tekel bize bunu taahhüt ederse biz ona göre işimizi tanzim edeceğiz, ayrıca piyasaya girip de parça, parça mubayaa yapmak istemiyoruz, dediler. Verdikleri fiyatları düşündük, müzakere ettik, bu fiyattan fazla bir fiyatı kendilerinden almağa imkân yoktu. Biz bu neticeye vardık. Hattâ bu iş üzerinde konuşmalar yapmak üzere bütün ihracatçı firmalarını temsil edici bir heyeti Ticaret Bakanlığında topladığımız zaman Sayın Hikmet Bayur arkadaşımız da bizzat teşrif etmişlerdi, kendileri de bu fiyattan üstünü talep etmek, işi tehir etmekten başka bir netice vermez mütalâasında bulundular. Vaziyet böyle olunca nasıl bunu tekelden temin ederiz dedik. Geçmiş senenin taamülleri vardı, o şekilde satışlar yapılmıştır, fakat bu seneki kadar büyük kantite bir satış tekelden yapılmamıştı, ihracatçı birliklerinden eski senelerde yapmış oldukları satışa benzer bir satış yapmalarını istedik. Fakat bu üzümlerin satışında teferruata ait kısımlarda, teslim zamanlarının nasıl yapılacağını aralarında görüşmek üzere bunlardan seçtiğimiz bir heyeti İngilizlerle temasa geçirdik. Bunlar görüşmeler. Bir mukavele yaptılar. Bu mukaveleye göre 25 bin ton üzüm için mukavele ile bağlı bulunuyorlar, teslimini taahhüt ediyorlar. 44 500 ton üzümde geri kalan 19 500 ton için de op-

siyon istiyorlar. Piyasanın vaziyetine göre teslim edip edemeyeceklerini muayyen bir tarihte bildireceklerini taahhüd etmiş bulunuyorlar.

Ondan sonra bize diyorlar ki biz bu işi yaparız, fakat bunun riskine Hükümet karışmıyor, biz bu 25 ton üzümü zamanında teslim edemezsek, müstahsıldan alamazsak, ümit ediyoruz amma teslim edemezsek, Hükümet bu zararımızı takabbül edecek mi? Biz böyle bir zararı takabbül etmeye imkân görmeyiz amma Hükümet bu taahhüdün yerine getirilmesi için mümkün olan yardımı, kolaylığı yapacaktır dedik ve işin bu şekilde icra edilebilmesinde memleket namına fayda mülâhaza ettiğimiz için bu şekilde faaliyete geçilmesini kararlaştırdık. Kendileri de bu taahhüdü imza ettiler ve icaraata geçtiler icra sırasında bazı tereddütler gösterdiler; üzüm fiyatı çok yükseliyor, bizim için bir zarar muhakkaktır, bazıları piyasa iyi gidiyor, eskiden aldıklarımızı ucuz almıştım, yenileriyle paçal yaparak vaziyeti idare edeceğim, fakat istikbali iyi görmüyorum diye şeklinde endişeler izhar etti. Biz de kendilerine mümkün olduğu kadar yardım yapacağız. Talebiniz olduğu zaman söyleyiniz dedik, teşçi ettik. Bu meyanda bize bir aralık dediler ki, bu taahhüdü 70 - 80 kadar tacir üzerine almıştır. Bunların içerisinde yanlış hareketleriyle borsayı altüst edecek ve belki de kendisine fayda temin etmek için harekete geçecek olanlar bulunur. Biz bu taahhüdü yapacak olanlar birleşelim, tekelden mubayaa yapalım, bunu Vekâlete bildirdiler, Vekâlet de tetkik etti, inceledi memleket dâhilinde sevkedilecek olan yani memleket dâhilinde satılmak üzere mubayaa edilecek üzümlerin de yine kendilerince bir elden mubayaası icabettiğini ileri sürmüşlerdir. Neticede memleket dâhilinde satılmak üzere yapılacak mubayaadaki tahditleri kabul edemeyiz, siz taahhüt etmiş 80 - 90 insan, ne kadarsa, siz birbirinize güveniyorsanız aranızda bir birlik yapabilirsiniz. Fakat bu birlik yaptığımız takdirde bizim için muayyen olan fiyattan aşağı düşünüz mü, mutlaka müdahale edeceğiz. Bundan başka, memleket dâhilinde satış yapmak isteyenler veya İngiliz taahhüdüne iştirak etmemiş olanlar serbestçe mubayaa yapacaklardır. kayıt ve şartıyla kendilerine istedikleri müsaadeyi verdik. Bunlar bu müsaadeyi aldıktan sonra düşündüler, taşındılar ve tek elden mubayaayı da şim-

dilik lüzumlu görmüyoruz dediler ve bundan vaz-geçtiler.

Arkadaşım izahatı sırasında bu noktaya temas ettiği için teferruata da ait olsa bu kısmı ayrıca izah etmekte fayda mülahaza ettim. Çünkü arkadaşım yapılan işin neticesine bakmıyarak ceryan etmiş olan bazı safhaları bilfiil tatbik edilmemiş olan tasavvurları da ele alarak tenkit yaptılar. Onun cevabını verdim.

Netice şu olmuştur; bir taraftan Bakanlığın müzaheretini öbür taraftan bu taahhüdü yerine getirmek ve ticari haysiyetlerini korumak için çalışan Türk tüccarlarının gayreti ile 25 bin ton miktarındaki taahhüd tamamen yerine getirilmiştir. 22 bin tonu sevk edilmiş 3 bin tonu da bugünlerde İzmir limanına gelen vapura yüklenmek üzere hazırlanmıştır. Böylelikle iş tamamlanmıştır.

Geri kalan 19 500 ton opsiyonel miktara gelince tekrar bir temas yapıldı, müzakere ettiler, görüştüler. Bu görüşme neticesinde alıcılar bu taahhüdü ifa etmelerini rica ettiler. Ancak Ünigrop denilen 9 numaranın altında kalan tertibin yazılmıyacağı bunun yerine standart 9 numara vermek zorunda kalınacağı öne sürülerek fiyat farkı istediler. Onlar da iyi bir anlayışla vaziyeti tetkik ettiler. 9 numarayı 44 kuruştan almağı kabul ettiler ve Türk tüccarlarının birinci partiyi tamamen ve zamanında teslim etmiş olmalarından memnun olarak Mayıs nihayetine kadar 44 kuruştan olmak üzere kendilerini muhayyer bıraktılar, o zamana kadar ne gün teslim ederseniz o gün bunu almağı hazırladılar. Binaenaleyh 10 500 ton miktarındaki üzüm satışı bugün şu durumda bulunmaktadır. Eğer 49 kuruşa verebilirsek Mayıs nihayetine kadar alıcılarımız bu miktarı kabul edeceklerdir. Şimdi arkadaşım beyanatı sırasında fob masrafları yanlış tesbit edildi ve bu tesbit yapılırken mustahsillardan kimse bulundurulmadı dedieler ve bunların beceriksizlik teşkil ettiği ve hattâ bu beceriksizliğe şaştığını söylediler ve niçin böyle olduğunu sordular. Fob masrafı dediğimiz şudur: 42,5 kuruşa anikrop dediğimiz kalite denizde teslim 42,5 kuruş olacaktır. Borsada fiyat ne olacaktır? Biz bu kısmı serbest bırakabiliriz, fiyat 42,5 kuruştan, isteyen satsın ve kaçta satın alırsa alsın, diyebiliriz. Fakat bunu demedik. Asgari bir fiyat tesbit edelim. Bundan aşağı düşerse müdahale

edelim dedik. Bu hareket münhasıran müstahsılın menfaatini korumaya mâtuftur.

Bu asgari fiyat ne olmalı idi? Bu asgari fiyatı tesbit ederken hiç şüphesiz borsada verilen, simsariye, hamaliye, üzüm işlemesi, ambalaj yapılması, sevk edilmesi ve vapura teslim edilmesi gibi bütün masraflarını hesap etmek lâzımdır. Bu işten anlıyan ve 4 - 5 senedenberi F. O. B. masrafı denilen şeylerin nelerden tereküp ettiğini bilen ve muhtelif senelerin neticelerini hesaplayan, idare eden teknisiyen arkadaşları, ve tüccarları dinledik, neticede bir karar aldık. Bu miktar bu sene 10 kuruş olarak hesap edilmiştir. Bunun anası 30 santim, üç santim, 15 santim gibi küçük miktarlara varıncaya kadar tetkik edilmiş ve öylece yekûn bulunmuştur. Bu miktardan Yalnız Toprak Mahsul-leri vergisi harihtir. Yüksek Heyetinizce malûmdur ki üzümün Toprak Mahsul-leri Vergisi ihraç zamanında alınır ve % 11 olarak hesaplanır. Bunun haricinde 10 kuruş masraf oluyor demektir. Bu masrafın içinde kutu masrafı, kutu bedeli, hamaliye, simsariye, Yüksek Heyetinizi teferruatla yormıyayım, hepsi dâhildir. Bu 10 kuruş fazla mıdır, noksan mıdır? Bunu geçmiş senelerin bu gibi masrafları ile de mukayese ettiğimiz zaman görürüz ki fazla değildir. Çünkü 1940 yılından beri bu masraf daima hesap edilmiştir. 1940 yılında bu masraf 4 kuruş 8 santimmiş. 1941 yılında 7 kuruş 10 santim olmuştur. 1942 yılında 12 kuruş 34 santim olmuştur, 1943 de 12 kuruş 93 santim olmuştur, 1944 de 12,50 olmuştur, 1945 te 10 olmuştur.

Görüyoruz ki 1940 da düşük, fakat orta senelerde yükselmiş, 1945 te, 10 kuruşa inmiş.

Şimdi arkadaşım diyor ki; 42,5 kuruşa nazaran piyasa fazla düşüktür, bu hesaba göre 42,5 kuruş, nakıs 10 yine bir nakıs 3 kuruş daha mahsulâtı arziye vergisi 13 ü yok, 29,5 kuruş ediyor. Halbuki borsa fiyatları Ekim, Kasım, Aralık aylarında daima 29,5 kuruşun üstünde kalmıştır. Son Ocak ayında; müsaade buyurursanız diğerlerini okumak uzun sürecek, Ocak ayı içinde de 9 numara, yani 44 kuruşa satılabilecek olan üzüm asgari 33-35, 33-34, 32-35, 33-33,75 33-33,5 nihayet Şubat ayında da 33-34,5 arasında devam etmiştir. Bugünkü piyasa da bundan ibarettir.

Su halde 44 kuruşa vapurda teslim edilecek olan üzümün borsada satış fiyatı 34 kuruş demek yani İzmir Borsasına üzümü getirecek olan müs-

tahsılın eline 34 kuruş geçecektir. Bunu alan tüccar ayrıca, 10 kuruş bizim tesbit ettiğimiz masrafı ödiyecek, ayrıca da 3 kuruş mahsulâtı arziye vergisi verecektir.

Binaenaleyh, borsa fiyatı, arkadaşımızın dediği gibi, satış fiyatına göre düşük değil, bilâkis yüksektir.

İşte bundan dolayıdır ki, tüccarları biz bütün gayretlerimize rağmen 19.500 ton üzümün teslimi taahhüdüne yanaştıramadık.

Hakikat bundan ibarettir, arkadaşımın hesapları yanlışdır.

Bir ihracatçı firma, kutu getirecek, ucuza mal edecek ve bu suretle bu 19 500 ton üzümü teslim edecekmiş. Bu firma, bize de şöyle müracaat etti. İsveç'ten mukavva kutu getirteceğim dedi. Bu getirteceğim kutuların şu kadar miktarını ben kendime alacağım, üst tarafını size veririm, ben oradaki fabrikanın yegâne ajanıyım, bunu kabul edin dedi. Bu getireceği kutular üzerinde ithalâtçı kârı var, döviz vereceğiz, o kutuları getirtecek, bir kısmı kendine ait olacak. Bunu kabul etmedik. Birliklere sorduk, böyle bir kutu getirmek imkânı var idi ise, tek firmaya bunu hasredemeyiz. İlân ediyoruz, döviz vereceğiz, siz getirmezsiniz dedik? Getirelim dediler, tetkik ettik, pekâlâ Amerika'dan getirilebiliyordu. Nihayet onlar aralarında toplandılar. Tarış katıldı 19 500 ton üzümü içerisine koyabileceğimiz mukavva kutuları getirmeğe muvafakat ettik. İlk defa olarak 500 bin küsür kutu için bir akreditif açtık. Ancak işe elverişlilerini aramaktadırlar. Bu kutular tamamen Ticaret Bakanlığının emrindedir. Ticaret Bakanlığı bu gelen kutuları gördükten sonra, piyasanın icabına göre ve hiçbir kimsenin haksız kazanç yapmasına meydan bırakmayacak şekilde dağıtacaktır. Faydalı bir kullanma yapamazsak, onları gelecek yıl için muhafaza edeceğiz.

Kutu hikâyesi bundan ibarettir. Bu durumu arkadaşım, formaliteler yüzünden bu talep geç kalmıştır. Diye ifade buyurdular. Bu formaliteleri yapmasaydık da arkadaşımızın arzu ettiği şekilde ve onun begeneceği tarzda hareket etmiş olsaydık bir tüccar arkadaşın talebini derhal kabul etmemiz lâzımgelenekti. Tek bir firma ben getireceğim bana para verin dedimi tetkik etmeden, diğer tüccarlarla konuşmadan ve onların da bu ithalâta iştiraklerini te-

min etmeden bu kararı alacaktık. Bunu yapmadık.

Şimdi arkadaşım diyor ki, yapılacak iş şudur. Kutu gelecek, kutu gelirse bugünkü piyasa fiyatı 2 veya 3 kuruş daha üstün olacaktır. Siz şimdiden borsaya girin, tarişe deyinki, borsa fiyatına 3 kuruşa ekliyerek mubayaa yapınız. Kutu gelmişse, gelen de işe yaramazsa, neticede bu mubayaadan zarar tahassul ederse, bu zararı kim çekecektir? Esasen kutunun gelişi böyle bir fiyat yükselmesini de temin etmiyecektir, çünkü arzettiğim gibi bugünkü fiyatların üç kuruş daha düşük olması lâzım gelmektedir. Bu hesapları Meclis Kürsüsünden teferruata kadar izaç etmek imkânsızdır. Arkadaşım kimi isterse ona tetkik ettirmeye Ticaret Bakanlığı hazır. Yalnız şunu arz edeyim. Gelen kutunun beheri 14 kilo üzüm alabilecektir. Hesabını yaptırırım, beher kutu burada 35 kuruşa mal olacaktır. Bizim ihracat için Sayın Ziraat Bakanlığının da ambalaj maddesini orman mahsullerinden, maliyet fiyatları üzerinden vermeğe muvaffakları üzerine bugün İzmir'de beher tahta kutu 65 - 70 kuruşa temin edilmektedir.

Bundaki istifademiz yetmiş kuruş yerine otuz beş kuruşluk kutu kullanmaktan ibarettir. Diğer taraftan yıllardanberi İzmir'de kutu sanayiiyle uğraşan 70 - 80 e yakın atelye ve küçük dükkân sahipleri ve oralarda çalışan birçok işçi bize müracaat etti. Dediler ki, bizim ekme paramız pahasına dışardan kutu getirtiyorsunuz. Arkadaşlar; müstahsil nasıl himaye edilecek insanlarsa hiç şüphe yok ki, maişetlerini işçilikle temin edenleri de düşünmek mecburiyetindeyiz. (Bravo sesleri). Maamafih aldığımız bu tedbirlerden sonra üzümün büyük bir miktarı ihraç edilmiştir. Elimizde kalan 19 500 kilo üzümü satabilmek için böyle bir tedbire başvurduk. Bu muvakkat bir tedbirdir. Bu vatandaşlara vereceğimiz cevap şimdilik bu olacaktır. Arkadaşlarım; şimdi söze başlarken arzettiğim noktaya müsaadenizle avdet ediyorum. Müstahsil himaye edilmiyor, yapılan işler müstahsılın zararınadır. Daima tüccar kâr etmektedir. deniliyor.

Gerek Yüksek Meclisiniz ve gerek sizin na-minıza vazife gören Hükümetiniz müstahsırlı da, tüccarları da işçileri de düşünmekte ve bilhassa müstahsılın menfaatlarını daima önplânda ele almaktadır. Müstahsıl için hepimizin gönlü ar-

zu eder ki, onlara refah temin edebilelim. mallarını yüksek fiyatlarla satalım. Bu, hiçbir vatandaşın, hiçbir Hükümet organının veya memurunun arzu etmiyeceği şey değildir. Fakat bugünkü dünya şartları, bugünkü imkânlar onların malına bu kadar değer temin etmek imkânı vermiştir. Bundan fazlasını temin etmeye de hergün çalışmakta ve gayret etmekteyiz.

Hal böyle iken bizi, müstahsılı soyuyorsunuz, herkes onun sırtından geçiniyor diye itham etmek yerinde olur mu?

Mâruzatım bundan ibarettir. Bu mâruzatım kendilerini tatmin etmemiş bulunursa arzu ettikleri kısımları da izah etmeğe çalışacağım. (Alkışlar).

II. BAYUR (Manisa) — Arkadaşımız benim söylemediğim şeyi benim adıma söylediler. Soyduruyorsunuz filân gibi sözleri ben söylemedim. Ben, yalnız dedim ki alınan tedbirler eticesinde müstahsul zarardadır ve bunda musırrım.

Şimdi kendilerinin bahsettiği rakam üzerinde konuşalım. Bu rakamlar üzerinde kendileriyle hiç mutabık değilim. Esas dâva şudur. Fob masrafları, burada vergi dâhil 13 buçuk kuruş olarak tesbit edilmiştir. Yine bu «fob masrafları için vergi dâhil İzmir Borsa Başkanı 9 ile 13 kuruş arasında denmiştir.» Bunu gazetede okudum. Hesabı yapan ben değilim, rakamı veren ben değilim.... En salâhiyetli adamdır, İzmir Borsa Reisi'dir. Bunu gazetelerde ilân etmiştir, hiç kimse çıkmışta bunu kendisiyle münakaşa etmemiştir. Dahası vardır. O vakit Parti Reisi olan Bay Sedad'ın yanında idim, Parti binasında idim. O vakit Parti Müfettişi olan Kemal Satır da vardı, Mânisa Milletvekili Kurdoğlu da vardı, daha bir kaç kişi de vardı. Bu rakam üzerinde, Borsa Reisinin ifadesi üzerinde münakaşa yaptık. O zaman içeriye biri girdi. Bay Sedad bunu bize takdim etti. Albayrak dedi. Borsa Reisi masrafını, vergi dâhil, 9 kuruşa maleden müesseseler var demişti, 9 kuruşa maleden yalnız bunun müessesesidir dedi. Bu inkâr edilemez, hiç olmazsa bir müessesese vardır ki 9 kuruşa malettiğini benim karşısında, Bay Sedad'ın karşısında, Satır'ın karşısında, Kurdoğlu'nun karşısında kabul etmiştir ve bu sözleri söyleye şu bu değildir, Borsa Reisinin ifadesidir, Borsa Reisi diyor ki, 9 kuruşla 13 kuruş arasında tehalüf eder; 13 kuruşa maledenler, hiç hazırlığı olmayanlar veyahut işletme dairesi olmayanlar; yani sipariş alıyor, birisine

gidip, sen bu işi yap diyorsun, onun için fob masrafı 13 kuruşa mal oluyor, Ben demin dedim ki, fob masrafları 9 la 10 olanlara iş vermeli idiniz, ötekilerin teğhizatı, tertibatı yoktur, açıktan para kazanacaklar, niçin onlar için 13 kuruşun tesbit ettiniz de müstahsılı zarara soktunuz.

Bu sene İzmir Borsa Reisi gazetelerde 9 - 13 kuruş arasında dedi mi, demedi mi? Buna karşı bir itiraz oldu mu, olmadı mı? Dâva buradadır. Bir kutu kaç kuruşa yapılır, onu ben bilmem. En salâhiyetli adam söyledi, buna itiraz eden olmadı. Dâva buradadır.

Büyük ihracat firmaları, kooperatif hariç, 8 - 10 firmadır. Nihayet hepsi bu firmalara gelir.

Şimde tekel meselesine gelelim. Tekel meselesi, eğer fiyatlar mâkul olsaydı, şayanı kabuldü. Fakat bu mevzuubahsettikleri tekel İzmir borsasından özümü, İngilizlere verilecek özümü 27 kuruşa mal etmeyi kararlaştırdı. Kendileri de ifade buyurdular, esasen genelgelerini de okudum, bu asgari fiyattır dediler. Bir tekel teşekkül ederse, onun asgari, âzami fiyatı olamaz. Çünkü müstahsıl malını getirecek borsaya, karşısında ne görecektir, bir tek alıcı vardır, bu alıcı da diyor ki, 27 ye «Ünikrop» alırım 28 1/2 ada 9 numarayı alırım, müstahsıl ne yapabilir. Bi rsürü telgraflar çekilmeseydi, müracaat yapılmısaydı belki bu yürürdü. 27 ye aldığımı da 44 e satacağı. İzmir Borsa Reisinin söylediği gibi fob masraflarını 9 - 10 kuruş kabul edersek $27+9=36$ edecekti ki, bunu 42,5 kuruşa satacak ve kilo başında 6 1/2 kuruş açıktan kâr edecektir. Fob masrafı 10 kuruş olursa $27+10=37$ olur. 42,5 kuruşa satacağına göre açıktan kâr 5,5 kuruştur. Bu kilo başına bir kârdır. Amma mevzuubahis satış 48 milyon kilodur. Yani her bir kuruş muazzam rakamlara baliğ oluyor. Ben bunlardan bahsederek şikâyet ettim. Ben demedim ki; müstahsılı ezmek istiyorsunuz! Onu bilmem amma, ben bu firmalar buraya geldikleri zaman becerikli ve daha anlayışlı davranmışlar ve bu neticeyi elde etmişlerdir dedim. Ben ileride daha açık gözlü davranmamız ve böyle şeylere meydan vermeyin dedim. Geçen sene borsa reisine sorsaydınız, belki o da başka bir şeyler söylerdi. Fakat bu mesele bu kadar münakaşayı mucip bir hâdisedir. İzmir basını bu kadar yazdı, biz milletvekilleri, bakanlara, Başbakan'a bu kadar telgraf çektik pekâlâ bakan arkadaşım

borsa reisine aynen sorabilirdi, 9 kuruşa mal olabilir mi fob masrafı olamaz mı? Ya tekit, ya tekzip ettirirdi. Bunlar alenen olmuş şeylerdir.

Şimdi dolayısıyla bunu söylüyorum, artık geçmiştir, ilerisi için teyakkuza dâvet içindir. Amma bugün yapılacak iş vardır. 23 bin tona yakm İngilizlere yapılacak teslimat vardır. Bir mukavva kutusu işi var, bunun sayesinde fob masrafı 2 - 3 kuruş daha düşüyor. Benim dileğim, ricam şudur ki; bu kutular gelecektir diye beklersek üzüm bugünkü piyasa üzerinden alınacaktır. Bu kutularla fob masrafları 7 kuruşa mal ediliyor, ben 8 kuruş diyeyim bunu 44 kuruştan çıkarırsak 36 kuruş kalır bugünkü ise üzüm 33 küsürdür. Yani 2 - 3 kuruş fuzili olarak firmalara gidiyor. Bunu, önleyin diyorum. Bunu önlemek için, şu ve bu lâzımmış. Bunu yapıp önleyin diyorum. Amma bunu önlemek için şu lâzımmış bu lâzımmış ne yaparsanız yapınız. Amma bunu önlemek kabildir. Kooperatife bunu aldırabilirsiniz. Bakan diyor ki ben bir tüccara fazla kazandırmam. O kutu işini hatıra getiriyor, bir müsaade almıştır, o kazanmasın diye siz müdahale etmezseniz 10 binlerce müstahsıl zarara girecektir. Bugün İzmir borsasından üzüm tophyanlara fuzili olarak kiloda iki üç kuruş kâr sağlanmaktadır, ister o adama isterseniz kooperatife yaptırın. Ben diyorum ki illâ müstahsılı kaybettirmeyin.

TİCARET BAKANI) R. KARADENİZ (Trabzon) — Arkadaşım İzmir borsasında her üzüm mubayaa eden nahak yere üç kuruş fazla kazanmaktadır, dedi. Biz İzmir borsasında fiyat şu olacak diye tesbit etmedik. Bizim ilânımız şu idi: uni krop 29,5 kuruştan aşağı düşerse ben alacağım, 42,5 kuruşa da aler vardır, bu arada serbestsiniz. Kim kaç kuruş fazla verirse o üzüm alabilecektir. İzmir Borsası Reisi Fob masrafı 9 kuruştur, bu yetişir demiş. Bundan ne çıkacak? O öyle söylemiş, elli, altmış, tüccar da on kuruştur diyor. tesbit edilen 10 kuruş F. O. B. + 3 kuruş vergi = 13 kuruş ancak yetişiyor. Fakat bunun içinde eski senelerden müterakim ve ueuz tedarik edilmiş kutusu olan, işçisini vaktiyle aylıklı olarak tutmuş ve işini iyi tanzim etmiş olan 3 - 4 tüccar çıkabilir, onların masrafı daha az olabilir, bunları şahsi kabiliyetin, hazırlığın, müdebbir hareketin, hakkı saymaktan başka çare yoktur, herkes bu müstesnalar gibi, olacak diyebilirmiyiz? Şimdi bir noktayı daha belirteceğim.

Biz F. O. B. fiyatını 10 kuruş tesbit edince müstahsıl zarar mı etmiştir? Kendileri de ifade ediyor ki, serbest borsada biz 28,5 kuruş tasarladığımız halde daima 31 - 32 kuruşa satılmıştır. Bunda zarar nerede? Alman tedbirin filiyatta müstahsılın zararını mucib bir tarafı yoktur. Bundan dolaydır ki bugün 19 500 ton üzümü teslim edemiyoruz. Zannettikleri gibi İzmir piyasasında her gün üzüm satılmıyor. Borsa, bugün sükûnet halindedir, satış tek tüktür, aler da yoktur. Biz bu durumu önlemeğe ve satışı temin etmeğe çalışıyoruz. Yalnız memleket içinde üzüm alerları ufak partiler halinde mubayaa yapmaktadırlar veyahut stokçular ne olur ne olmaz beş on kuruş kazanır diye rağbet edip istok yapmaktadırlar. Halen köylünün ve az miktarda tüccarın ve mutavassıtın elinde olmak üzere 30 - 32 bin ton üzüm kalmıştır.

Piyasa işlemeğe ne olacak? arkadaşım şimdi burada müstahsılın eline kâfi miktarda para geçmiyor. Bu gelecek olan paranın bir kısmı nahak yere müstahsılın eline geçiyor dediler. Müstahsıla fazla para vermek icabeder diyorlar. Bunları işiten müstahsıl malını satamıyacaktır. Müstahsıl için konuşulurken avakibini derpiş etmek lâzımdır. Şimdi söyleyeyim ki, 19 500 ton üzüm, biz bu 32 bin tonun içerisinde dış memleketlere ihraç imkânını bulamazsak müşkül durumda kalacağız. Müstahsıl satmamakta ısrar ederse zarar görecektir. Bu mekanizmayı işletmek ve üzümü salmak için uğraşıyoruz. Yalnız İngilizlere değil döviz mukabilinde başka memleketlere de satmayı düşünüyoruz. Kutu getirmek işi de bu gayretin neticesidir.

S. İÇÖZ (Yozgad) — Darısı tiftiğin başına.

TİCARET BAKANI R. KARADENİZ (Devamla) — Borsa Reisinden sorun diyorlar. Borsa Reisi de buradaki toplantılarda bizimle beraber konuştu ve münakaşalarda bulundu. O zaman tezini kabul ettiremedi. Sonra gazetelere söylemiş.

Hülâsa olarak şunu arzedeyim, arkadaşımız müsterih olsunlar, aldığımız tedbirler müstahsılın lehinedir. Onları zarar dide edecek durum olursa onu karşılamaya çalışacağız bundan emin olsunlar.

Münakaşalardan şu anlaşılıyor. Kendileri bu işten anlamadıklarını ifade ettiklerine göre, bu iş hakkında herhangi bir vatandaş Ken-

dilerine izahat vermiş fakat durumu iyi anlatamamış. Eğer ısrar ediyorsa işin ince ve teknik kısımları hakkında tam malûmat almak istiyorlarsa Ticaret Bakanlığı teknik elemanlarını bu izahatı kendilerine vermek üzere görevlendirmeye hazırdır. Yeter ki, tam kanaat ve malûmat edinmiş olsunlar.

H. BAYUR (Manisa) — Ben anlamıyorum dediğim vakit, kutunun çivisine kadar bu gibi masrafları anlamam dedim. Borsa Reisinin sözleri alenidir, açıktır onu tektzip etmemişlerdir. Bakan arkadaşımız diyor ki, arzi talep kanunu işliyor, ben işlemediğinden şikâyet ediyorum. Çünkü arzi talep kanunu işleseydi, ticaret serbest olsaydı bu vaziyet olmaz, bugün bu mukavva kutular da çoktan gelmiş olurdu. Arzi talep kanunu işlemiyor, işlemediği içindir ki, hususi tedbir istiyorum.

Bazı firmalar şahsi kabiliyetle ucuza male ediyorlar dediler. Biz istedik ki, ucuza male denlere iş verilsin. Çünkü işleme kuvvetleri kâfidir, esasen acele yoktur, üzüm yavaş yavaş sevkediliyor. Binaenaleyh tedbir almamış adamları niçin kullanıyorsunuz da fob masraflarını yükseltiyorsunuz? Bunu sordum.

İzmir Borsasında üzüm 28,5 kuruşa düşmedi. 9 numara 30 - 31 de dir dediler. Buna 9 kuruşa masraf koyunuz. 39 - 40 kuruş eder yine 44 e varmak için 4 - 5 kuruş fark vardır sonra müstahsil piyasaya mal getirmiyor diyorlar. Biz böyle söylesek getirmezmiş Esasen müstahsılın fakiri piyasaya satıyor, biraz parası olan bu düşük fiyatlarla satmıyor. Bu üzüm dâvasında yalnız fakir olan müstahsil mecburen satıyor. Fakat dayanabilecek olanlar makul fiyat beklিয়েক satmak istemiyor. Bunun için kendileri buyurdular ki, piyasa durgundur, piyasada alış veriş olmuyor, niçin olmuyor çünkü mukavva kutular gelinceye kadar ihracatçı firmalar ucuza mal toplamak istiyor. Bunun içinde mal alamıyorlar ve piyasa durgun oluyor. Fakat müstahsıla hakkını veriniz, müstahsıla anlatınız ki, Fob masrafı şu kadardır. Bunu müstahsılın güvendiği kimselere söyletiniz, fob

masrafı 9 kuruştur, 10 kuruştur, İngilizlere 42,5 ve 44 kuruştan satılacaktır. Bundan şu kadar çıkarırsanız 34 - 36 eder ne ise aynen söyleyiniz ve inandırınız şimdiki halde tespit etmiş olduğunuz bu fob masrafına Borsa Reisi başta, kimse inanmamıştır. Bu işin bu türlü tutulmakta devam edilmemesini rica ederim.

BAŞKAN — Ticaret Bakanı.

(H. F. ATAÇ (Gümüşane) — Sual hududunu çoktan geçti, biz de söz istiyoruz. istizah şekline girdi; nizamname sarıhtir.

TİCARET BAKANI R. KARADENİZ (Trabzon) — Uzun boylu mâruzatta bulunmıyacağım. Arkadaşım diyor ki, aklı başında olan müstahsil dayanıyor.

H. BAYUR (Manisa) — Parası olan.

TİCARET BAKANI R. KARADENİZ (Devamla) — Herde ne vardır? Biz bir şey görmüyoruz. Geçen sene de böyle dayandılar, para kazanacağız dediler, üzümünü ispiro yapmaya mecbur kaldık, zarar çektik, işler maalesef müstahsılın arzu ettiği gibi cereyan etmemektedir. Umumi durumu ihata edemeyen müstahsılın ikaz etmek boreumuzdur.

H. BAYUR (Manisa) — Değerini verelim.

TİCARET BAKANI R. KARADENİZ (Devamla) — Arkadaşım diyor ki, 10 kuruş demeyin, fob masrafı 7 kuruştur deyin, karar verin. Bunu demek kolaydır. Fakat o zaman ne olur bilir misiniz? Borsada muamele olmaz. ve üzüm de satılmaz ve Devlet bunları müdahale fiyatı üzerinden almak mecburiyetinde kalır. O takdirde zarar muhakkaktır. Bu zararı nereden ödeyeceğiz.

Hulâsa bir daha tekrar ediyorum biz sadece bir asgari fiyat tesbit ederek, üzümün bu fiyattan aşağı düşmesine mâni almaya çalışıyoruz. Borsada tekevvin edecek fiyatı arz ve talep tâyin edecektir. Bu bizim evvelden ayarlamamıza imkân yoktur. Hükümetçe yapılacak iş de bu olmak lâzımgelirdi. Biz de bunu yaptık (Doğru sesleri, alkışlar).

BAŞKAN — Gündeme devam ediyoruz.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Askerî ve Mülki Tekâül Kanununa ek 3255 ve 4463 sayılı kanunların yorumlanması hakkında Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Millî Savunma, Maliye ve Bütçe Komisyonları rapor-

ları (3/154) [1]

[1] 74 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

GI R ALPMAN (Aydın) — Önümüzdeki kararlarla ilgili beş zat vardır:

Beşinci dereceden mâlûlen mütekait şimdi Malatya Milletvekili Yarbay Mahmut Nedim,

Beşinci dereceden mâlûlen mütekait sabık Rize Milletvekili Yüzbaşı Ekrem,

Altıncı dereceden mâlûlen mütekait sabık Mersin Milletvekili Salâhattin,

Altıncı dereceden mâlûlen mütekait sabık Samsun Milletvekili Yüzbaşı Kavalalı Avni,

Altıncı dereceden mâlûlen mütekait sabık Amasya Milletvekili Albay Ömer Lûtfi'den ibarettir, beş kişidir.

Bunlardan Yüzbaşı Avni ahiren vefat etmiştir. Bunların hepsi 3255 sayılı ve 24 Haziran 1937 tarihli kanundan Sayıştayın tescili ile sekiz sene dokuz aydanberi zam verilmek suretiyle istifade ettirilmişlerdir. Bundan 4463 sayılı kanundan yine Sayıştayın tescili ile Yarbay Mahmut Nedim ve Yüzbaşı Ekrem iki buçuk sene zam verilmek suretiyle istifade ettirilmişlerdir. Yüzbaşı Avni'nin evrakının tescili sırasında Sayıştayın tereddüdü üzerine muamele tafsilâtı ile yüksek huzuruza gelmiş bulunuyor. Bütçe Komisyonu tarafından tanzim olunan karardaki hükme göre bu beş zatın aylıklarında hesaben şu değişiklik yapılmak lâzımgelsecektir:

Yarbay Mahmut Nedim'in aylığı 301 liradan 171 liraya inecektir.

Yüzbaşı Ekrem'in aylığı 290 liradan 128 liraya inecektir.

Yüzbaşı Avni'nin aylığı 143 liradan 123 liraya inecektir.

Albay Lûtfi'nin aylığı 262 liradan 241 liraya inecektir.

Bu hesaba nazaran 3255 ve 4463 sayılı terfih kanunlarıyla bunlara verilmiş olan zamlardan dolayı Yarbay Mahmut Nedim'in fazla mehuzatı 5 795 lira, Yüzbaşı Ekrem'in 6 736 lira, Yüzbaşı Avni'nin 1 784 lira, Albay Ömer Lûtfi'nin 2 630 lira toplanmış olacaktır.

Bu fazla mehuzat alâkalıların sunutaksiri olmaksızın mücerret, Sayıştayın iktihadını değiştirmesi yüzünden neşet etmiş olacaktır. Şunu da ilâveten arz edeyim ki senelerdenberi verilegelmekte olan bu terfih zamları Sayıştay tarafından ne senelerin hesabında zimmet çıkarılmış ve ne de bir hükme bağlanmış değildir.

Tefsir kararlarının hukuki mahiyeti bu kararlarla aydınlatılan mânânın evvelki hâdiselere

de müessir olması merkezinde ise de olupbiten ve tamam olan hâdiseler bu tefsirden âzadedir. Nitekim B. M. Meclisi, bu mevzudaki iktihadını şimdi okuyacağım 1931 tarihli şu kararlarla tesbit etmiştir:

«Tefsir kararlarının mukabline şümulü tabii ise de tefsirden evvelki usul ve ahkâma tevfikân icra ve ikmal ile alâkası katedilmiş ve enri vâki halini almış olan mesele de teşmili hâlinde tefsirle azgok münasebettar kâffe muamelâtın yeniden tetkik ve tadili icap edip buna ise mahal ve imkân olmadığından 158 numaralı tefsir kararından evvel tasfiyeye tâbi tutulmuş ve müddeti hizmeti on beş seneden dum olmak dolayısıyla ikramiyesi verilerek alâkası katedilmiş, olan memurlara mezkûr tefsir kararına istinaden iadei muhasebe suretiyle tekâüt maaşı tahsisi gayri caizdir.» Binaenaleyh Bütçe Komisyonu tarafından yazılan kararım, biraz evvel isimlerini arzettiğim zevatın ne maaş vaziyetleriyle, ne de istirdat ihtimali ile alâkasızlığı tabiidir. Kaldığı, bu verilen karar tefsir de değildir. Hal böyle olmakla beraber tatbikatta bir yanlışlık yapılması da âtiyen mümkündür. Bunu önlemek için beyanatımın zapta derecini rica ederim.

BAŞKAN — Raporu okutuyorum. Mesele tavazzuh etsin.

(Bütçe Komisyonunun raporu okundu)

BAŞKAN — Rapor hakkında söz isteyen var mı?

İ. EKER (Çorum) — Efendim, General Refet arkadaşımız Bütçe Komisyonu âzasımdandır, ben de o komisyon âzasımdan bulunuyorum. Bu mazbata hakkında bazı mülâhazalar serdetti ve bunun zapta geçmesini söyledi. Bu, bir mâna ifade edebilecek vaziyette midir, değil midir?

Arkadaşımız, anladığıma göre, şimdi açıklanan hükmün evvelece tatbikına ait iktihat dolayısıyla yapılmış olan muamele ve tahsislere ve tahsis dolayısıyla aldıkları mebalığın iadei muhasebesine bu mazbatanın şümulü olmadığı mülâhazasıdır. Bu mülâhazayı Bütçe Komisyonu teyit ediyor mu, etmiyor mu? Aydınlatmasını rica ediyorum.

BÜTÇE Ko. SÖZCÜSÜ H. N. KEŞMİR (Tokat) — İyi anladımca General Refet Alpman arkadaşımız, yalnız bu noktaya temas etmedi. Tahsislerin de devam etmesi lâzımgelseceği kanaatinde olduğunu söyledi. Mesele yalnız bu noktadan ibaret kalsaydı esasen halledilmiş vaziyette

idi. Çünkü Bütçe Komisyonunda bu nokta görüşülmüş ve Meclisi Âlinin bir kararına istinaden iadei muhasebe vaziyeti mevzuu bahis olmayacağı mütalâa edilmiş ve bunu Sayıştay Başkanı da teyit etmiştir. Fakat bunun dışında olarak şimdiye kadar fazla tahsis edilmiş olan mebaligden bundan sonra da tediyesine devam edilsin tarzında bir mütalâa mevcut ise bu yanlıştır. Yani mazbatanın netayici bunun tamamıyla aksinedir.

İ. EKER (Çorum) — Arkadaşımız şimdiye kadar yapılan muameleden mütevellit olan ve açıklanan bu hükme göre muhasebenin iadesi veya istirdadı lâzımgelmiyeceğini, fakat evvelki tahsise devam etmiyeceklerini ifade ettiklerini zannediyorum. Bu, böyle midir?

BÜTÇE Ko. SÖZCÜSÜ H. N. KEŞMİR (Tokad) — Evet, böyledir.

BAŞKAN — Başka mütalâa var mı? Raporun tasvibini yüksek oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Rapor kabul edilmiştir.

2. — İdareci Üyeler Kurulunun, Yapılmakta olan Büyük Millet Meclisi binası ve kalorifer tesisleriyle buna benzer diğer işlerinin ikmali için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girilmesi hakkında kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/94) [1]

BAŞKAN — İkinci görüşülmesidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi binası yapısı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere yetki verilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — Büyük Millet Meclisi binası, kalorifer ve sağlık tesisleriyle buna benzer diğer yapı ve onarma işlerinin bitirilmesi için her yıla düşen ödenek miktarı iki milyon lirayı aşmamak üzere ileri yıllara geçici yüklenmeler yapmağa Başkanlık Divanı yetkilidir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisi yürütür.

[1] Birinci görüşülmesi 31 nci Birleşim tutanağındadır.

BAŞKAN — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü açık oya sunuyorum.

3. — Şeker ve glikozdan alınan munzam istihlak vergisinde yapılan indirmelerin onanması hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/491) [1]

BAŞKAN — İkinci görüşülmesidir.

Şeker ve glikozdan alınan munzam istihlak vergilerinde yapılan indirmelerin onanması hakkında kanun

MADDE 1. — 4358 sayılı kanunun 4 ve 5 nci maddelerinin verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunun ilişik 9 . VIII . 1945 tarihli ve 3/2937 sayılı kararıyle Şeker ve glikozdan alınan munzam istihlak vergilerinde yapılan indirmeler onanmıştır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü açık oya sunuyorum.

4. — İdareci Üyeler Kurulunun, 1448 sayılı kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/100) [2]

BAŞKAN — Tasarının tümünü hakkında söz isteyen var mı? Maddelere geçilmesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmiştir.

4448 sayılı kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — 28 . VI . 1943 tarihli ve 4448

[1] Birinci görüşülmesi 31 nci Birleşim tutanağındadır.

[2] 79 sayılı basıma yazı tutanağın sonundadır.

sayılı kanunun ikinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Stenograflar 4598 sayılı kanun hükümlerine göre 3656 sayılı kanunla belirtilen altmü dereceye kadar yükseltilebilir.

BAŞKAN — Söz isteyen var mı? Maddeyi oyunu sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunu sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Büyük Millet Meclisi Başkanı yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunu sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Tasarımın birinci görüşülmesi bitmiştir.

5. — *İzmir Milletvekilleri Şevket Adalan ve Halid Onaran'ın Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (2/92)[1]*

BAŞKAN — Tasarımın tümü hakkında söz isteyen varmı? Maddelere geçilmesini oyunu sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun

MADDE 1. — 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Tadilen tesbit olunan iratlar, tadil isteminin yapıldığı tarihi kovalıyan yıldan başlayarak vergiye matrah tutulur.

Bu iratlar tadil isteminin yapıldığı yıl içinde itiraz komisyonu kararına bağlanamadığı veya itirazsız kesinleşmediği takdirde vergi eski iratlar üzerinden tahakkuk ettirilir. Temyiz, verginin tahsiline mâni değildir. Ancak kesinleşen irada göre verginin fazla alındığı anlaşılırsa fazlası nakten veya mahsup suretiyle geri verilir. Noksanı ayrıca tahsil olunur.

Ferdî tadil istemlerinin en çok üç ay, mevzii tadil istemlerinin, yetkili mercilere olan-

dığı tarihten başlayarak; sent tadillerinin, en çok altı ay ve diğerlerinin bir yıl içinde bitirilmesi mecburidir.

Ancak 27 ncü madde gereğince özel idare gelir memurlarının istemleri üzerine yapılacak tadil istemleri ve itiraz incelemeleri tadilin istenildiği yılı kovalıyan yıl içinde bitirilemezse tadil suretiyle bulunan iratlar, itiraz incelemesinin bitirildiği yıldan sonraki yıldan başlayarak vergiye matrah tutulur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı? Maddeyi oyunu sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce özel idare memurlarının istemleri üzerine mevzii tadil yapılmasına başlamış olup ta tadil ve itiraz işlemleri, istem tarihini kovalıyan bütçe yılı sonuna kadar bitirilmemiş olan yerlerde tadilen tesbit olunan iratların eski iratlardan fazla olan kısımlarına ait vergi farklarından henüz tahsil edilmemiş olanları 1945 bütçe yılından başlayarak ilişkin oldukları yıllar sayısınca eşit taksitlere bölünmek ve gelecek yıllar vergisine eklenmek suretiyle tahsil olunur.

F. F. DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Komisyondan bir sual soracağım. Bu maddenin makabline şâmil olma karakteri varmıdır?

BÜTÇE KOMİSYONU ADINA İ. H. ÜLKEMEN (İstanbul) — Tadil neticesinde takarrür etmiş olan irat 1945 senesinden başlayarak kaç senelik muamelâta taalluk ediyorsa okadar taksite konularak bunların tesviyesine gidilecek ve o sene vergisiyle beraber tahsil edilecektir. 1945 yılına mahsus olmak üzere böyle bir vaziyet vardır.

F. F. DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Hakkı Ülkemen'in mütalâasını pekiyi anlıyamadım. Fakat gekat geçici maddeden anlıyabildiğime göre bu vergilerin tekrar bir başka şekilde istifa edileceği gibi bir mahiyet arz ediyor. Bu, kanunların makabline şâmil olmaması ve vergilerin yeni yapılan bir kanunla gerideki müddetler için tekrar ödenmemesi gibi esaslara uygun değildir.

Binaenaleyh bunun açık olarak izah edilmesini rica edeceğim. Yani geçen seneler için alınmış bir vergi tekrar alınıyor karakterinde midir? (Hayır, hayır sesleri).

[1] 78 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

BÜTÇE KOMİSYONU ADINA I. II. ÜLKEMEN (İstanbul) — Alınması mevzuubahis olan vergi, mevzû tadilât dolayısıyla artmış olan iratlarla eski iratlar arasındaki farktan ibarettir ve bugüne kadar henüz tahsil edilmemiş olan kısım dır. Daha açık arzetmek lâzımgelirse 1943 senesinde İzmir'de yapılmış olan mevzû tadilât bugüne kadar neticelendirilmemiştir. Aneak 1945 senesinde neticelendirilmiştir ve 1945 senesinde neticelendirilmesi üzerine eski iratla yeniler arasındaki farkı yani birkaç seneliğini defaten tahsil etmek vaziyeti hâsıl olmuştur. Bu da mükellefleri müşkül duruma düşürmüştür. Bu itibarla birkaç senelik taksitlere bağlayıp tahsil etmek vaziyeti hâsıl olmuştur. Yoksa vaktiyle ödenmiş olan vergileri mükerrer almak, kanunu makabline teşmil etmek gibi bir vaziyet yoktur. Çünkü yeni iratlar üzerinden alınması gereken hına vergisi, kanunen, tadil taleplerinin yapıldığı yılı takibeden yıldan başlayarak mer'i yete girmektedir. Fakat bir sene içinde tadil işi bitmediği için birkaç seneliğini birden alma vaziyeti hâsıl olmuştur.

Bunu mümkün olduğu kadar mükelleflere kolay bir vaziyete getirmek için teklif ediliyor bu muvakkat madde. Yoksa arzettiğim gibi mükerrerlik mevzuubahis değildir.

BAŞKAN — Madde hakkında başka mütalâa ver mi? (Yok sesleri). Maddeyi yüksek oyunuzaya sunuyorum: Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar . . . Etmeyenler . . . Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu İşleri ve Maliye Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarımın birinci görüşülmesi bitmiştir.

6. — *Meslekî hastalıkların tazmini hakkında 42 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ekonomi Komisyonları raporları (1/535) [1]*

BAŞKAN — Tasarımın tümü hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini oyunuzaya sunu-

yorum: Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler.. Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Meslekî hastalıkların tazmini hakkında 42 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun

MADDE 1. — Cenevre'de 4 Haziran 1934 de, Milletlerarası İş Teşkilâtı Genel Konferansı tarafından, meslekî hastalıkların tazmini hakkında kabul olunan 42 numaralı Milletlerarası Sözleşme onanmış ve bu Sözleşmeye katılmak için Hükümete yetki verilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalâa varmı? Maddeyi oyunuzaya sunuyorum: Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuzaya sunuyorum: Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuzaya sunuyorum: Kabul buyuranlar . . . Kabul etmeyenler . . . Kabul edilmiştir.

Tasarımın birinci görüşülmesi bitmiştir.

Açık oy vermeyen arkadaşlar lütfen oylarını kullansınlar.

Oy toplama muamelesi bitmiştir.

7. — *Sınai müesseselerde hafta tatili yapılması hakkında 14 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ekonomi Komisyonları raporları (1/536) [1]*

BAŞKAN — Tümü hakkında söz isteyen varmı? Maddelere geçilmesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Sınai müesseselerde hafta tatili yapılması hakkında 14 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun

MADDE 1. — Cenevre'de 25 Ekim 1921 de, Milletlerarası İş Teşkilâtı Genel Konferansı tarafından sınai müesseselerde hafta tatili yapılma-

[1] 75 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

[1] 76 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

sı hakkında kabul olunau 14 numaralı Sözleşme onanmış ve bu Sözleşmeye katılmak için Hükümete yetki verilmiştir.

BAŞKAN — Mütalâa var mı? Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarımın birinci görüşülmesi bitmiştir

8. — *Ücretli İşbulma Büroları hakkında 34 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ekonomi Komisyonları raporları (1/537) [1]*

BAŞKAN — Tasarımın tümü hakkında söz isteyen var mı? Maddelere geçilmesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Ücretli İşbulma Bürolarının kapatılması hakkında 34 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun

MADDE 1. — Cenevre'de 8 Haziran 1933 de

[1] 77 sayılı basmaçaza tulanağın sonundadır.

Milletlerarası İş Teşkilatı Genel Konferansı tarafından ücretli işbulma büroları hakkında kabul olunan 34 numaralı Sözleşme onanmış ve bu Sözleşmeye katılmak için Hükümete yetki verilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı? Maddeyi yüksek oyunuza sunuyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarımın birinci görüşülmesi bitmiştir.

Oylama sonuçlarını sunuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi binası yapısı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere yetki verilmesi hakkındaki kanuna (301) milletvekili oy vermiştir. Yeter sayısı vardır. Kanun (301) oyla kabul edilmiştir.

Şeker ve glikozdan alınan münzam istihsâl vergilerinde yapılan indirmelerin onanması hakkında kanuna (298) milletvekili oy vermiştir. Yeter sayısı vardır. Kanun (298) oyla kabul edilmiştir.

Gündemde görüşülecek başka rapor yoktur. Cuma günü saat 15 de toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati: 16,40

Türkiye Büyük Millet Meclisi binası yapısı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere yetki verilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üyeler sayısı : 455
Oy verenler : 301
Kabul edenler : 301
Kabul etmeyenler : 0
Oya katılmıyanlar : 152
Çekinserler : 0
Açık Milletvekillikleri : 2

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

İ. H. BALTACIOĞLU
H. ÇERÇEL
M. GÖNENÇ
Dr. A. H. SELGİL
A. TAŞKAPILI
B. TÜRKER

AĞRI

H. BAYRAK
R. R. PASIN

AMASYA

N. AKTIN
Z. TARHAN
E. URAS

ANKARA

Gl. N. ANILMIŞ
B. BAYKAN
A. BAYTIN
H. O. BEKATA
R. BÖREKÇİ
A. ÇUBUKCU
F. DALDAL
M. ERİŞ
H. N. MIHÇIOĞLU
Z. YÖRÜK

ANTALYA

N. AKSOY
M. ÇANKAYA
Dr. G. KAHRAMAN

AYDIN

Dr. H. ALATAŞ
N. GÖKTEPE

BALIKESİR

M. AKPINAR
O. N. BURCU
H. ÇARIKLI

P. ETÇIOĞLU

H. KÜÇÜKLER
H. ONAT
S. ÖRGEEVREN
Gl. K. ÖZALP
F. TİRİTOĞLU
Y. S. UZAY
İ. H. UZUNÇARŞILI

BİLECİK

Dr. M. SUNER

BİNGÖL

T. BANGUOĞLU
F. F. DÜŞÜNSEL

BITLİS

M. ERTAN
B. OSMA

BOLU

H. Ş. ADAL
Korgl. A. ALPTOĞAN
H. C. ÇAMBEL
C. ÖZÇAĞLAR
Dr. Z. ÜLGEN

BURDUR

M. SANLI
Dr. A. R. YEŞİLYURT

BURSA

Gl. A. ATLI
A. DURU
A. M. ERHAN
M. F. GERÇEKER
Dr. R. GÜRAN
F. GÜVENDİREN
Dr. S. KONUK
Dr. M. T. SİMER
Gl. N. TINAZ

ÇANAKKALE

S. T. ARSAL
R. BULAYIRLI
H. ERGENELİ
ÇANKIRI

Dr. A. ARKAN
A. İNAN
T. ONAY
M. A. RENDA

ÇORUH

A. R. EREM

ÇORUM

E. ALPSAR
N. ATALAY
Dr. M. CANTEKİN
M. ÇAĞIL
İ. EKER

DENİZLİ

F. ASAL
Dr. H. BERKMAN
C. ÇALGÜNER
A. EGE
H. GÜNVER
N. KÜÇÜKA
Dr. B. UZ

DİYARBAKIR

O. OCAK
Dr. İ. T. ÖNGÖREN
Gl. K. SEVÜKTEKİN
K. ŞEDELE
Ş. ULUĞ

EDİRNE

M. E. AĞAOĞULLARI
F. BALKAN
M. N. GÜNDÜZALP

ELAZIĞ

H. KIŞIOĞLU
İ. YALÇIN
ERZİNCAN
A. FIRAT
A. S. İLTER
F. KALFAGİL
Ş. SÖKMENSÜER
ERZURUM

N. DUMLU
N. ELGÜN
M. H. GÖLE
Ş. KOÇAK
Gl. Z. SOYDEMİR
ESKİŞEHİR

Y. ABADAN
İ. ARUKAN
İ. U. AYKURT
E. SAZAK

GAZİANTEP

Dr. M. A. AĞAKAY
Ö. A. AKSOY
Dr. M. CANBOLAT
B. KALELİ
Dr. A. MELEK
Ş. ÖZDEMİR
M. ŞAHİN

GİRESUN

M. AKKAYA
İ. GURAK
N. OSTEN
İ. SABUNCU
A. SAYAR
A. ULUS
GÜMÜŞANE
H. F. ATAÇ

Ş. ERDOĞAN
R. GÜRELİ
C. SELEK
E. S. TÖR
HATAY
Gl. E. DURUKAN
H. ILGAZ
H. SELÇUK
İÇEL
Dr. M. BERKER
Ş. TUGAY
Gl. Ş. TÜRSAN
İSPARTA
K. AYDAR
M. KARAAĞAÇ
K. TURAN
C. TÜZEMEN
İSTANBUL
Dr. G. ATAÇ
A. BAYINDIR
Dr. K. C. BERKSOY
A. H. DENİZMEN
Dr. H. DİKER
A. Ş. ESMER
M. H. GELENBEĞ
Gl. K. KARABEKİR
Z. KARAMURSAL
H. KORTEK
Ş. A. ÖGBEL
F. ÖYMEN
V. SARIDAL
A. R. TARHAN
İ. H. ÜLKEMEN
M. ÜSTÜNDAĞ
İZMİR
Ş. ADALAN
B. ARIMAN
M. BİRSEL
Dr. H. H. CURA
E. ÇINAR
S. EPİKMEN
R. KÖKEN
H. ONARAN
E. ORAN
Ş. YUNUS
KARS
E. DEMİREL
C. DURSUNOĞLU
Gl. H. DURUDOĞAN
Ş. KARACAN

Dr. E. OKTAY
Z. ORHON
E. ÖZOĞUZ
KASTAMONU
A. BİNKAYA
T. COŞKAN
H. ÇELEN
R. SALTUĞ
N. TAMAC
T. TAŞKIRAN
KAYSERİ
F. BAYSAL
A. H. KALAÇ
R. ÖZSOY
M. K. ŞATIR
M. TANER
N. TOKER
C. TÜZEL
KIRKLARELİ
Z. AKIN
Korgrl. K. DOĞAN
N. A. KANSU
Ş. ÖDÜL
KIRŞEHİR
F. ÇOBANOĞLU
F. SELER
İ. TURAN
KOCAELİ
A. F. ABASIYANIK
S. ARTEL
A. DİKMEN
R. FENMEN
Koramiral Ş. OKAN
S. PEK
İ. S. YİĞİT
KONYA
V. BİLGİN
M. A. BİNAL
Gl. A. F. CEBESOY
S. ÇUMRALI
A. H. DİKMEN
Ş. ERGUN
Dr. S. IRMAK
H. KARAGÜLLE
T. F. SİLAY
A. R. TÜREL
KÜTAHYA
B. ATALAY
H. BENLİ
Dr. A. S. DELİLBAŞI

M. ERKMEN
H. PEKCAN
MALATYA
E. BARKAN
M. ÖKER
Dr. C. ÖZELÇİ
M. Ş. ÖZPAZARBAŞI
M. PEKTAŞ
K. SAYIN
M. N. ZABCI
MANİSA
Korgrl. A. R. ARTUN-
KAL
R. N. EDGÜER
İ. ERTEM
Dr. S. E. KAAATÇILAR
F. KURDOĞLU
Y. ÖZEY
F. USLU
MARAŞ
A. YAYCIOĞLU
MARDİN
R. ERTEN
H. MENEMENCİOĞLU
Dr. A. URAS
L. ÜLKÜMEN
MUĞLA
A. ÇAKIR
Orgrl. İ. ÇALIŞLAR
C. KARAMUĞLA
H. KİTABCI
MUŞ
K. KOTAN
NİĞDE
A. G. BODRUMLU
R. DOLUNAY
H. MENGİ
H. ULUSOY
ORDU
İ. ÇAMAŞ
Dr. V. DEMİR
Dr. Z. M. SEZER
H. ŞARLAN
H. YALMAN
M. YARIMBIYIK
RİZE
Dr. S. A. DİLEMRE
A. ZİRH
SAMSUN
C. BİLSEL

H. ÇAKIR
Z. DURUKAN
Amiral F. BENGİN
İ. EZGÜ
N. FIRAT
N. ÖZTUZCU
M. A. YÖRÜKER
SEYHAN
Gl. N. ELDENİZ
Ş. İŞCEN
H. URAN
SİİRD
A. R. ESEN
E. KILIÇCIOĞLU
S. TUNCAY
B. TÜRKAY
SİNOB
C. ATAY
C. K. İNCEDAYI
Dr. B. KÖKDEMİR
H. ORUCOĞLU
SIVAS
M. Ş. BLEDA
E. DİZDAR
Gl. F. ERBUĞ
Amiral H. GÖKDALAY
Ş. GÜNALTAY
H. İŞİK
İ. M. UĞUR
A. YURDAKUL
TEKİRDAĞ
E. ATAÇ
E. PEKEL
N. TRAK
C. UYBADIN
TOKAD
S. ÇELİKKOL
M. DEVELİ
H. N. KEŞMİR
C. KOVALI
TRABZON
S. ABANOZOĞLU
M. S. ANAMUR
M. AYDIN
D. EYİBOĞLU
T. GÖKSEL
L. YAVUZ
TUNCELİ
N. S. SILAN

H. ÜÇÖZ
URFA
K. BERKER
İ. SOYER
E. TEKELİ
S. K. YETKİN

YOZGAD
M. ALLIOĞLU
C. ARAT
Z. ARKANT
S. İÇÖZ

Y. D. KARSLIOĞLU
S. KORKMAZ
A. SUNGUR
ZONGULDAK
Dr. R. BARKIN
Ş. DEVRİN

E. ERİŞİRGİL
A. R. İNCEALEMDAR-
OĞLU
Y. Z. ÖZENÇİ
Ş. TANSAN
R. VARDAR

[Oyu katılmayanlar]

AFYON KARAHİSAR

A. ÇETİNKAYA
S. YURDKORU

AĞRI

H. TUGAÇ

AMASYA

A. K. YİĞİTOĞLU

ANKARA

M. AKSOLEY
F. R. ATAY
İ. İNÖNÜ (Cumhurbaş-
kanı)

M. KAYAOĞLU (Has-
ta)

M. ÖKMEN

ANTALYA

H. T. DAĞLIOĞLU
T. SÖKMEN (Hasta)
N. E. SUMER (Bakan)
Dr. C. TUNCA

AYDIN

GH. R. ALPMAN
Dr. M. GERMEN
A. S. LEVEND
Dr. R. LEVENT
A. MENDERES

BALIKESİR

M. DEMİR
H. KARAN

BİLECİK

M. Ş. ESENDAL
K. GÜLEK
K. SUN

BOLU

H. R. ÖYMEN
C. S. SİREN

BURDUR

Ş. ENJİNERİ

BURSA

A. AKGÜÇ
R. CANİTEZ

M. B. PARS
ÇANAKKALE

S. BATU
R. N. GÜNTEKİN

A. KAMÇIL

ÇANKIRI

B. ERKİN (Hasta)

ÇORUH

M. M. KANSU

A. TÜZÜN

A. US

ÇORUM

H. AKDOĞAN
E. S. AKGÖL
Dr. C. KAZANCIOĞLU

DENİZLİ

E. A. TOKAD

DIYARBAKIR

R. BEKİR

EDİRNE

E. DEMİRAY

Dr. F. MEMİK

ELÂZİĞ

F. AĞRALI

P. A. AYKAÇ (Hasta)

S. SAĞIROĞLU

ERZİNCAN

B. K. ÇAĞLAR

ERZURUM

A. AKYÜREK

S. ALTUĞ

GH. P. DEMİRHAN

R. DİNÇ

ESKİŞEHİR

İ. ÖZDAMAR (Ö.)

GAZİANTEP

C. S. BARLAS

GİRESUN

GH. İ. SÖKMEN (Has-
ta)

F. YÜZATLI

HAKKÂRİ

A. R. GÖKSİDAN

HATAY

A. Ş. DEVRİM

B. S. KUNT

A. TÜRKMEN (Hasta)

İÇEL

T. C. BERİKER

F. C. GÜVEN

R. KORALTAN

H. S. TANRIÖVER

İSPARTA

H. ÖZDAMAR (Hasta)

İSTANBUL

C. E. ARSEVEN

GH. R. BELE

S. CİMCOZ

İ. A. GÖVSA

Dr. GH. N. İ. GÖZCÜ

F. HAMAL

H. C. YALÇIN

İZMİR

S. DİKMEN

H. MENTEŞE

Dr. K. ÇRS

Ş. SARACOĞLU (Baş-
bakan)

H. A. YÜCEL (Bakan)

KARS

F. KÖPRÜLÜ

KASTAMONU

H. ÇORUK

Dr. F. BCEVİT

Z. ORBAY

KAYSERİ

Ö. TAŞÇIOĞLU

S. H. ÜRGÜBLÜ (Ba-
kan)

KIRKLARELİ

Dr. F. UMay

KIRŞEHİR

Ş. TORGUT

KOCAELİ

Dr. F. Ş. BÜRGE

N. ERİM

İ. TOLON

KONYA

S. ARIKAN

F. GÖKMEN

K. OKAY

N. H. ONAT

Dr. O. Ş. ULUDAĞ

KÜTAHYA

S. KUTMAN

R. PEKER

A. TİRİDOĞLU

Ö. B. UŞAKLI

V. UZGÖREN

MALATYA

N. BAYDAR

H. SAĞIROĞLU

O. TANER

T. TEMELLİ

MANİSA

H. BAYUR

O. ERÇİN

Ş. R. HATİPOĞLU
(Bakan)

K. KARAOSMAN

H. SARHAN

MARAŞ

Dr. K. BAYİZİT

R. KAPLAN

H. R. TANKUT

A. H. TANPINAR

MARDİN

İ. F. ALPAYA (İ. Ü.)

GH. S. DÜZGÖREN

E. ERGİN

MUĞLA

F. O. MENTEŞEOĞLU

MUŞ
H. KILICOĞLU (Hasta)

NİĞDE
Dr. R. F. TALAY
H. TEPEYRAN

ORDU
Ş. AKYAZI
S. S. TARCAN (I.)

RİZE
T. B. BALTA
H. C. BELÜL
K. KAMÜ

F. SİRMEN (Bakan)
SAMSUN
S. ERBAY
SEYHAN

D. ARIKOĞLU
K. ÇELİK
C. ORAL
Dr. K. SATIR
A. M. YEGENA

SİNOB
İ. H. SEVÜK
SİVAS
A. ESENBEL
K. KİTAPÇI

N. SADAK
R. Ş. SİRER
TEKİRDAĞ

R. APAK
F. ÖZTRAK
TOKAD

R. ERİŞKEN
G. PEKEL
N. POROY
R. A. SEVENGİL

TRABZON
F. A. BARUTCU
H. N. BOZTEPE
S. DAY (Bakan)

R. KARADENİZ (Bakan)
H. SAKA (Bakan)

URFA
H. S. COŞAR
A. K. TECER

VAN
İ. ARVAS
N. BERKER (Ö.)
M. BOYA

ZONGULDAK
A. GÜREL
H. A. KUYUCAK

[Açık milletvekillikleri]

Niğde : 1

Seyhan : 1

Şeker ve glikozdan alınan munzam istihlak vergilerinde yapılan indirmelerin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 455
Oyverenler : 298
Kabul edenler : 298
Kabul etmeyenler : 0
Oya katılmıyanlar : 155
Çekinserler : 0
Açık Milletvekillikleri : 2

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
İ. H. BALTACIOĞLU
H. ÇERÇEL
M. GÖNENÇ
Dr. A. H. SELGİL
A. TAŞKAPILI
B. TÜRKER
AĞRI
H. BAYRAK
R. R. PASİN
H. TUGAÇ
AMASYA
N. AKTİN
Z. TARHAN

E. URAS
ANKARA
Gİ. N. ANILMIŞ
B. BAYKAN
A. BAYTIN
H. O. BEKATA
R. BÖREKÇİ
A. ÇUBUKCU
F. DALDAL
M. ERİŞ
H. N. MIHÇIOĞLU
Z. YÖRÜK
ANTALYA
N. AKSOY

M. ÇANKAYA
Dr. G. KAHRAMAN
AYDIN
Dr. H. ALATAŞ
N. GÖKTEPE
BALIKESİR
M. AKPINAR
O. N. BURCU
H. ÇARIKLI
P. ETÇIOĞLU
H. KÜÇÜKLER
H. ONAT
S. ÖRGEEVREN
Gİ. K. ÖZALP

F. TIRİTOĞLU
Y. S. UZAY
İ. H. UZUNÇARŞILI
BİLECİK
Dr. M. SUNER
BİNGÖL
T. BANGUOĞLU
BITLİS
M. ERTAN
B. OSMA
BOLU
H. Ş. ADAL
Korgl. A. ALPTOĞAN
H. C. ÇAMBEL

C. ÖZÇAĞLAR
Dr. Z. ÜLGEN
BURDUR
M. SANLI
Dr. A. R. YEŞİLYURT
BURSA
Gl. A. ATLI
A. DURU
A. M. ERHAN
M. F. GERÇEKER
Dr. R. GÜRAN
F. GÜVENDİREN
Dr. S. KONUK
Dr. M. T. SİMER
Gl. N. TINAZ
ÇANAKKALE
S. T. ARSAL
S. BATU
R. BULAYIRLI
H. ERGENELİ
ÇANKIRI
Dr. A. ARKAN
A. İNAN
M. A. RENDA
ÇORUH
A. R. EREM
ÇORUM
E. ALPSAR
N. ATALAY
Dr. M. CANTEKİN
M. ÇAĞIL
I. EKER
DENİZLİ
F. ASAL
Dr. H. BERKMAN
C. ÇALGÜNER
A. EGE
H. GÜNVER
N. KÜÇÜKA
Dr. B. UZ
DIYARBAKIR
O. OCAK
Dr. İ. T. ÖNGÖREN
Gl. K. SEVÜKTEKİN
K. ŞEDELE
Ş. ULUĞ
EDİRNE
M. E. AĞAOĞULLARI
F. BALKAN
M. N. GÜNDÜZALP

ELAZIĞ
H. KIŞIOĞLU
İ. YALÇIN
ERZİNCAN
A. FIRAT
A. S. İLTER
F. KALFAGIL
Ş. SÖKMENSÜER
ERZURUM
S. ALTUĞ
N. DURLU
N. ELGÜN
M. H. GÖLE
Ş. KOÇAK
Gl. Z. SOYDEMİR
ESKİŞEHİR
Y. ABADAN
İ. ARUKAN
İ. U. AYKURT
E. SAZAK
GAZİANTEP
Dr. M. A. AĞAKAY
Ö. A. AKSOY
Dr. M. CANBOLAT
B. KALELİ
Dr. A. MELEK
Ş. ÖZDEMİR
M. ŞAHİN
GİRESUN
M. AKKAYA
İ. GÜRAK
N. OSTEN
İ. SABUNCU
A. SAYAR
A. ULUS
GÜMÜŞANE
H. F. ATAÇ
Ş. ERDOĞAN
R. GÜRELİ
C. SELEK
E. S. TÖR
HATAY
Gl. E. DURUKAN
H. SELÇUK
İÇEL
Dr. M. BERKER
Ş. TUGAY
Gl. Ş. TÜRSAN
İSPARTA
K. AYDAR

M. KARAAĞAÇ
K. TURAN
C. TÜZEMEN
İSTANBUL
Dr. G. ATAÇ
A. BAYINDIR
Dr. K. C. BERKSOY
A. H. DENİZMEN
Dr. H. DİKER
A. Ş. ESMER
M. H. GELENBEĞ
Gl. K. KARABEKİR
Z. KARAMURSAL
H. KORTEK
Ş. A. ÖGEL
F. ÖYMEN
V. SARIDAL
A. R. TARHAN
İ. H. ÜLKEMEN
M. ÜSTÜNDAĞ
İZMİR
Ş. ADALAN
B. ARIMAN
Dr. H. H. ÇURA
E. ÇINAR
S. EPİKEMEN
R. KÖKEN
H. ONARAN
E. ORAN
KARS
E. DEMİREL
C. DURSUNOĞLU
Gl. H. DURUDOĞAN
Ş. KARACAN
Dr. E. OKTAY
Z. ORHON
E. ÖZOĞUZ
KASTAMONU
A. BİNKAYA
T. COŞKAN
H. ÇELEN
R. SALTUĞ
N. TAMAÇ
T. TAŞKIRAN
KAYSERİ
F. BAYSAL
A. H. KALAÇ
R. ÖZSOY
M. K. ŞATIR
M. TANER

N. TOKER
C. TÜZEL
KIRKLARELİ
Z. AKIN
Korgrl. K. DOĞAN
N. KANSU
Ş. ÖDÜL
KIRŞEHİR
F. ÇOBANOĞLU
F. SELER
İ. TURAN
KOCAELİ
A. F. ABASIYANIK
S. ARTEL
A. DİKMEN
R. FENMEN
Koramiral Ş. OKAN
S. PEK
İ. S. YİĞİT
KONYA
V. BİLGİN
M. A. BİNAL
Gl. A. F. CEBESÖY
S. ÇUMRALI
A. H. DİKMEN
Ş. ERGUN
Dr. S. IRMAK
II. KARAGÜLLE
T. F. SILAY
A. R. TÜREL
KÜTAHYA
B. ATALAY
II. BENLİ
Dr. A. S. DELİBAŞI
M. ERKEMEN
II. PEKCAN
R. PEKER
MALATYA
E. BARKAN
M. ÖKER
Dr. C. ÖZELÇİ
M. Ş. ÖZPAZARBAŞI
M. PEKTAŞ
K. SAYIN
M. N. ZABCI
MANİSA
Korgrl. A. R. ARTUN-
KAL
R. N. EDGÜER
İ. ERTEM

Dr. S. E. KÂATÇILAR
F. KURDOĞLU
Y. ÖZEY
F. USLU
MARAŞ
A. YAYCIOĞLU
MARDİN
R. ERTEN
H. MENEMENCIOĞLU
Dr. A. URAS
L. ÜLKÜMEN
MUĞLA
Orgrl. İ. ÇALIŞLAR
C. KARAMUĞLA
H. KİTABCİ
MUŞ
K. KOTAN
NİĞDE
A. G. BODRUMLU
R. DOLUNAY
H. MENGİ
H. ULUSOY
ORDU
İ. ÇAMAŞ
Dr. V. DEMİR
Dr. Z. M. SEZER
H. ŞARLAN

H. YALMAN
M. YARIMBIYIK
RİZE
Dr. S. A. DİLEMRE
A. ZIRH
SAMSUN
C. BİLSEL
H. ÇAKIR
Z. DURUKAN
Amiral F. ENGİN
İ. EZGÜ
N. FIRAT
N. ÖZTUZCU
M. A. YÖRÜKER
SEYHAN
Gl. N. ELDENİZ
Ş. İŞCEN
H. URAN
SİİRD
A. R. ESEN
E. KILIÇCIOĞLU
S. TUNCAY
B. TÜRKAY
SİNOB
C. K. İNCEDAYI
Dr. B. KÖKDEMİR

H. ORUCOĞLU
SİVAS
M. Ş. BLEDA
E. DİZDAR
Gl. F. ERBUĞ
Amiral H. GÖKDALAY
Ş. GÜNALTAY
H. İŞİK
İ. M. UĞUR
A. YURDAKUL
TEKİRDAĞ
E. ATAÇ
E. PEKEL
N. TRAK
C. UYBADIN
TOKAD
S. ÇELİKKOL
M. DEVELİ
H. N. KEŞMİR
C. KOVALI
TRABZON
S. ABANOZOĞLU
M. S. ANAMUR
M. AYDIN
D. EYİBOĞLU
T. GÖKSEL

L. YAVUZ
TUNCELİ
N. S. SILAN
H. ÜÇÖZ
URFA
K. BERKER
R. SOYER
E. TEKELİ
S. K. YETKİN
YOZGAD
M. ALLIOĞLU
C. ARAT
Z. ARKANT
S. İÇÖZ
Y. D. KARSLIOĞLU
S. KORKMAZ
A. SUNGUR
ZONGULDAK
Dr. R. BARKIN
Ş. DEVRİN
E. ERİŞİRGİL
A. R. İNCEALEMDAR-
OĞLU
Y. Z. ÖZENÇİ
Ş. TANSAN
R. VARDAR

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
A. ÇETİNKAYA
S. YURDKORU
AMASYA
A. K. YİĞİTOĞLU
ANKARA
M. AKSOLEY
F. R. ATAY
İ. İNÖNÜ (Cumhurbaş-
kanı)
M. KAYAOĞLU (Has-
ta)
M. ÖKMEN
ANTALYA
H. T. DAĞLIOĞLU
T. SÖKMEN (Hasta)
N. E. SUMER (Bakan)
Dr. C. TUNCA
AYDIN
Gl. R. ALPMAN

Dr. M. GERMEN
A. S. LEVEND
Dr. R. LEVENT
A. MENDERES
BALIKESİR
M. DEMİR
H. KARAN
BİLECİK
M. Ş. ESENDAL
K. GÜLEK
K. SUN
BİNGÖL
F. F. DÜŞÜNSEL
BOLU
H. R. ÖYMEN
C. S. SİREN
BURDUR
Ş. ENGİNERİ
BURSA
A. AKGÜÇ

R. CANİTEZ
M. B. PARS
ÇANAKKALE
R. N. GÜNTEKİN
A. KAMÇIL
ÇANKIRI
B. ERKİN (Hasta)
T. ONAY
ÇORUH
M. M. KANSU
A. TÜZÜN
A. US
ÇORUM
H. AKDOĞAN
E. S. AKGÖL
Dr. C. KAZANCIOĞLU
DENİZLİ
E. A. TOKAD
DİYARBAKIR
R. BEKİT

EDİRNE
E. DEMİRAY
Dr. F. MEMİK
ELAZIĞ
F. AĞRALI
F. A. AYKAÇ (Hasta)
S. SAĞIROĞLU
ERZİNCAN
B. K. ÇAĞLAR
ERZURUM
A. AKYÜREK
Gl. P. DEMİRHAN
R. DİNÇ
ESKİŞEHİR
İ. ÖZDAMAR (Hasta)
GAZİANTEP
C. S. BARLAS
GİRESUN
Gl. İ. SÖKMEN (Has-
ta)

F. YÜZATLI
HAKKÂRİ
 A. R. GÖKSİDAN
HATAY
 A. Ş. DEVRİM
 II. ILGAZ
 B. S. KUNT
 A. TÜRKMEN (Hasta)
İÇEL
 T. C. BERİKER
 F. C. GÜVEN
 R. KORALTAN
 H. S. TANRIÖVER
İSPARTA
 H. ÖZDAMAR (Hasta)
İSTANBUL
 C. E. ARSEVEN
 Gl. R. BELE
 S. CİMCOZ
 İ. A. GÖVSA
 Dr. Gl. N. İ. GÖZCÜ
 F. HAMAL
 II. C. YALÇIN
İZMİR
 M. BİRSEL
 S. DİKMEN
 H. MENTEŞE
 Dr. K. ÖRS
 Ş. SARACOĞLU (Baş-
 bakan)
 Ş. YUNUS
 H. Â. YÜCEL (Bakan)
KARS
 F. KÖPRÜLÜ
KASTAMONU
 H. ÇORUK

Dr. F. ECEVİT
 Z. ORBAY
KAYSERİ
 Ö. TAŞCIOĞLU
 S. H. ÜRGÜBLÜ (Ba-
 kan)
KIRKLARELİ
 Dr. F. UMay
KIRŞEHİR
 Ş. TOrgUT
KOCAELİ
 Dr. F. Ş. BÜRGE
 N. ERİM
 İ. TOLON
KONYA
 S. ARIKAN
 F. GÖKMEN
 K. OKAY
 N. H. ONAT
 Dr. O. Ş. ULUDAĞ
KÜTAHYA
 S. KUTMAN
 A. TİRİDOĞLU
 Ö. B. UŞAKI
 V. UZGÖREN
MALATYA
 N. BAYDAR
 H. SAĞIROĞLU
 O. TANER
 T. TEMELLİ
MANİSA
 H. BAYUR
 O. ERÇİN
 Ş. R. HATİPOĞLU
 (Bakan)

K. KARAOSMAN
 H. SARHAN
MARAŞ
 Dr. K. BAYİZİT
 R. KAPLAN
 H. R. TANKUT
 A. H. TANPINAR
MARDİN
 İ. F. ALPAYA (İ. Ü.)
 Gl. S. DÜZGÖREN
 E. ERGİN
MUĞLA
 A. ÇAKIR
 F. O. MENTEŞEOĞ-
 LU
MUŞ
 H. KILICOĞLU (Has-
 ta)
NİĞDE
 Dr. R. F. TALAY
 H. TEPEYRAN
ORDU
 Ş. AKYAZI
 S. S. TARCAN (İ.)
RİZE
 T. B. BALTA
 H. C. BELÜL
 K. KAMÛ
 F. SİRMEN (Bakan)
SAMSUN
 S. ERBAY
SEYHAN
 D. ARIKOĞLU
 K. ÇELİK
 C. ORAL

Dr. K. SATIR
 A. M. YEGENA
SİNOB
 C. ATAY
 İ. H. SEVÜK
SİVAS
 A. ESENBEL
 K. KİTAPÇI (Hasta)
 N. SADAK
 R. Ş. SİRER
TEKİRDAĞ
 R. APAK
 F. ÖZTRAK
TOKAD
 R. ERİŞKEN
 G. PEKEL
 N. POROY
 R. A. SEVENGİL
TRABZON
 F. A. BARUTCU
 H. N. BOZTEPE
 S. DAY (Bakan)
 R. KARADENİZ (Ba-
 kan)
 H. SAKA (Bakan)
URFA
 H. S. COŞAR
 A. K. TECER
VAN
 İ. ARVAS
 N. BERKER (Hasta)
 M. BOYA
ZONGULDAK
 A. GÜREL
 H. A. KUYUCAK

[Açık milletvekillikleri]

Niğde : 1

Seyhan : 1





Askerî ve Mülki tekaüt kanununa ek 3255 ve 4463 sayılı kanunların yorumlanması hakkında Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Millî Savunma, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (3/154)

T. C.

Divanı Muhasebat

Sayı : 219806

368

2 Mart 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Nizamiye yüzbaşılığından emekli, Samsun eski Mebusu Hüseyin Avni Aktulga'nın terfih zammına, 4463 sayılı kanun mucibince ilâve edilen 81,42 lirayı muhtevi olarak Millî Müdafaa Vekâleti Emekli, Öksüz ve Dullar Şubesi Müdürlüğünce bittanzim tescil edilmek üzere Divana gönderilen tahsis dosyasının tetkikinde;

28 Haziran 1330 tarihinde 6 ncı dereceden ve yüzbaşılık maaşı üzerinden tekaüdü iera ve kendisine 1325 tarihli eski Tekâüt Kanununa göre 6 lira 25 kuruş tekaüt maaşı tahsis edilip 3 ncü Büyük Millet Meclisi âzalığına seçilmesi hasebiyle mezkûr tekaüt maaşı; 995 ve 1664 numaralı kanunlar delâletiyle Memurin Kanununun 73 ncü maddesi hükmüne tevfikân 1664 numaralı kanunun mer'iyet tarihi olan 1 Haziran 1930 tarihinden itibaren mebusluk tahsisatı olan 10 bin kuruş üzerinden ve yine eski hükümlere göre tadil edilerek 50 liraya iblâğ edilmiş bulunan mumaileyhin;

1. — 3255 numaralı kanunun; 1683 numaralı Tekâüt Kanununun mer'iyetinden evvelki hükümlere göre tekaüt edilip 551 sayılı kanunla terfih zammı almakta olan mâlûl subay ve askerî memurların terfih zamlarının bir misli artırıldığını ve artırılan zam dâhil olduğu halde bunların alacakları para miktarının 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerinin aldıkları para miktarını geçemeyeceğini; gösteren 1 ve 2 ncü maddeleriyle 4463 numaralı kanunun (3255 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince terfih zamları artırılan mâlûl subay ve askerî memurların halen aldıkları maaş, tahsisat, yüzde yir-

mibeş zam ve terfih zamları tutarı 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerine bağlanan aylık miktarına baliğ olmıyanların terfih zamları bu haddede kadar artırılmıştır) suretinde yazılı bulunan birinci maddesi hükümlerinden faydalanıp, faydalanamayacağını;

2. — Faydalanması kabul edildiği takdirde mezkûr kanunun bahis mevzuu maddelerinde mevcut - aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsalleri - tâbirine istinaden yapılacak mukayese-de, aynı rütbeli, aynı hizmetli mâlûl subayların mı? yoksa, mebus olan aynı rütbe ve aynı hizmetli mâlûl subayların mı? esas tutulması lâzımgeleneğinin tâyininde tereddüde düşüldüğü anlaşılmıştır. Bu bapta yapılan tetkikat neticesinde; bahis mevzuu 3255 ve 4463 numaralı kanunların bu hususta sâkit kalmış oldukları anlaşılmış ve mevzuatımızdan meselenin haline ve bu bapta varılacak neticeye müessir olabilecek esasları muhtevi olarak;

A) 1683 numaralı Tekâüt Kanununun 23 ve 25 ncü maddeleri hükümlerinin;

B) 1683 numaralı Tekâüt Kanununun 25 ncü maddesinin tefsirine mahal olmadığına dair Meclisi Âlice ittihaz buyurulmuş olan 1067 numaralı kararın mevcut olduğu görülmüştür. Bunlardan;

1683 numaralı Tekâüt Kanununun 23 ncü maddesinde (bilfiil 25 sene hizmet eden mülki memurlar tekaüt hakkına malik olur. Mesleki memuriyet olup mebusluğa intihap edilenlerin mebusluk müddeti fiilî hizmet addolunur. Harb mevkiinde vazife ifa eyliyen ve düşmana esir

düſen ve ihtiyat zâhiti olarak seferberliğe iſtira-
k eden memurların harb, esaret ve seferberli-
ğe iſtirak müddetleri iki kat sayılarak bir katı
fiilî hizmetten ve diğeri tekaüt maaſlarının hesa-
bında hizmet müddetine zammolunur. 788 nu-
maralı Memurin Kanununun müzeyyel madde-
siyle kabul edilen müddetler de yukarıki fıkra
hükmüne tâbidir. Memurin Kanunu ve diğ
kanunlarla muayyen mıntaka zamları 25 seneye
dâhil olmayıp ancak tekaüt maaſlarının hesa-
bında hizmet müddetine ilâve edilir.) diye ya-
zılı olup bu maddeye 2941 numaralı kanunla ek-
lenen fıkralardan «A» fıkrasında (mesleki me-
muriyet olup mebusluğa seçilenlerden gerek me-
bus olmazdan evvel gerek mebusluğu sırasında
tekaüt müddetini dolduranlara tahsis olunacak
tekaüt maaſının hesabında 125 lira asli maaſın
esas tutulacağı ve bunlardan mebus olmazdan
evvel veya mebusluktan ayrıldıktan sonra bulun-
dukları memuriyet dolayısıyla istihkak kâşet-
tikleri tekaüt maaſı miktarı bu haddi mütecaviz
bulunanlara memuriyetleri maaſı üzerinden te-
kaüt maaſı tahsis olunacağı);

«B» fıkrasında da; mesleki memuriyet olup
tekaüt müddetini doldurmadan mebusluktan ay-
rılanlar tekrar memuriyete tâyin olundukları
takdirde haklarında 1683 sayılı kanunun 6 ncı
maddesi hükmünün tatbik olunacağı ve mem-
uriyete tâyin olunmayanların kendilerine veya
yetimleri haklarında hizmet müddetlerine göre
125 lira asli maaſ esas tutularak yine mezkûr
kanunun hükümleri dairesinde muamele yapıla-
cağı gösterilmiş ve mezkûr kanunun 25 ncı mad-
desinde ise (Türkiye Büyük Millet Meclisinin
teessüsünden itibaren Büyük Millet Meclisi reis-
liğinde bulunanlar ve İera Vekilleri Heyetine
dâhil olup da bilfiil vekillik etmiş olanlar, te-
kaüt müddetini ikmal etmemiş olsalar bile ken-
dilerine birinci derece üzerinden tekaüt maaſı
tahsis edilir. Hizmeti 25 seneden fazla olanlara
keza birinci derece üzerinden 6 ncı madde hük-
müne tevfikân tekaüt maaſı verilir. Bunlardan
15 ncı maddede yazılı zamlarâ istihkakı olanla-
rın bu zamları mezkûr maddeye tevfikân ayrıca
hesap ve ilâve edilir. Yukarıda zikrolunan ma-
kamalarda bulunmuş olan zevattan elyevm müte-
kait olanlar hakkında da bu madde ahkâmı ca-
ridir...) denilmiş olmakla beraber bu maddenin
tefsirine mahal olmadığına dair Meclisi Âlice
müttehaz 1067 numaralı kararda da (..... 25 ncı

maddedeki istisnai hükümler arasında, mâlûli-
yete dair ahkâmı ihtiva eden 30 ncü madde hü-
kümlelerinden dahi bunların istifade edeceklerine
dair hiçbir kayıt ve sarahat bulunmamasına ve
istisnai hükümlerin mevridine hasrı zaruri ve
tabii olmasına binaen 25 ncı maddeden istifade
edecek eski mütekaütlerin tâdilen tahsis edilecek
tekaüt maaſlarının hesabında sadece fiilî hizmet
seneleriyle seferberlik zammı senelerinin nazarı
dikkate alınması iktiza edeceği) tasrih edilmiş
bulunmaktadır.

Muhtevaları yukarıda gösterilen hükümlere
nazaran;

1. — Tekâüt Kanununun 25 ncı maddesi; bu
maddede gösterilen makamlarda bulunan zevata
tahsis olunacak tekaüt maaſına taallûk etmekte
bulunması hasebiyle bu maddenin mebuslar hak-
kında hükümler vazeden 23 ncü maddeye tama-
men benzerliği görülemediği ve 1683 numaralı
Askerî ve Mülki Tekâüt Kanunu, mesleki me-
muriyet olan mebuslara mâlûliyet maaſı tahsis
edilmiyeceğine dair bir hükümü ihtiva etmemek-
te ve tekaüt maaſı medlûlüne dâhil bulunan mâ-
lûliyet maaſlarının hesabında da tekaüde esas
tutulan maaſlar nazarı itibara alınmakta olduğu
ve zikri geçen kanunun neğrinden evvelki hü-
kümlere tevfikân tekaüt edilip mebus seçilen ve
788 sayılı Memurin Kanununun 73 ncü madde-
siyle 995 ve 1664 numaralı kanunlar hükümle-
rinden istifade ederek tekaüt maaſları 10 bin
kuruş üzerinden tâdilen tahsis edilmiş olan mâ-
lûl subayların işbu tekaüt maaſlarının hesabın-
da esas ittihaz edilen 10 bin kuruş kendileri için
memuriyet ve rütbe maaſı mahiyetinde kanunla
verilmiş mükteſep bir hak olup bu hakkın bu
mevzuda da tatbik ve imali lâzımgeleceği cihet-
le bunların bahis mevzuu 3255 ve 4463 numaralı
kanunlar ahkâmından faydalanmaları ve emsal-
leriyle yapılacak mukayesede ise; 1 Haziran
1930 tarihinde mebusluktan tekaüt edilen aynı
rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl subayların, istih-
kaklarının esas tutulması madelete uygun ola-
cağı mütalâası ileri sürülebilirse de;

2. — Buna mukabil; mebus seçilip vekillik
etmiş olması hasebile kendisine 1683 sayılı Te-
kaüt Kanununun 25 ncı maddesi mucibince bi-
rinci derece üzerinden tekaüt maaſı tahsis olu-
nan mâlûl bir subay hakkında Büyük Millet
Meclisince ittihaz buyrulmuş olan 1067 num-
ralı kararda; mezkûr maddedeki istisnai hüküm-

ler arasında bunların mâlûliyet hükümlerinden de istifade edeceklerine dair bir kayıt ve sarahatin mevcut olmamasına ve istisnai hükümlerin de mevridine hasrı zaruri ve tabii bulunmasına binaen 25 nci maddeden istifade edecek eski mütekaütlerin tadilen tahsis edilecek tekaüt maaşlarının hesabında sadece fiili hizmet seneleriyle seferberlik zammı senelerinin nazarı dikkate alınması iktiza edeceği belirtilmiş olmasına ve Tekâüt Kanununun mebuslar için ayrıca hükümleri ihtiva eden 23 ncü maddesi;

Mezkûr kanunun 25 nci maddesiyle (Bu maddede gösterilen makamlarda bulunmuş olanlar hakkında) kabul edilen istisnai hükümler gibi mebuslar için de istisnai hükümleri muhtevi bulunmasına ve bu maddede mebusların mâlûliyet hükümlerinden de istifade edeceklerine dair bir kayıt ve sarahate tesadüf edilememiş olmasına binaen eski hükümlere göre rütbeleri üzerinden tekaüt edilip mebus seçilmeleri dolayısıyla tekaüt maaşları; mebusluk tahsisatı olan 10 bin kuruş üzerinden yine eski hükümlere tevfikân tadil kılınmış olan bahis mevzuu mâlûl subaylara tadilen tahsis olunan tekaüt maaşlarının hesabında Meclisi Âlinin zikri ge-

çen 1067 numaralı kararı veçhile mâlûliyet hükümlerinin nazarı itibara alınmaması ve bu itibarla bunların 3255 ve 4463 numaralı kanunlarla kabul edilen zamlardan da istifade etmemeleri icabedeceği mütalâa edilmekte ve işbu nokta nazar ve telâkki tarzı birinci fıkradaki mütalâaya nazaran daha racih görülmekte ve bu takdirde ise bunların Tekâüt Kanununun 57 nci maddesinde gösterilen % 25 zamdan da müstefit olmamaları lâzımgelmekte bulunmuştur.

Ancak; gerek durumu mevzuubahis edilen Hüseyin Avni ve emsalinin, gerek mâlûl subay olarak Büyük Millet Meclisine iltihak eyliyerek yukarıda zikredilen hükümlere göre doğrudan doğruya onbin kuruş üzerinden tekaüt maaşı tahsis edilmiş olanlar için zikri geçen zamların verilip verilmemesi keyfiyeti içtihadâ mütehammil hususattan bulunmuş ve bu itibarla tefsir mevzuu görülmüş olduğundan meselenin tefsir yoluyla halline ve neticenin bildirilmesine yüksek müsaadelerini Umumi Heyetin 18. II. 1944 günlü kararıyle ve en derin saygılarımla arz ve rica ederim.

D. M. Reisi
S. Oran

Millî Savunma komisyonu raporu

T. B. M. M.

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. 3/154

Karar No. 18

23 . IV . 1944

Yüksek Reisliğe

Mâlûlen tekaüt edilen subaylardan birinci, ikinci, üçüncü Büyük Millet Meclisinde mebus olup 788 sayılı kanunun 73 ncü maddesi mucibince tekaüt maaşları 10 000 kuruş üzerinden tadil edilmiş olanların 4463 sayılı kanun hükmünden istifade edip edemeyecekleri meselesi, Divanı Muhasebatça muhtacı tefsir görülerek 2 mart 1944 tarih ve 368 sayılı tezkere ile Yüksek Reisliğe arz edilmiş ve Encümenimize havale buyurulmuş olmakla keyfiyet Divanı Muhasebat Reisi ve Millî Müdafaa ve Maliye Vekâletleri mümessilleri hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

4463 sayılı kanunun birinci maddesinde :

(3255 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince terfi zamları artırılan mâlûl subay ve askerî memurlardan, hâlen aldıkları maaş, tahsisat ve yüzde yirmibeş zam ve terfi zamları tutarı 1 Hazine 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerine bağlanan aylık miktarına balığ olmyanların terfi zamları bu hadde kadar artırılmıştır) denilmektedir.

Yukarıda bahsi geçen 4463 sayılı kanunun birinci maddesinde, mâlûlen tekaüt edilip birinci ikinci, üçüncü Büyük Millet Meclislerinde mebus olduklarından dolayı tekaüt maaşları: 788 sayılı kanunun 73 ncü maddesine tevfikân 10 000 kuruş üzerinden tadil edilmiş olanların bu ter-

fihten istifade edemeyecekleri hakkında hiçbir hüküm ve mâna mevcut değildir. Esasen almakta oldukları tekaüt maaşına da 10 000 kuruş esas ittihaz edilmiş olduğundan terfi zamlarının da bu dereceli ve bu hizmetli mâlûl emsallerinin almakta oldukları terfi zamları miktarına çıkarılması lâzımgeleceği ve aksi takdirde 788 sayılı kanunun 73 ncü maddesiyle bahşedilen bir hakkın ıskatı icabedeceği, halbuki kanunda buna dair hiçbir kayıt ve işaret bulunmadığı eiheti de 4463 sayılı kanunun tefsirine mahal olmadığına ekseriyetle karar verilmiş ve havalesi mucibince Maliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reislğe sunulmuştur.

M. S. Ko. Baş.	Sözcü	Kâtip
Sinob	Ağrı	Konya
C. K. İncedary	H. Tugaç	
Bolu	Bursa	Bursa
A. Alptogan	Muhalfim	N. Tmaz
	A. Ath	
Çankırı	Çorum	Erzurum
Dr. A. Arkan	E. S. Akgöl	A. Akyürek
Erzurum	Gazianteb	Gümüşane
Z. Soydemir	Dr. M. Canbolat	Ş. Erdoğan

Hatay	İstanbul	Kars
E. Durukan	Ş. A. Ögel	H. Durudoğan
Kayseri	Kırklareli	Kocaeli
N. Toker	K. Doğan	M. Bakü
Mardin	Tekirdağ	Tokad
Dr. A. Uras	R. Apak	S. Çelikkol

4463 sayılı kanun, mâlûl subayların terfi zamlarına dair olup bu kanundaki «em-sal» tâbirinden, orduda rütbece müsavi olan subayların kastedildiği açıkça anlaşılmasına ve mâlûliyetin ve terfi zammının mebusluk tekaüt maaşı ile alâkası olmamasına göre mevzuubahis zatın 4463 sayılı kanunla alacağı mâlûliyet terfi zammının mebusluk tahsistı üzerinden değil, ordudaki emsali olan yüz-başı maaşı üzerinden hesap edilmesi icabedeceği mütalâasındayız.

İsparta	Siird
C. Tüzemen	B. Türkay
İmzada bulunamamıştır	
Muğla	Diyarbakır
S. Güney	K. Sevüktekin

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No. 3/154
Karar No. 42

30. VI. 1944

Yüksek Reisliğe

28 Haziran 1330 tarihinde yüzbaşılık maaşı üzerinden mâlûlen tekaüt edildikten sonra Üçüncü Devrede mebus seçilmesi hasebiyle tekaüt maaşı 1664 numaralı kanun hükmüne göre mebusluk tahsisatının aslı addedilen yüz lira üzerinden tadil edilen bir zâtın, mâlûllere verilmekte olan terfih zamlarını artıran 3255 ve 4463 numaralı kanunlar hükümlerinden istifade edip edemeyeceği tereddüdü mucip görüldüğü için keyfiyetin tefsiri hakkındaki Divanı Muhasebat tezkeresiyle M. M. Encümeni mazbatası Encümenimizce tedkik ve müzakere edildi.

Divanı Muhasebat tezkeresine nazaran mumaileyhe tahsis edilen mâlûliyet maaşı, aşağıda gösterilen safha ve tadilleri geçirmiştir.

	Lira	K.
29 Haziran 1930 da tahsis edilen mâlûliyet maaşının aslı ve tahsisatı	19	75
551 numaralı kanun gereğince eklenen terfih zammı	20	—
	39	75
	==	=
Mebus olması üzerine yüz lira üzerinden tadilen tahsis edilen tekaüt maaş ve tahsisatı	82	50
1683 numaralı kanunun 57 nci maddesi mucibince yapılan yüzde yirmi-beş zam	20	62
	103	12
Terfih zammı	20	00
	==	=
Yekûn	123	12
	==	=

Mumaileyh, bu kadar maaş almakta iken 1937 senesinde çıkan 3255 numaralı kanunla terfih zamları bir misli artırılıyor. Fakat yine aynı kanunun ikinci maddesiyle bu artırma bir had ile tahdid ediliyor. (Birinci maddeye göre yapılan zam dâhil olduğu halde mâlûllerin ala-

bilecekleri para miktarı 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerinin aldıkları para miktarını geçmez) hükmü konuyor. Bu hükme rağmen mumaileyhin terfih zammı bir misil artırılarak maaşına 20 lira daha ilâvesiyle 143 lira 12 kuruşuna çıkarılıyor. Divan tezkeresinde mevzu bahis edilen zat halen bu maaşı almaktadır. Fakat muahharan meriyete giren 4463 numaralı kanunun birinci maddesinde (3255 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince terfih zamları artırılan mâlûl subay ve askerî memurlardan halen aldıkları maaş, tahsisat ve yüzde 25 zam ve terfih zamları tutarı 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerine bağlanan aylık miktarına baliğ olamayanların terfih zamları bu hâdde kadar artırılmıştır) denildiği için, mumaileyh 1 Haziran 1930 da yüz lira maaş alan tümgeneral emsal ad ve bu tarihte bu rütbedeki bir subayın yeni Tekâüt Kanununa göre mâlûlen tekaüt olması halinde 224 lira 54 kuruş alacağını hesap ederek bugün almakta olduğu 143 lira 12 kuruşa 81 lira 54 kuruş daha ilâvesiyle maaşının 224 liraya iblâğını istemekte ve Millî Müdafaa da bu şekilde tahsis evrakı hazırlamış bulunmaktadır.

Terfih zamlarını bir misli artıran 3255 numaralı kanunun yukarıya nakledilen metninde «Aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsalleri» denilmiş olmasına göre ordudaki emsallerinin kastedildiği ve mebusların vaziyetinin bu metinde derpiş edilmemiş olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Binaenaleyh bilâhara mebus olan mâlûl bir subayın bu hükümden istifadesi icap etmez iken Divanı Muhasebatça mumaileyhin terfih zammına 20 lira ilâvesi muhik görülemez.

Mumaileyhin istifade etmek istediği 4663 numaralı kanuna gelince: bu kanunla terfih zamları artırılan mâlûl subay ve askerî memurların bir kısmının almakta olduğu paranın, yeni Tekâüt Kanununa göre tekaüt edilen aynı rüt-

beli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerine bağlanan aylık miktarından eksik kaldığı gözönüne alınarak bu subaylara emsali derecesinde aylık temini maksadiyle çıkarılmıştır. Bu emsal de, yine kanunun açık olan metninden anlaşıldığına göre aynı rütbeli ve aynı hizmetli olan ve orduda bulunan subaylardır. Yoksa bilâhara mebus olan malûl subaylar değildir. Bu kanun dahi mebus olan malûl subayların vaziyetini derpiş etmemiştir. Kanunun metni (emsal) tâbirini meclisteki mebus emsali mânasında tefsire müsait bulunmamıştır. Kaldı ki, «Malûliyet» mebusluğa değil, subaylığa izafe edilebilen bir vazife olduğu için kanunu bu şekilde tefsire gitmek meselenin zat ve mahiyetine de tevafuk etmez. Bu yolda bir tefsir yüzbaşılıktan mâlûlen mütekait bir zata, mâlûl bir tümgeneral derecesinde maaş itasma müncer olacaktır ki kanundan böyle bir maksat istihraçı güçtür.

Millî Müdafaa Encümeni mazbatasında yüz lira maaş üzerinden mâlûliyet maaşı hesap edilmediği takdirde, mebusların yüz lira maaş üzerinden tekaüt maaşı almasını emreden kanunla verilen bir hakın ıskatı icap edeceği yolundaki mütalâaya Encümenimizce iştirak edilememiştir. Çünkü mumaileyh yine yüz lira üzerinden tekaüt maaşı almağa devam edecektir ve maaşı 123 lira on iki kuruş olacaktır. Emsali mâlûl yüzbaşılar ise 76 lira 86 kuruş almaktadır. Binaenaleyh kanuni bir hakkın geri alınması bahis mevzuu değildir.

(Tekâüt maaşı) ile (mâlûliyet maaşı) arasındaki münasebete gelince: Her ne kadar mâlûliyet maaşı tekaüt maaşına, tekaütten evvelki maaşın tutarıyla tekaüt maaşı arasındaki farkın mâlûliyet derecesine göre yüzde beş bir nispeti ilâve edilmek suretiyle tahsis olunmakta ise de

mumaileyhe mebusluk maaşı üzerinden tekaüt aylığı bağlanmadan evvel mâlûliyet maaşı tahsis edildiği gibi Memurin Kanununun 73 ncu maddesinde (Mebuslukta geçen müddet tekaüde mahsup edilir ve mebusluk tahsisatının aslı olan on bin kuruş tekaüde esas tutulur) denilerek on bin kuruşun tekaüt maaşına esas tutulacağı tasrih edilmiş ve mâlûliyet maaşının da mebusluk maaşı üzerinden tahsisine dair bir hüküm konulmamıştır. Evvelece vekillikte bulunmuş olan ve tekaüt maaşından başka mâlûliyet maaşının dahi (150 lira üzerinden bağlanmasını isteyen bir zat hakkında Meclisi Âlice ittihaz buyurulan 1067 numaralı ve 14 . XII . 1938 tarihli kararda aynı sebepten yani mâlûliyet maaşının da tekaüt maaşına göre tahsisi icabedeceği hakkında kanunda sarahat bulunmamasından dolayı mâlûliyet maaşının vekillik maaşı üzerinden tahsisi terviç edilmemiş bulunmaktadır. Bu vaziyete göre mâlûliyet maaşının da mebusluk maaşı üzerinden tahsis edilmesi hakkında bir hüküm vazolunmadıkça başka türlü muamele ifasma imkân olamayacağı tezekkür edilmiş ve evrakın havalesi veyhile Bütçe Encümenine tevdi ricasıyla bu mazbata Yüksek Reisliğe sunulmuştur. Maliye Komis-

Yönetim Kurulu Başkanı	Sözcü	Kâtip
İstanbul	Aydın	Ankara
A. Bayındır	A. Menderes	M. Aksoley
Afyon K.		Afyon K.
I. II. Baltacıoğlu		S. Yurdkoru
Antalya		Antalya
II. T. Dağlıoğlu		Dr. G. Kahraman
Kastamonu	Tekirdağ	Urfa
II. Çelen	E. Ataç	M. E. Tekeli
	Zonguldak	
	Y. Z. Özenci	

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 3/154
Karar No. 50

1 . II . 1946

Yüksek Başkanlığa

1325 tarihli Tekâüt Kanununa göre mâlûl olarak tekaütlükleri icra edilmiş iken milletvekilliğine seçilmiş ve 995, 1664 sayılı kanunlar gere-

ğince Memurin Kanununun 73 ncu maddesinden istifade ederek tekaüt maaşları on bin kuruş aslı maaşa göre düzeltilmiş bulunanların 4463 sayılı

kanunda mevcut hükme göre aynı rütbedeki emsallerinin tâyininde bu emsalin milletvekili olmadan evvel taşıdıkları rütbeye göre mi, yoksa milletvekilliğinde düzeltilen tekaüt maaşına esas olan onbin kuruş asli maaşın tekabül ettiği rütbeye göremi tâyin edileceği tereddüdü mucip olmuş ve Millî Savunma Bakanlığının on bin kuruşu esas almak suretiyle yaptığı bir tahsisin Sayıştayda incelenmesi sırasında mevzuatın bu şekilde anlamağa müsait olmadığı sonucuna varılarak vazım maksadının kesin olarak tâyini lüzumlu görüldüğünden, Sayıştay Başkanlığınca 2 . III . 1944 tarihli ve 368 sayılı tezkere ile bu cihetin aydınlanması hususu Yüksek Meclise arzedilmiş ve havalesi gereğince Millî Savunma ve Maliye Komisyonları raporlarıyla birlikte Komisyonumuza verilmiş olmakla Sayıştay Başkanı Seyfi Oran ve ve Maliye Bakanlığı ile Millî Savunma Bakanlıkları yetkili temsilcileri hazır oldukları halde incelenip görüşülmüştür.

Orduda muvazzaf subay iken 1325 tarihli eski Tekaut Kanunu gereğince mâlûl olarak emekliye ayrılmış bulunanlardan bazıları bilâhare milletvekili seçilerek Büyük Millet Meclisine iltihak etmişler ve bunlardan birinci, ikinci ve üçüncü dönemlere iştirak etmiş olanların aylıkları 995 ve 1664 sayılı kanunların verdiği yetkiye dayanılarak 788 sayılı Memurin Kanununun (Mebuslukta geçen müddetin tekaüde mahsup edileceği ve mebusluk tahsisatı olan onbin kuruşun tekaüde esas tutulacağı) hakkındaki yetmiş üçüncü maddesine tevfikan bu miktar asli maaş üzerinden tekaüt işlemleri yine 1325 tarihli Tekaut Kanunu hükümleri dairesinde düzeltilmiştir.

Bilâhara, 1325 tarihli kanuna göre tekaüt-lükleri iera edilen mâlûl subayların terfipleri maksadiyle kabul edilen 3255 sayılı kanun ile bunların almakta oldukları terfi zamları bir misline çıkarılmış ve bu zam da dâhil olduğu halde alacakları para miktarının 1 Haziran 1930 tarihinde, yani halen mer'î olan Tekaut Kanununa göre, tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerinin aldıkları para miktarını geçemeyeceğine dair bir hükümle de bu miktar takyit edilmiş bulunmaktadır. Yukarıda bahse konu olan mâlûl emekli milletvekillerinin bir kısmı da bu kanundan istifade ettirilerek almakta oldukları terfi zamları bir misli artırılmıştır.

Bilâhara, 3255 sayılı kanundan istifade eden mâlûl subayların bir kısmı yine 1683 sayılı Tekaut Kanunu hükümlerine göre tekaüt edilen subaylar derecesine gelemedikleri görüldüğünden bunların arasındaki farkı gidermek ve aynı seviyeye getirilmelerini temin maksadiyle 14 . VII . 1943 tarihinde 4463 sayılı kanun kabul edilmiş ve bununla (3255 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince terfi zamları artırılan mâlûl subay ve askerî memurlardan halen almakta oldukları maaş, tahsisat, yüzde yirmibeş zam ve terfi zamları tutarı 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerine bağlanan aylık miktarına kadar artırılacağı) hükmü kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığı, aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsali kaydını, adı geçen milletvekilleri hakkında, milletvekilliği sıfatı dolayısıyla yeniden tahsis edilen onbin kuruş asli maaşı esas tutmak suretiyle ikmal etmiş ve onbin kuruş asli maaşın tekabül ettiği rütbede bulunan ve 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt-lükleri iera edilen bir mâlûlün almakta olduğu emekli aylığına kıyasen bunlara da gereken tahsisleri yapmış ve tescil için Sayıştaya göndermiştir. Sayıştayca ilk iki işlem hakkında tereddüt edilmeyerek tescil yapılmış ise de bilâhara sevkedilen muamele üzerinde durulmuş ve yapılan incelemeler sonunda mevzuatın Millî Savunma anlayışını haklı gösterecek mahiyette olmadığı görülerek keyfiyetin tefsir yoluyla halledilmesi maksadiyle Sayıştayca Yüksek Meclise başvurulduğu alman izahlardan anlaşılmıştır.

Millî Savunma Komisyonu Millî Savunma Bakanlığı görüşüne katılmış ve emsalin onbin kuruş asli maaşa göre tâyini gerekeceğine dair dört muhalife karşı ekseriyetle karar vermiştir.

Maliye Komisyonu, 3225 ve 4463 sayılı kanunlar metinlerinin Millî Savunma Bakanlığının ve Millî Savunma Komisyonunun anlayışına müsait olmadığını ve emsal kaydının ancak ordudaki hemrütbe emsalleri olabileceği ve her iki kanunun terfi hükmünden yine aynı kanunlarda mevcut takyitler dolayısıyla istifadelerine imkân olmadığı ve bilhassa Meclisin 1067 sayılı kararıyle mâlûliyet maaşının bir Vekilin birinci derece maaşı olan 150 lira esas tutularak tahsisine kanuni imkân bulunmadığı neticesine de varıldığından Sayıştayca aydınlatılması istenilen konunun bir yorum konusu olmadığı sonu-

cuna varmıştır.

Komisyonumuzda da mesele incelenmiştir. Varılan sonuca göre :

a) 3225 ve 4463 sayılı kanunlar munhasıran subaylardan 1325 tarihli Tekâüt Kanunu hükümlerine göre emekliye ayrılmış bulunan mâlûl subayların 1683 sayılı kanun ile emekliye ayrılan aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsalleri derecesine yükseltilmesi amacını elde etmek maksadiyle tedvin edilmiştir. Kanun kurucusu bunları kabul ederken ordu dışında herhangi bir suretle maaşları yükselenleri düşünmemiştir.

b) Her iki kanun metninde de sarîh olarak yazılı olan (1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli mâlûl emsallerinin almakta oldukları para miktarını geçemez) kaydındaki emsale, 1683 sayılı Tekâüt Kanununa göre tekaütükleri yapılan ve daha müreffeh olan emsalden başka bir mâna vermeye de metnin kapsağı ve her iki kanunun ruhu müsait bulunmamaktadır.

c) Malûl emekli bir subayın milletvekili olmasından doğan maaş artırımını bu sıfatın gerektirdiği özel bir haldir. Artan bu maaşın rütbe tâyinine esas tutulması asla varit değildir. Bir rütbenin nasıl kazanılacağı ordu mevzuatında çok açık olarak belirtilmiştir. Hiç bir subay gereken kademeleri geçmeden general rütbesine yükseltilemez. Şu halde milletvekilliği sıfatıyla bu emekli malûl subayların aylıklarında yapılan artırımlar mevridine maksur ve özel olarak kalmaktadır.

Kaldığı, Yüksek Meclisce kabul edilen 1076 sayılı kararda da yine özel bir durum arzeden, vekillik etmiş bir zatın tekaüde esas olan 150 lira aslı maaşının malûliyyete de esas tutulamıyacağı sarîh olarak belirtilmiş bulunmaktadır.

Binaenaleyh Komisyonumuz;

1. — Emekli mâlûl subaylardan milletvekilliğine seçilerek Büyük Millet Meclisinin birinci,

ikinci ve üçüncü dönümlerinde milletvekilliği etmiş olmalarından dolayı emekli aylıkları, eldeki hükümlere göre, artırılmış bulunanların ellerine geçen para, 3225 sayılı kanunun ikinci maddesindeki (Bu kanuna göre yapılan zam da dâhil olduğu halde alacakları para miktarı 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli malûl emsallerinin aldıkları para miktarını geçemez) kaydıma göre, fazla olduğundan bu kanundan

2. — 4463 sayılı kanunda (. . . aldıkları maaş, tahsisat, yüzde yirmi beş zam ve terfih zamları tutarları 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüt edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli malûl emsallerine bağlanan aylık miktarına baliğ olmayanların terfih zamları bu hadde kadar artırılır) kaydı karşısında adı geçen emekli malûl milletvekilliklerinin ellerine geçen para yine bu hükmle belirtilen hem rütbe emsallerinden yüksek bulunduğundan bu kanundan istifade edemeyeceklerini tabii görmüş ve konunun yorumlanacak bir tarafı bulunmadığı sonucuna varmıştır.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Kastamonu	Edirne	Tokad
<i>T. Coşkan</i>	<i>M. N. Gündüzalp</i>	<i>H. N. Keşmir</i>
Kâtip		
İstanbul	Aydın	Burdur
<i>F. Öymen</i>	<i>R. Alpman</i>	<i>Ş. Engineri</i>
Eskişehir	Giresun	Giresun
<i>Y. Abadan</i>	<i>M. Akkaya</i>	<i>A. Sayar</i>
İsparta	İstanbul	İstanbul
<i>M. Karaağaç</i>	<i>H. Kortel</i>	<i>İ. H. Ülkmen</i>
İzmir	Kayseri	Kütahya
<i>M. Birsal</i>	<i>F. Baysal</i>	<i>H. Pekcan</i>
Mardin	Urfa	Yozgad
<i>R. Erten</i>	<i>F. Tekeli</i>	<i>S. İçöz</i>
Yozgad		Zonguldak
<i>A. Sungur</i>		<i>E. Erişirgil</i>

S. Sayısı : 75

Meslekî hastalıkların tazmini hakkında 42 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ekonomi komisyonları raporları (1/535)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 495 6/109

16 . I . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Meslekî hastalıkların tazmini hakkında 42 numaralı Milletlerarası sözleşmeye katılmaya dair olup Çalışma Bakanlığının isteği üzerine Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişiğiyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan

Ş. Saraçoğlu

Milletlerarası İş Konferansı tarafından kabul edilip meslekî hastalıkların tazminine dair olan iş sözleşmesinin onanması hakkındaki kanun tasarısı gerekçesi

İlişik olarak sunulan sözleşme tasarısı meslekî hastalıkların tazminine dair olup Hükümetimizin üyesi bulunduğu Milletlerarası İş Konferansının Cenevre'de akdedilen 18 nci içtimanda kabul edilmiş ve o tarihtenberi Avusturya, Brezilya, Küba, Danimarka, İngiltere, Macaristan, İrlanda, Japonya, Meksika, Norveç, Yeni Zelanda, Hollanda, İsveç Hükümetlerince onanmış bulunmaktadır.

Bilindiri üzere, her memlekette çalışanların çalışma ve yaşama şartlarının ıslahını, Milletlerarasında anlaşma ve işbirliği ile gerçekleştirmek amacını güden Milletlerarası iş teşkilâtının konferanslarında kabul edilen sözleşme tasarıları, üye Devletlerin onamasına sunulmakta ve böylece Milletlerarası bir kaide olarak yürürlüğe giren bu sözleşmeler, insanlık ailesi içinde her milletin çalışan unsurlarına sağlanan refah ve emniyet tedbirlerini genişletmekte ve geliştirmektedir.

İlişik sözleşme tasarısı iş kazalarıyla meslek hastalıkları ve analık sigortaları hakkındaki 4772 sayılı kanunla karşılaştırılınca mevzuatımızla herhangi bir aykırılık arzetmediği ve bu tasarının onanması takdirinde yeniden kanun hükümleri tedvinine lüzum bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Şöyle ki:

a) Sözleşme tasarısının, meslek hastalıklarının iş kazaları gibi tazmini hakkındaki hükmü 4772 sayılı kanunda yer almıştır.

b) 4772 sayılı kanunun meslek hastalığı adettiği hastalıklar sözleşme tasarısında gösterilen hastalıkları tamamen ihtiva etmekte ve bunlara memleket sanayiinin özellikleri gözönünde tutularak başka hastalıklar ilâve edilmiş bulunmaktadır.

Yukarıda yazılı düşüncelere dayanılarak bu sözleşme tasarısının onanmasına hiçbir engel bulunmamaktadır. İşbu sözleşmenin onanması Cumhuriyet Hükümetinin her sahada olduğu gibi sosyal ilerleme alanında da Milletlerarası işbirliğine verdiği yüksek değeri yeni bir delil ile belirtmiş olacaktır.

Dışışleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışışleri Komisyonu
Esas No. 1/535
Karar No. 13

28 . I . 1946

Yüksek Başkanlığa

Meslekî hastalıkların tazmini hakkında 42 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair olup Çalışma Bakanlığının isteği üzerine Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan ve Başbakanlığın 16 . I . 1946 tarih ve 6/109 sayılı tezkereleriyle Yüksek Meclise sunulup Komisyonumuza havale edilen kanun tasarısı ile gerekçesi Çalışma Bakanı ve Dışışleri Bakanı temsilcisi de hazır olduğu halde incelendi.

Memleketimizin yüksek menfaatlerine uygun görülen kanun tasarısı aynen kabul edilerek ha-

valesi gereğince Ekonomi Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Dışışleri Ko. Baş. Y.	Sözcü	Kâtip
İstanbul	İstanbul	Ağrı
A. Ş. Esmer	A. Ş. Esmer	İmzada bulunmadır.
Ankara	Erzurum	Gümüşane
Z. Yörük	P. Demirhan	C. Selek
Gümüşane	Kocaeli	Samsun
Edip Tör	İbrahim S. Yiğit	C. Bilsel
Tokad		
N. Poroy		

Ekonomi Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Ekonomi Komisyonu
Esas No. 1/535
Karar No. 10

1 . II . 1946

Yüksek Başkanlığa

Meslekî hastalıkların tazmini hakkında 42 numaralı Milletlerarası sözleşmeye katılmaya dair olup Çalışma Bakanlığının isteği üzerine Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ve gerekçesi Yüksek Başkanlığın havalesi gereğince Dışışleri Komisyonu mazbatasıyla birlikte Komisyonumuza gelmiş ve Çalışma Bakanı hazır olduğu halde incelenmiştir.

42 numaralı Milletlerarası sözleşmesi iş kazalarıyla meslek hastalıkları ve analık sigortaları hakkındaki 4772 sayılı kanunla aykırılık göstermediği ve bu tasarının memleketimizin yüksek menfaatlerine uygunluğu teemmül edilmiş ve kanun tasarısı oybirliğiyle kabul edil-

miştir.

Kamutaya arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ekonomi Komisyonu

Başkanı	Bu Sözcü	Kâtip
Giresun	Ankara	İçel
I. Sabuncu	M. Eriş	Ş. Tuğay
Ankara	Balıkesir	Eskişehir
II. O. Bekata	M. Akpınar	E. Sazak
Gazianteb	İstanbul	İzmir
C. S. Barlas	A. II. Denizmen	S. Epikmen
Konya	Malatya	Trabzon
A. II. Dikmen	K. Sayın	T. Göksel
Zonguldak		Kırşehir
Ş. Tansan		F. Çobanoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Meslekî hastalıkların tazmini hakkında 42 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Cenevre'de 4 Haziran 1934 de, Milletlerarası İş Teşkilâtı Genel Konferansı tarafından, meslekî hastalıkların tazmini hakkında kabul olunan 42 numaralı Milletlerarası Sözleşme onanmış ve bu Sözleşmeye katılmak için Hükümete yetki verilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun Bakanlar Kurulunca yürütülür.

Başbakan	Adalet Bakanı
<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>R. Türel</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>A. R. Artunkal</i>	
Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı
<i>N. E. Sumer</i>	<i>N. E. Sumer</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Yücel</i>	<i>Sırrı Day</i>
	Sağlık ve Sosyal
Ekonomi Bakanı	Yardım Bakanı
<i>Fuad Sirmen</i>	<i>Dr. S. Konuk</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>Suad H. Ürgüblü</i>	<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>R. Karadeniz</i>
	Çalışma Bakanı
	<i>Dr. S. Irmak</i>

MESLEKÎ HASTALIKLARIN TAZMİNİ HAKKINDA 42 NUMARALI SÖZLEŞME PROJESİ

(1934 de muaddel)

Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi tarafından vâkı davet üzerine, Cenevre'de 4 Haziran 1934 de onsekizinci toplantısını yapan Milletler Cemiyeti Milletlerarası İş Teşkilâtı Genel Konferansı,

Konferansın yedinci toplantısında meslekî hastalıklar hakkında kabul edilmiş olan sözleşme projesinin kısmen tadiline taallük edip, bu toplantının yedinci maddesini teşkil eyleyen meseleye dair bazı tekliflerin kabulünü kararlaştırdıktan ve

Bu tekliflerin Milletlerarası bir sözleşme projesi şeklini alması gerektiğini nazara aldıktan sonra, Bin dokuzyüz otuzdört yılı Haziran ayının yirmibirinci günü, Meslekî Hastalıklar Sözleşmesi (muaddel) 1934, ünvanını alacak olan sözleşme projesini kabul eder :

Madde — 1

1. Milletlerarası İş Teşkilâtının bu sözleşmeyi onayan her üyesi, meslekî hastalıklara uğrayanlar ile bunların hak sahibi vârislerine, iş kazalarının tazmini hakkındaki özel mevzuatındaki genel esaslar dâhilinde tazminat sağlamayı taahhüt eder.

2. Bu tazminatın miktarı, millî mevzuatta iş kazaları neticesinde ödenecek olandan az olmalıdır. Bu cihet mahfuz tutulmak şartıyla, her üye mevzuatında bahse konu olan hastalıklar tazminatının ödeme şartlarına mütaallik hükümlerin tesbitinde, ve bu hastalıklara, iş kazaları hakkındaki mevzuatın tatbikinde zaruri gördüğü tadil ve intibakları yapmakta serbesttir.

Madde — 2

Milletlerarası İş Teşkilâtının her üyesi, aşağıdaki tabloda mevcut olup, hizalarında yazılı sanayi ve mesleklerde olmak üzere kanuna tâbi işyerlerinde çalışan işçilerin duçar oldukları hastalıkları meslek hastalığı saymayı taahhüt eder.

Tablo

Kurşun veya halitaları ve mürekkebatı ile zehirlenmeler ve bundan mütevellit ârizalar.	Kurşunu ihtiva eden cevherlerinin ve çinko imalâthanelerinde kurşunlu küllerin manipülasyonu. Eski çinkoların, kurşunla beraber eritilerek karıştırılması Kurşundan veya halitalarından eşya imali Matbaa hurufatı dökmeçiliği ve müretteplik Kurşun mürekkebatının fabrikasyonu akümülatör imal ve tamiri Kurşun ihtiva eden sırların hazırlanması Kurşun talaşı veya tozu ile cilâcilik Kurşunu ihtiva eden, cilâ, macun ve boyaların hazırlanması ve manipülasyonunu icabettiren boyacılık işleri
Cıva, cıva amalgamı, veya mürekkebatıyla zehirlenmeler ve bundan mütevellit ârizalar	Cıva cevherlerinin manipülasyonu Cıva mürekkebatı imalâtı Cıvalı ölçü ve sair laboratuvar âletlerinin imali. Şauka imalinde kullanılan maddelerin ihzarı Cıvalı ölçü ve sair lâboratuvar âletlerinin imali.

Şarbon hastalığı

Silis tozlarından mütevellit ve ciğer veremiyle müterafik olan veya olmayan silikoz hastalığı (Silikozun ölümün veya iş görememezliğinin asıl sebebi olması şartıyla)

Fosfor veya mürekkebatı ile zehirlenme ve bundan mütevellit ârızalar

Arsenik veya mürekkebatı ile zehirlenme ve bundan mütevellit ârızalar

Benzin veya müşabihleri ve bunların nitratlı veya aminli müstekkati ile zehirlenmeler ve bundan mütevellit ârızalar

Mevaddı şahmiye sınıfına dâhil olan idrokarbürlerin halojenli müstekkati ile zehirlenme

Radyum ve radyoaktif maddelerden veya röntgen şuaından mütevellit patologique ârızalar
İptidai deri epitelyoması

Şapka imalinde kullanılan maddelerin ihzart

Cıva ile yaldızlık

Cıvalı tahliye pompaları vasıtasıyla enkandesan lâmbalar imali

Flümiat dö merkür ile kapsül imali

Şarbonlu hayvanlar ile temas eden işçiler

Yün, tiftik, deri, kıl, kemik ve boynoz gibi hayvani maddelerin manipülasyonu

Emtianın tahmil ve tahliyesi ve nakli işleri

Silikoz tehlikesine mâruz bıraktığı millî mevzuatta tâyin edilen bütün işlerde

Fosfor veya mürekkebatının, istihsal intişar veya istimalini icabettiren her türlü işler

Arsenik veya mürekkebatının istihsal, intişar veya istimalini icabettiren her türlü işler

Benzin veya müşabihleri ve bunların nitratlı veya aminli müstekkatinin istihsal, intişar veya istimalini icabettiren her türlü işler

Mevaddı şahmiye sınıfına dâhil idrokarbürlerin halojenli müstekkatinin istihsal, intişar veya istimalinin gerektiği ve millî mevzuatta yer almış bulunan her türlü işler.

Radyum, radyoaktif maddelere veya röntgen şuaına mâruz bırakan bilûmum işler

Katran ve huy ile bunların taktirinden hâsıl olan katran ruhu, zift madeni yağ, parafin ve bu mevaddın mürekkebatı, mahsulleri ve artıklarının kullanılmasını gerektiren her türlü işler.

Madde — 3.

Bu sözleşmenin katî şekilde onandığı kayfiyeti Milletler Cemiyeti Genel Sekreterliğine bildirecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde — 4.

1. — Bu sözleşme ancak onamaları Genel Sekreterce tescil edilmiş olan Milletlerarası İş Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.

2. — Bu sözleşme, iki üyenin onamalarının Genel Sekreterlikçe teşkil edilmelerinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. — Daha sonra, bu sözleşme, her üye için, onanmasının tescil edilmesinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde — 5

Milletlerarası İş Teşkilâtı Üyelerinin ikisinin onamaları Sekreterlikte tescil edilmesi akabinde, Milletler Cemiyeti Genel Sekreteri keyfiyeti Milletlerarası İş Teşkilâtının bütün üyelerine bildirecektir. Sekreter Teşkilâtın başka üyeleri tarafından kendisine sonradan tebliğ edilecek onamaları da keza bütün üyelere bildirecektir.

Madde — 6

1. Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu yürürlüğe girmeye başladığı tarihten itibaren beş sene geçtikten sonra, Milletler Cemiyeti Genel Sekreterliğine yapacağı ve bu sekreterliğin tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, Sekreterlikte tescil tarihinden bir sene sonra müteber olur.

2. Bu sözleşmeyi onamış olup ta, onu bundan evvelki fıkrada yazılı beş yıllık mühletin geçmesinden bir yıl sonra, bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye, yeniden beş yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu sözleşmeyi, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde her beş yıllık devre bitince feshedebilecektir.

Madde — 7

Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren geçecek her on yıllık devrenin sonunda, Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi, onun uygulanması durumu hakkında Genel Konferansa bir rapor vermekle ve konferansın gündemi içine onun tamamen veya kısmen tadili meselesinin konulup konulmaması gerektiği hususunda bir karar almakla ödevlidir.

Madde — 8

Konferans bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir sözleşme kabul ettiği takdirde, bu yeni sözleşmede başka türlü hükümler bulunması hali müstesna;

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 6 nci maddede bakılmaksızın, tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi kayıt ve şartı ile; şimdiki bu sözleşmenin kendiliğinden ve derhal feshini intaç edecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, şimdiki bu sözleşme üyelerin onamasına açık bulundurulmıyacaktır.

Şimdiki bu sözleşme, onu onama ve tadil edici sözleşmeyi ise onamamış olan üyeler için eski hal ve şekli ile yürürlükte kalmıya devam edecektir.

Madde — 9

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi muteber olacaktır.



Sınai müesseselerde hafta tatili yapılması hakkında 14 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ekonomi komisyonları raporları (1/536)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-495 6/111

16 . I . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Sınai müesseselerde hafta tatili yapılması hakkında 14 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair olup Çalışma Bakanlığının isteği üzerine Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişiğiyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan
Ş Saracoğlu

Milletlerarası İş Konferansı tarafından kabul edilip sanayide hafta tatili yapılmasına dair olan İş Sözleşmesinin onanması hakkındaki kanun tasarısı gerekçesi

İlişik olarak sunulan sözleşme tasarısı sanayide hafta tatilinin uygulanmasına dair olup Hükümetimizin üyesi bulunduğu Milletlerarası İş Teşkilâtı Konferansının Cenevre'de akdedilen 3 nü içtimamda kabul edilmiş ve o tarihtenberi Afganistan, Arjantin, Belçika, Bulgaristan, Kanada, Şili, Çin, Kolombiya, Küba, Danimarka, İspanya, Finlândiya, Fransa, Yunanistan, Hindistan, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Meksika, Nikaragua, Norveç, Yeni Zelânla, Polonya, Portekiz, Romanya, İsveç, İsviçre, Çekoslovakya, Uruguay, Yugoslavya Hükümetlerince onanmış bulunmaktadır.

Bilindiği üzere, her memlekette çalışanların çalışma ve yaşama şartlarının ıslahını, Milletlerarasında anlaşma ve işbirliği ile gerçekleştirmek amacını güden Milletlerarası İş Teşkilâtının Konferanslarında kabul edilen sözleşme tasarıları, üye Devletlerin onamasına sunulmakta ve böylece Milletlerarası bir kaide olarak yürürlüğe giren bu sözleşmeler, insanlık ailesi içinde her milletin çalışan unsurlarına sağlanan refah ve emniyet tedbirlerini genişletmekte ve geliştirmektedir.

İlişik sözleşme tasarısı, 394 sayılı Hafta Tatili Kanunumuz ve tadilleri ve ekleriyle karşılaştırılınca, hafta tatilini ilgilendiren mevzuatımızla herhangi bir aykırılık arzetmediği ve bu tasarının onanması takdirinde yeniden kanun hükümleri tedvinine lüzum bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Şöyle ki :

- Projenin yalnız sınai müesseseler hakkında olmasına mukabil, kanunumuz, resmî, özel, sınai, ticari her nevi müesseselere şâmil bulunmaktadır.
- Projede haftada 24 saat dinlenme esası konulmuş iken kanunumuz gereğince, perakende ticaret hariç, diğer müesseselerde bu tatil 35 saatliktir.
- Proje, üye Hükümetleri bazı istisnalar kabulüne yetkili kılmaktadır. 394 sayılı kanunumuz, hafta tatilini esas itibarıyla nüfusu 10 000 den fazla olan kasabalar için mecburi tutmakla beraber, kanunun daha az nüfuslu yerlerde de uygulanmasına karar vermekte belediyeleri yetkili kıldığı.

gibi, İş Kanunumuzun 44 ncü maddesi bu hususta Ekonomi Bakanlığının da karar alabileceğini yazmaktadır. Kanunumuzun 3 ncü maddesinin kabul ettiği istisnalar arasında, açık havada yapılan işler vardır. Bir de Kanunumuzun 4 ncü ve 5 nci maddeleri, halkın ihtiyacı ile ilgili bazı işletmelerde ve müesseselerde hafta tatilinin işçiler hakkında belirli günde toplulukla uygulanmıyarak burada çalışanlara haftanın başka bir gününde dinlenme verilmesini caiz göstermektedir. Kanunumuzun istisnalar hakkındaki bütün bu hükümleri, projenin 3,4 ve 5 nci maddeleri hükümleri ile tetabuk halindedir. Nasıl ki, B. İ. T. nin yayınladığı (Bulletin Officiel) in 31 . 12 . 1929 tarihli sayısının 130 ncü sayfasındaki anlatımlar bu noktayı iyice belirtmektedir.

Yukarıda yazılı düşüncelere dayanılarak bu sözleşme tasarısının onanmasına hiçbir engel bulunmamaktadır. İşbu sözleşmenin onanması Cumhuriyette Hükümetinin her sahada olduğu gibi sosyal ilerleme alanında da milletlerarası işbirliğine verdiği yüksek değeri yeni bir delil ile belirtmiş olacaktır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışişleri Komisyonu
Esas No. 1/536
Karar No. 14

28 . I . 1946

Yüksek Başkanlığa

Sınai müesseselerde hafta tatili yapılması hakkında 14 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair olup Çalışma Bakanlığının isteği üzerine Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan ve Başbakanlığın 16 . I . 1946 tarih ve 6/111 sayılı tezkereleriyle Yüksek Meclise sunulup Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı ile gerekçesi Çalışma Bakanı ve Dışişleri Bakanlığı temsilcisi de hazır olduğu halde incelendi .

Memleketimizin yüksek menfaatlerine uygun görülen kanun tasarısı aynen kabul edilerek ha-

valesi gereğince Ekonomi Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Dışişleri Ko. Başkanı Y. İstanbul A. Ş. Esmer	Sözcü İstanbul A. Ş. Esmer	Kâtip Ağrı İmzada bulunmadı.
Ankara Z. Yörük	Erzurum P. Demirhan	Gümüşane Cabir Selek
Gümüşane Edip Tör	Kocaeli Nihat Erim	Samsun Cabir Selek
Tokad N. Poroy		

Ekonomi Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ekonomi Komisyonu

Esas No. 1/536

Karar No. 11

1 . II . 1946

Yüksek Başkanlığa

Sınai müesseselerde hafta tatili yapılması hakkında 14 numaralı Milletlerarası sözleşmeye katılmaya dair olup Çalışma Bakanlığının isteği üzerine Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ve gerekçesi Dışişleri Komisyonu mazbatası ile birlikte Yüksek Başkanlık havalesi gereğince Komisyonumuza gelmiş ve Çalışma Bakanı hazır olduğu halde incelenmiştir.

14 sayılı Milletlerarası sözleşmesinin 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu ve ekleri hükümlerine aykırılığı olmayıp memleketimizin yüksek menfaatlarına da uygun olduğu teemmül edilmiş ve kanun tasarısı Hükümet teklifi veçhile aynen ve

oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Kamutaya arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ekonomi Komis-

yonu Başkanı

Giresun

I. Sabuncu

Ankara

II. O. Bekata

Gaziantep

C. Barlas

Konya

A. H. Dikmen

Zonguldak

Ş. Tansan

Sözeü

Ankara

M. Eriş

Balıkesir

M. Akpınar

İstanbul

A. H. Denizmaç

Malatya

K. Sayın

Kırşehir

F. Çobanoğlu

Kâtip

İçel

Ş. Tugay

Eskişehir

E. Sazak

İzmir

S. Epikmen

Trabzon

T. Göksel

Kırşehir

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Sınai müesseselerde hafta tatili yapılması hakkında 14 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı.

MADDE 1. — Cenevre'de 25 Ekim 1921 de, Milletlerarası İş teşkilâtı Genel Konferansı tarafından Sınai müesseselerde hafta tatili yapılması hakkında kabul olunan 14 numaralı Sözleşme onanmış ve bu Sözleşmeye katılmak için Hükümete yetki verilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer

MADDE 3. — Bu kanun Bakanlar Kurulunca yürütülür.

Başbakan

Ş. Saracoğlu

Millî Savunma Bakanı

A. B. Artunkal

Adalet Bakanı

R. Türel

İçişleri Bakanı

Dışişleri Bakanı V.

N. E. Sumer

Millî Eğitim Bakanı

Yücel

Ekonomi Bakanı

Fuad Sirmen

Gümrük ve Tekel Bakanı

Suad H. Ürgüblü

Ulaştırma Bakanı

A. F. Cebesoy

Çalışma Bakanı

Dr. S. Irmak

Maliye Bakanı

N. E. Sumer

Bayındırlık Bakanı

Sırrı Day

Sağlık ve Sosyal

Yardım Bakanı

Dr. S. Konuk

Tarım Bakanı

Ş. R. Hatipoğlu

Ticaret Bakanı

R. Karadeniz

SINAI MÜESSESELERDE HAFTA TATİLİ YAPILMASI HAKKINDA 14 NUMARALI SÖZLEŞME PROJESİ

Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi tarafından vâkı davet üzerine, Cenevre'de 25 . X . 1921 de üçüncü toplantısını yapan Milletler Cemiyeti Milletlerarası İş Teşkilâtı Genel Konferansı, Gündeminin 7 nci maddesini teşkil eden, sanayide hafta tatili meselesi hakkında bazı tekliflerin kabulünü ve;

Bu tekliflerin bir milletlerarası iş sözleşmesi şeklini almasını kararlaştırdıktan sonra,

Versay Andlaşmasının XIII ncü kısmında ve diğer barış andlaşmalarının mütenazır kısımlarında mevcut hükümler gereğince, Milletlerarası iş teşkilâtı üyelerinde onanmak üzere, aşağıdaki sözleşme projesini kabul etmiştir :

Madde — 1

Bu sözleşmenin uygulanması bakımından;

- a) Maden ve taşocakları ile herhangi bir maddeyi topraktan çıkarmak;
- b) Maddelerin imali, tadili, temizlenmesi, tamiri, süslenmesi, ikmali, satış için hazırlanması, ve yıkama işleri, gemi inşası elektrik ve genel olarak her türlü muharrrik kuvvet istihsal, tahvil ve nakli işleri dâhil, maddelerin şekillerinin kısmen veya tamamen değiştirilmesi;
- c) Her nevi bina, demiryolu, tramvay, liman, dok, dalgakıran, kanal, nehirlerde sefer tesisatı, yol, tünel, köprü, su bendi, ana ve âdi lâğım, kuyu telefon, telgraf, elektrik tesisatı, havagazı, su tesisatı, ve tevzii ve diğer yapı işleri ile bunlara ait tamir, bakım, tadil, yıkma, hazırlama ve temel işleri;
- d) Dok, rıhtım, iskele ve antrepolarında eşyanın boşaltılıp yüklenmesi, taşınması ve işlenmesi dâhil el ile taşıma işleri hariç, insan ve eşyanın kara, demiryolu ile şehirlerde nakli işleri;

Sanayi işlerinden sayılır.

Yukarıdaki sayım, sinai müesseselerde çalışma müddetinin günde sekiz ve haftada kırk sekiz saat olarak tahdidini istihdaf eden Vaşington Sözleşmesinde, her Hükümet tarafından kabulü derpiş edilen istisnalar bu sözleşmeye uygulanmaları kabil olduğu derecede nazara alınmak kayıtlı ve şartı altında yapılmıştır.

Yukarıdaki sayımdan başka, her üye, lüzum gördüğü takdirde, bir taraftan sanayi ve diğer taraftan tarım ve ticaret arasındaki hududu tâyin edebilir.

Madde — 2

Resnî veya hususi herhangi bir sinai müessesede veya onun müstemilâtında çalışan bütün şahıslar, bunları sonraki maddelerde derpiş olunan istisnalar nazara alınmak şartıyla, her 7 günlük bir devre içinde fasılsız enaz 24 saat zarfında istirahatten istifade edeceklerdir.

Bu istirahat, imkân dairesinde bir müessesenin bütün mensuplarına aynı zamanda verilecektir.

İstirahat mümkün mertebe, memleket veya bölge gelenek ve âdetlerinde yer alan günlere rastlayacaktır.

Madde — 3

Her üye, münhasıran aynı bir aile efradını çalıştırdığı, sinai müesseselere mensup şahısları 2 nci madde hükmünden istisna edebilir.

Madde — 4

Her üye, hal icaplarına uygun türlü iktisadî ve insani mülâhazaları bilhassa gözönünde tutmak suretiyle işverenlerle işgilerin yetkili cemiyetleri mevcut olan yerlerde bu cemiyetlerle istişareden

sonra, 2 nci madde hükümleri hakkında tam veya kısmî istisnalar (istirahatin kaldırılması veya azaltılması veya dâhil) kabul edebilir.

Bu istişare, yürürlükte olan mevzuatın uygulanması suretiyle kabul edilmiş bulunan istisnalar halinde mecburi olmayacaktır.

Madde — 5

Her üye 4 ncü madde gereğince tamamen kaldırılan veya azaltılan dinlenmeleri telâfi edici istirahatlerin esasen mahallî anlaşmalar yahut örfü âdetlerle derpiş edilmiş bulunması müstesna, diğer hallerde bu şekilde telâfi edici dinlenme zamanları tesbit eden hükümler koymağı mümkün mertebe sağlayacaktır.

Madde — 6

Her üye, bu mukavelenin 3 ve 4 ncü maddeleri gereğince kabul edilen istisnaların bir listesini yaparak bunu Milletlerarası İş Bürosuna gönderecektir. Her üye bundan sonra her iki senede bir defa bu listede yapacağı değişiklikleri bildirecektir.

Milletlerarası İş Bürosu bu husus için Milletlerarası Genel İş Konferansına bir rapor verecektir.

Madde — 7

Bu mukavele hükümlerinin uygulanmasını kolaylaştırmak için, her patron, müdür veya vekili aşağıdaki mukellefiyetlere tâbi olacaktır.

a) Haftalık dinlenme bütün şahıslara toplu bir halde veriliyorsa, toplu istirahat gün ve saatlerini, müessese içinde veya başka münasip bir yerde göze çaracak afişler asmak suretiyle ve yahut Hükümetçe münasip görülecek herhangi bir şekilde bildirmek,

b) Haftalık dinlenme, bütün şahıslara toplu bir halde verilmiyorsa, memleket kanunlarının ve yahut yetkili makamlarca yapılan tüzüğün tarifi dâhilinde hazırlanmış bir deftere hususi bir dinlenme rejimine tâbi tutulan işçi veya hizmetlileri ve bu rejimi bildirmek.

Madde — 8

Bu sözleşmenin, Versay anlaşmasının 13 ncü kısmında ve diğer barış anlaşmalarının mütenazır kısımlarında derpiş edilen şartlar içinde kati şekilde onandığına ait belge Milletler Cemiyeti Genel Sekreterliğine gönderilecek ve bu onanma Genel Sekreterlikçe tescil edilecektir.

Madde — 9

Milletlerarası İş Teşkilâtının iki üyesinin onamaları Genel Sekreterlikçe tescil edildiği tarihten itibaren bu sözleşme yürürlüğe girecektir.

Bu sözleşme, ancak onamaları Sekreterlikçe tescil edilen üyeleri bağliyacaktır.

Daha sonra, bu sözleşme, her üye hakkında onaması Sekreterlikçe tescil edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girecektir.

Madde — 10

Milletlerarası İş Teşkilâtı üyelerinden ikisinin onamaları Sekreterlikte tescil edilmesi akabinde, Milletler Cemiyeti Genel Sekreteri keyfiyeti Milletlerarası İş Teşkilâtının bütün üyelerine bildirecektir. Sekreter, teşkilâtın başka üyeleri tarafından kendisine sonradan teblig edilecek onamaları da keza bütün üyelere bildirecektir.

Madde — 11

Bu sözleşmeyi onayan her üye, onun 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 nei maddeleri hükümlerini en geç 1 . I . 1924 e kadar uygulamayı ve bu hükümlerin fiil alanına geçmesi için gerekli tedbirleri alması taahhüt eder.

Madde — 12

Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu Versay andlaşmasının 421 nei maddesi ve diğer barış andlaşmalarının mütenazır maddeleri hükümleri gereğince, bütün müstemleke, müstamere ve himayesi altındaki memleketlerde uygulamayı taahhüt eder.

Madde — 13

Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu, yürürlüğe girmeğe başladığı tarihten 10 sene geçtikten sonra Milletlerar Cemiyeti Genel Sekreterliğine yapacağı ve bu Sekreterliğin tescil edeceği bir ihbarname ile feshedilebilir. Fesih, Sekreterlikte tescili tarihinden bir sene sonra muteber olur.

Madde — 14

Milletlerarası İş Bürosu İdarı Meclisi, en az her on senede bir defa, bu sözleşmenin uygulanma durumu hakkında Genel Konferansa bir rapor vermekle ve Konferans gündemi içine, sözleşmenin yeniden gözden geçirilmesi veya tadili meselesinin konulup konulmaması gerektiği hususunda bir karar almakla ödevlidir.

Madde — 15

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de muteber olacaktır.



S. Sayısı : 77

Ücretli İşbulma büroları hakkında 34 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ekonomi komisyonları raporları (1/537)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 495, 6/110

16 . I . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Ücretli iş bulma büroları hakkında 34 numaralı milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair olup Çalışma Bakanlığının isteği üzerine Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişiğiyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan

Ş. Saracoğlu

Milletlerarası İş Konferansı tarafından kabul edilen ücretli iş bulma bürolarının kapatılmasına dair olan iş sözleşmesinin onanması hakkındaki kanun tasarısı gerekçisi

İlişik olarak sunulan sözleşme tasarısı ücretli iş bulma bürolarının kapatılmasına dair olup Hükümetimizin Üyesi bulunduğu Milletlerarası İş Teşkilâtı Konferansının Cenevre'de aktedilen 17 nci içtimasında kabul edilmiş ve o tarihten beri Şili, İspanya, Finlândiya, Meksika ve Romanya Hükümetlerince onanmış bulunmaktadır.

Bilindiği üzere, her memlekette çalışma şartlarının düzenlenmesini, Milletlerarasında Anlaşma ve İş Birliği ile gerçekleştirmek amacını güden Milletlerarası İş Teşkilâtının Konferanslarında kabul edilen Sözleşme tasarıları, Üye Devletlerin onamasına sunulmaktadır.

İlişik Sözleşme tasarısı İş Kanunumuzla karşılaştırılınca mevzuatımızla herhangi bir ayrılık arzetmediği ve bu tasarının onanması takdirinde yeniden kanun hükümleri tedvinine lüzum bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Şöyle ki:

1. — İş Kanunumuzun 63 - 68 nci maddelerine temas eden hükümleri havi bulunan sözleşme hususi işbulma müesseselerini istihdaf ediyor ve Kanunumuzla tetabuk halinde bulunuyor .

2. — Prensip bakımından sözleşme;

a) 2 nci maddesinin 1 nci fıkrasıyla, kazanç gayesiyle çalışan mevcut işbulma müesseselerinin 3 yıl zarfında kapatılmasını mecburi tutuyor. Kanunumuzun 65 nci maddesinin (B) fıkrası esas itibarıyla aynı hükmü muhtevindir.

b) 2 nci maddesinin 2. a fıkrası ile yeniden ücretli işbulma müesseselerinin açılmayacağını kaydediyor. Kanunumuzun 65 nci maddesinin (A) fıkrası aynı hükmü muhtevindir.

c) 2 nci maddesinin (2 b) fıkrası ile, çalışmalarına devam muvakkaten müsaade edilen müesseselerin ücret tarifeleri ile bütün muamelelerini yetkili makamın kontrolüne tâbi tutmakta olup, kanunumuzun 66 ve 67 nci maddeleri de aynı hükmü muhtevindir.

d) 4 ncü maddesiyle, bazı teşekküller tarafından kurulup kazanç gayesiyle çalışmadıkları halde, hizmetleri mukabili duhuliye, aidat veyahut başka bir nam altında işverenden veya işçiden para alan iş bulma bürolarının Hükümetin müsaadesi ve kontrolü altında faaliyetlerine müsaade ediyor.

Kanunumuzun 68 nci maddesi bu kabil müesseselerin hiçbir nam altında işçilerden para almaları kaydı ile aynı şartlar içinde çalışmalarına müsaade ve bu suretle işçi lehine sözleşmeden daha müsait hükümleri ihtiva ediyor.

3. — İstisnalar bahsinde, sözleşme 3 ncü maddesiyle, 3 senelik mühletten sonra bazı müesseselerin faaliyetlerine devam, lüzumlu hallerde yetkili makamın müsaade edebileceğini kaydediyor. Ancak, böyle bir müsaadeden evvel bu makamın, ilgili işveren ve işçi teşekküllerinin mütalâalarını almasını mecburi tutuyor. Kanunumuzun 65 nci maddesinin (B) fıkrası istisnalar hususunda aynı esası muhtevidir. Yalnız, istisnalar için evvelden işveren ve işçi teşekkülleri mümessillerinin mütalâası alınmak mecburiyetini zikretmiyor. Fakat sözleşme ile kanunumuz arasında bu noktada tehalüf olmadığı aşikârdır.

Diğer taraftan, sözleşme, aynı maddesinde bu kabil büroların muamelelerini yetkili makamın kontrolüne ve tariflerini onun onamasına tâbi tutmakta ve âzamî 10 sene zarfında muteber ve icamında her sene yenilenecek yıllık müsaadeler almaları mecburiyetini ve ancak ilgili memleketler arasında münakit anlaşmayı tatbik için ecnebi işçi tedarik edebileceklerini zikrediyor. Kanunumuzun 66 ve 67 nci maddeleri, bu büroların muamele ve tarifelerinin kontrolü hususunda aynı hükümleri muhtevi ise de çalışma izninin 10 seneden fazla olamşyacağı ve ecnebi işçi tedariki noktalarını tasrih etmemektedir. Fakat bu noktaların kabulüne hiçbir mâni tasavvur edilemez.

Yukarıda yazılı düşüncelere dayanılarak bu sözleşme tasarısının onanmasına hiçbir engel bulunmamaktadır. İşbu sözleşmenin onanması Cümhuriyet Hükümetinin her sahada olduğu gibi sosyal ilerleme alanında da Milletlerarası işbirliğine verdiği yüksek değeri yeni bir delil ile belirtmiş olmaktadır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/537

Karar No. 15

28 . I . 1946

Yüksek Başkanlığa

Ücretli iş bulma büroları hakkında 34 numaralı Milletlerarası sözleşmeye katılmaya dair olup Çalışma Bakanlığının isteği üzerine Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan ve Başbakanlığın 16 . I . 1946 tarih ve 6/110 sayılı tezkereleriyle Yüksek Meclise sunulup Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısıyla gerekçesi Çalışma Bakanı ve Dışişleri Bakanı temsilcisi hazır olduğu halde incelendi.

Memleketimizin yüksek menfaatlerine uygun görülen kanun tasarısı aynen kabul edilerek ha-

valesi gereğince Ekonomi Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Dışişleri K. Bş. Y.

İstanbul

A. Ş. Esmer

Kâtip

Ağrı

İmzada bulunamadı

Erzurum

P. Demirhan

Kocaeli

N. Erim

Sözcü

İstanbul

A. Ş. Esmer

Ankara

Z. Yörük

Gümüşane

C. Selek

Samsun

C. Bütsel

Gümüşane

Edip Tör

Tokad

N. Poroy

Ekonomi Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ekonomi Komisyonu

Esas No. 1/537

Karar No. 12

1 . II . 1946

Yüksek Başkanlığa

Ücretli işbulma bürolarının kapatılmasına dair 34 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair olup Çalışma Bakanlığının isteği üzerine Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı havalesi gereğince Dışişleri Komisyonunun mazbatasıyla birlikte komisyonumuza gelmiş ve Çalışma Bakanını hazır olduğu halde incelenmiştir.

4837 numaralı iş ve işçi bulma kanunu hükümleri yayımı tarihinden sonra kazanç gayesiyle açılacak işbulma müesseselerinin açılmasına izin verilmeyeceğini âmir bulunduğu gibi, 3008 numaralı İş Kanununun hükümleri de 34 numaralı Milletlerarası Sözleşmesi hükümlerini derpiş etmiş bulunduğu cihetle kanun tasarısının birinci, ikinci ve üçüncü maddelerinin Hükümet teklifi veçhile aynen kabulü oybirliğiyle kararlaştırmıştır.

Kanunun başlığı, metnini anlatmak bakımından (ücretli işbulma bürolarının kapatılması hakkında 34 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı) şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarı Kamutaya arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ekonomi Ko. Başkanı	Bu Sözcü	Kâtip
Giresun	Ankara	İçel
İ. Sabuncu	M. Eriş	Ş. Tugay
Ankara	Balıkesir	Eskişehir
H. O. Bekata	M. Akpınar	Emin Sazak
Gaziantep	İstanbul	İzmir
C. Barlas	A. H. Denizmen	S. Epikmen
Konya	Malatya	Trabzon
H. Dikmen	K. Sayın	T. Göksel
Zonguldak		Kırşehir
Ş. Tansan		F. Çobanoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ücretli İşbulma Büroları hakkında 34 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Cenevre'de 8 Haziran 1933 de Milletlerarası İş Teşkilâtı Genel Konferansı tarafından ücretli İşbulma Büroları hakkında kabul olunan 34 numaralı Sözleşme onanmış ve bu Sözleşmeye katılmak için Hükümete yetki verilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümleri Bakanlar Kurulunca yürütülür.

Başbakan	Adalet Bakanı
<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>R. Türel</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>A. R. Artunkal</i>	
Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı
<i>N. E. Sumer</i>	<i>N. E. Sumer</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Yücel</i>	<i>Sırı Day</i>
Ekonomi Bakanı	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
<i>Fuad Sirmen</i>	<i>Dr. S. Konuk</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>Suad H. Ürgüblü</i>	<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>R. Karadeniz</i>
Çalışma Bakanı	
<i>Dr. S. Irmak</i>	

EKONOMİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Ücretli İşbulma Bürolarının kapatılması hakkında 34 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Cenevre'de 8 Haziran 1933 de Milletlerarası İş Teşkilâtı Genel Konferansı tarafından ücretli işbulma büroları hakkında kabul olunan 34 numaralı Sözleşme onanmış ve bu Sözleşmeye katılmak için Hükümete yetki verilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümleri Bakanlar Kurulunca yürütülür.

ÜCRETLİ İŞBULMA BÜROLARI HAKKINDA 34 NUMARALI SÖZLEŞME PROJESİ

Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi tarafından vâki davet üzerine, Cenevre'de 8 Haziran 1933 de onyedinci toplantısını yapan Milletler Cemiyeti Milletlerarası İş Teşkilâtı Genel Konferansı; (Gündemin birinci maddesini teşkil eden, ücretli işbulma meselesi hakkında, bazı tekliflerin kabulünü ve,

Bu tekliflerin bir Milletlerarası sözleşme şeklini almasını kararlaştırdıktan sonra;

Versay Andlaşmasının XIII ncu kısmında ve diğer barış antlaşmalarının mütenazır kısımlarında mevcut hükümler gereğince, Milletlerarası İş Teşkilâtı Üyelerince onanmak üzere, aşağıdaki sözleşme projesini kabul eder:

Madde — 1

1. Bu sözleşme bakımından «ücretli işbulma büroları» tâbiri şu mânayı ifade eder:

a) Kazanç gayesi takip eden iş bulma büroları, yani doğrudan doğruya veya dolayısıyla taraftarlardan herhangi birinden maddi bir menfaat temini hedefiyle, bir işçiye iş veyahut bir işverene işçi bulmak hususunda tavassut eyleyen her şahıs,, şirket, müessese, acente veyahut diğer bir teşekkül; bu tarif, münhasıran veya esas itibariyle iştigâl mevzuu işverenlerle işçiler arasında tavassuttan ibaret olanlar hariç, gazetelere ve diğer yayım vasıtalarına şâmil değildir;

b) Kazanç gayesi takip etmiyen işbulma büroları, yani maddi bir menfaat gütmemekle beraber, işverenden veya işçiden, servisleri için duhuliyeye, aidat veya başka herhangi bir nam altında para alan şirket, müessese, acente veya diğer teşekküllerin iş bulma servisleri.

2. Bu sözleşme gemi adamları hakkında uygulanmaz.

Madde — 2

1. (Birinci maddenin 1. a) fıkrasında yazılı kazanç gayesiyle çalışan ücretli iş bulma büroları, bu sözleşmenin her üye için yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren 3 sene zarfında kapatılacaklardır.

2. Bu kapatmadan evvelki mühlet zarfında:

a) Yeniden kazanç gayesiyle çalışan ücretli işbulma bürosu açılmıyacaktır.

b) Kazanç gayesiyle çalışan ücretli işbulma büroları, yetkili makamın kontrolü altına konulacak ve bu makameca onanmış bir tarifede yazılı ücret ve masraflardan başka para almayacaklardır..

Madde — 3

1. Bu sözleşmenin 2 nci maddesinin 1 nci fıkrasından inhirafa, ancak ilgili patron ve işçi temsilcilerinin fikri alındıktan sonra ve istisnai şekillerde olmak üzere yetkili makameca müsaade edilebilir.

2. Bu madde gereğince müsaade edilen inhiraflar, ancak Millî kanunlarla sarih şekilde tesbit edilip işbulma keyfiyetinin hususi şartlar içinde ve inhirafı haklı gösterecek surette cereyan ettiği sanat ve mesleklere mensup işçi zümrelerine iş bulmakla iştigâl eden bürolar hakkında uygulanacaktır.

3. 2 nci maddede yazılı 3 aylık mühlet bittikten sonra, bu maddeye istinaden, yani ücretli işbulma büroları açılmasına müsaade edilemez.

4. Bu madde gereğince, kendilerine inhiraf müsaadesi verilen her ücretli işbulma bürosu:

a) Yetkili makamın kontrolü altına konulacaktır.

b) Yetkili makamın tensibi ile âzami on yıl zarfında, her sene yenilenecek bir yıllık ruhsatname almağa mecbur olacaktır.

c) Ancak, yetkili makameca onanmış bir tarifede yazılı ücret ve masrafları alabilecektir.

d) Ancak ruhsatnamesinde müsaade edilmiş olmak ve ilgili memleketler arasında mevcut bir anlaşmayı uygulamak şartıyla yabancı memleketlere veya memleketlerden işçi tedarik edebilecektir.

Madde — 4

(1 nei maddenin 1. b) fıkrasında yazılı kazanç gayesi takip etmiyen işbulma büroları :

a) Yetkili makamdan izin almak mecburiyetinde olacaklar ve onun kontrolü altında bulunacaklardır

b) Yapılan masraflar iyice nazara alınmak suretiyle yetkili makamca tesbit edilecek bir tarifeden daha yüksek para alamıyacaktır.

c) Ancak yetkili makamca müsaade edilmek ve ilgili memleketler arasında mevcut bir anlaşmayı uygulamak şartıyla yabancı memleketlere veya memleketlerden işçi tedarik edebilecektir.

Madde — 5

Gerek bu sözleşmenin 1 nei maddesinde yazılı ücretli işbulma büroları, gerek parasız da olsa, işbulmayı mutad meşgale ittihaz etmiş olan her şahıs, şirket, müessesese, acente veyahut teşekkül, yetkili makama bir beyanname vermeğe ve bunda ücretli mi, ücretsiz mi çalıştıklarını bildirmeğe mecburdurlar.

Madde — 6

Gerek bundan evvelki maddelere, gerek onların yerine getirilmesine ait diğer hükümlere muhalif hareketlere karşı, millî kanunlar, bu sözleşmede derpiş edilen ruhsatname veya müsaadelerin geri alınmasını da ihtiva eden cezaları tâyin edeceklerdir.

Madde — 7

Versay anlaşmasının 408 nei ve diğer barış anlaşmalarının mütenazır maddelerinde derpiş edilen yıllık raporlar, 3 neü madde gereğince müsaade edilen inhiraflar hakkında gereken malûmatı havi olacaklardır.

Madde — 8

Bu sözleşmenin, Versay anlaşmasının XIII neü kısmında ve diğer barış anlaşmalarının mütenazır kısımlarında derpiş edilen şartlar içinde kati şekilde onandığına ait belge Milletler Cemiyeti Genel Sekreterliğine gönderilecek ve bu onanma Genel Sekreterlikçe tescil edilecektir.

Madde — 9

Bu sözleşme, ancak onamaları Sekreterlikte tescil edilmiş olan üyeleri bağliyacaktır. Sözleşme, iki üyenin onamaları Genel Sekreterlikte tescil edildikleri tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Bundan sonra bu sözleşme her üye için, onaması tescil edilmesinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde — 10

Milletlerarası İş Teşkilâtı üyelerinden ikisinin onamaları sekreterlikte tescil edilmesi akabinde, Milletler Cemiyeti Genel Sekreteri keyfiyeti Milletlerarası İş Teşkilâtının bütün üyelerine bildirecektir. Sekreter, teşkilâtın başka üyeleri tarafından kendisine sonradan tebliğ edilecek onamaları da keza bütün üyelere bildirecektir.

Madde — 11

Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu, yürürlüğe girmeye başladığı tarihten on sene geçtikten sonra, Milletler Cemiyeti Genel Sekreterliğine yapacağı ve bu Sekreterliğin tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, Sekreterlikte tescili tarihinden bir sene sonra muteber olur.

Bu sözleşmeyi onanmış olup ta, onu bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık devrenin geçmesinden bir yıl sonra, bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu sözleşmeyi, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde her on yıllık devre bittikçe feshedilebilecektir.

Madde — 12

Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren geçecek her on yıllık devrenin sonunda, Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi, onun uygulanması durumu hakkında Genel konferansa bir rapor vermekle ve konferansın gündemi içine onun tamamen veya kısmen tadili meselesinin konulup konulmaması gerektiği hususunda bir karar almakla ödevlidir.

Madde — 13

Konferans, bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir sözleşme kabul ettiği takdirde, bu yeni sözleşmede başka türlü hükümler bulunması hali müstesna;

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti yukarıdaki 11 nci maddeye bakılmaksızın tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi kayıt ve şartı ile, şimdiki bu sözleşmenin kendiliğinden ve derhal feshini intaç edecektir.

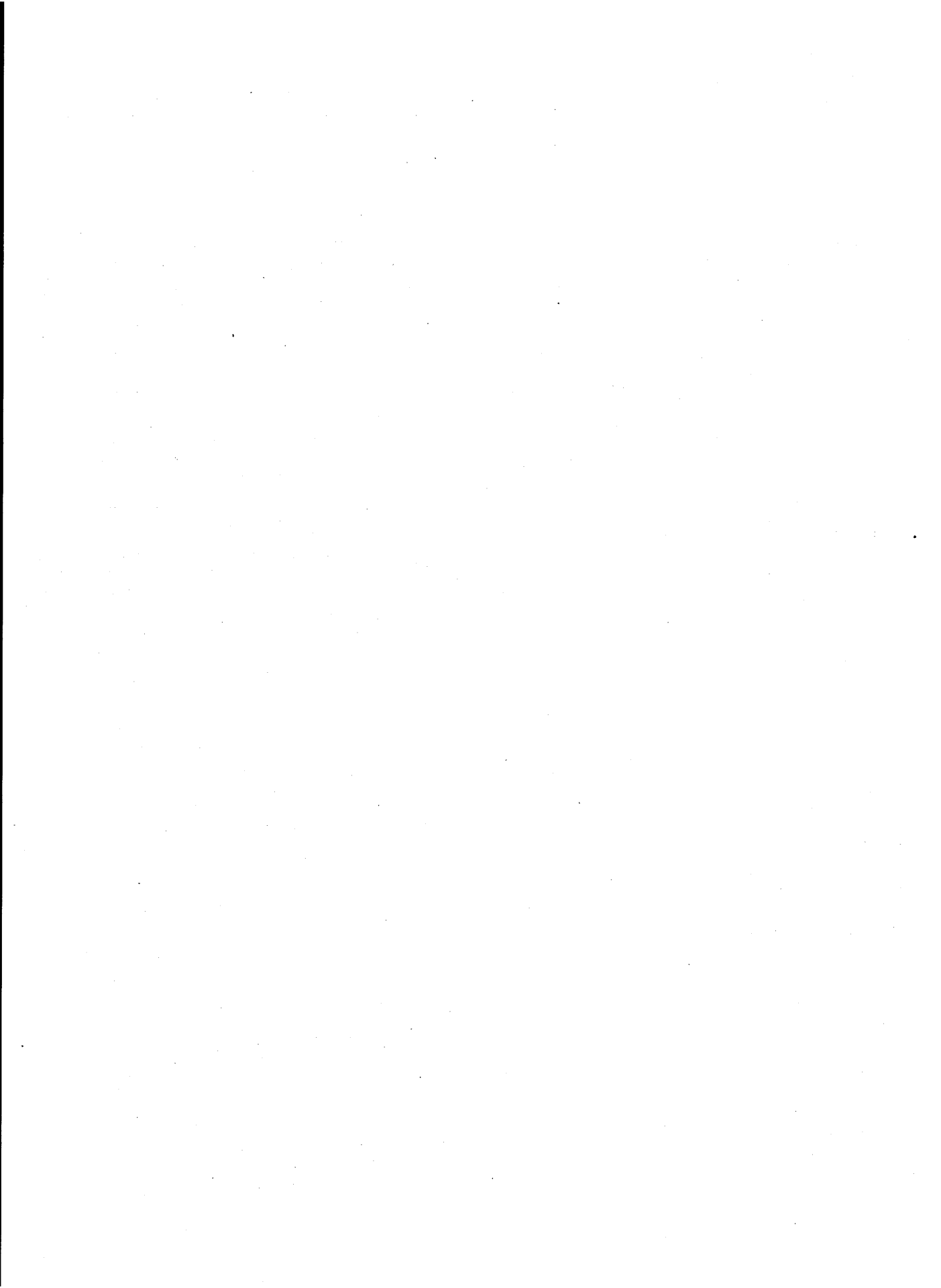
b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, şimdiki bu sözleşme üyelerin onamasına açık bulundurulmayacaktır.

Şimdiki bu sözleşme, onu onanmış ve tadil edici sözleşmeyi ise onamamış olan üyeler için eski metin ve şekli ile yürürlükte kalmıya devam edecektir.

Madde — 14

Bu sözleşmenin fransızca ve ingilizce metinlerinin her ikisi muteber olacaktır.





İzmir Milletvekilleri Şevket Adalan ve Halit Onaran'ın, Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/92)

29 . XII . 1945

Yüksek Başkanlığa

1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında hazırladığımız kanun teklifini gerekçesiyle birlikte bağlı olarak sunuyoruz. Gereken işlemin yapılmasına müsaadelerini saygı ile dileriz.

İzmir
Ş. Adalan

İzmir
H. Onaran

Gerekçe

1837 numaralı kanun gereğince alınmakta olan bina vergisi, tahrir usulüyle bulunan irat üzerine müesses bir vergi olup kanunun muhtelif maddeleriyle kabul edilmiş bulunan hükümlere göre bu usul 10 senede bir tekrarı mecburi olan genel tahrirle bir şehir, kasaba veya köyün tamamında veya bir mahallesinde veya meydan veyahut sokağındaki binaların genel tahrirde takdir edilip kesinleşen iratlarına göre herhangi bir sebeple yüzde onbeş nispetinde artma veya eksiltme vukuu halinde mükelleflerden bir veya bir kaçının veya özel memurlarının istemleri üzerine kanunda gösterilen makam ve mercilerin karar ve mezuniyetiyle ve yine aynı sebeplerle veyahut binaların yapılış ve kullanım tarzında husule gelecek değişiklikler yüzünden herhangi bir mükellefin kendi binaları hakkındaki istemleri dolayısıyla mevzii veya ferdi mahiyette olarak tadilat yapılmak suretiyle uygulanmaktadır.

Genel tahrir yapılan yerlerde, mükellefiyetin başlangıcı, binaların tahrir ve iratlarının tahmini ile itiraz incelemelerinin bitirildiği tarihten sonraki, mevzii ve ferdi tadillerde ise tadilin istenildiği tarihin rastladığı bütçe yılından sonra gelen yıldır.

Kanunun 34 ncü maddesinde, ferdi tadilat istemlerinin en çok üç ve semte tadil istemlerinin en çok altı ay içinde tadilat komisyonları tarafından sonuçlandırılmasının mecburi olduğuna dair bir hüküm mevcut olup şehir ve kasabaların bütününe ilgilendiren tadilatın bu kayıtlara bağlı olmadığı madde metninde ayrıca tasrih edilmiş bulunmaktadır.

Şehir ve kasabaların bütününe ilgilendiren tadil işlemlerinin birçok sebeplerle bazı yerlerde tadilin istenildiği yılda bitirilemediği gibi tadil suretiyle bulunan iratların vergiye matrah olabilmesi için yapılması gereken itiraz incelemelerinin bu süreden daha çok sonra ve hatta 4 - 5 yıl içinde ancak bitirilebildiği ve bu durumda yeni iratlar üzerinden tahakkuk ettirilecek vergi ile - tadil işlemlerinin vaktinde bitirilmemesinden ötürü - binaların evvelce kayıtlı iratlarına göre tahakkuk eden vergileri arasındaki farkın, kanuna göre mükellefiyet başlangıcı olan tadil istemlerinin yapıldığı bütçe yılından sonra gelen yıla irca edilmek suretiyle fazlası mükelleflerden tahsil edilmekte ve noksanı kendilerine geri verilmektedir.

Bu hal hesaplarda birçok karışıklık meydana getirdiği gibi bilhassa tahrir iratlarının % 15 nispetinde artması yüzünden özel idare memurlarının istemleri üzerine yapılan mevzii tadillerde, yeniden takdir edilen iratların evvelce kayıtlı iratlardan daha fazla bulunması sebebiyle aradaki matrah far-

kına ait vergilerin 4 - 5 seneliğinin birden mükelleflerden istenilmesi ve hemen ödenmesi gereken bu paraların tahsili hususunda kovuşturmalarda bulunulması mükelleflerin malî durumlarını tazyik ettiği görülmektedir.

Bu itibarla Özel İdarece istenilen mevzii tadil işlemlerinin herhangi bir sebeple uzun bir müddet bitirilememesi yüzünden mükellefleri birkaç senelik vergi farklarını birden ödemek mecburiyetinde bırakmak her vechile doğru olamayacağından kanunun 34 ncü maddesine bir fıkra eklenmek suretiyle yalnız Özel İdare varidat memurlarının istemleri üzerine yapılacak mevzii tadillere maksur olmak üzere bu tadil neticesinde bulunacak iratların itiraz incelemelerinin bitirildiği bütçe yılından sonraki yıldan başlayarak vergiyé matrah tutulması esasının konulması düşünülmüş ve bu maksatla ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bundan başka tasarının kanuniyet kesbetmesi halinde kanunun yayımı tarihinden önce yapılmış olan bu gibi mevzii tadiller dolayısıyla itiraz incelemeleri tadilin istenildiği bütçe yılından sonraki yıllarda bitirilen yerlerde, mükellefleri birkaç yıllık vergi farklarını birden ödemek mecburiyetinden kurtarabilmek ve bu suretle kendilerine ödeme imkânları sağlanmak için tadil suretiyle bulunan iratların eski iratlardan fazla olan kısımlarına ait vergi farklarının 1945 bütçe yılından başlayarak ilişkin oldukları yıllar sayısınca gelecek yıllara bölünmek ve bu yılların vergilerine eklenmek suretiyle eşit taksitlerle tahsil edilmesi hakkında geçici bir madde ile ayrıca hüküm konulmuştur.

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 2/92

Karar No. 12

25 . I . 1946

Yüksek Başkanlığa

1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında İzmir Milletvekilleri Şevket Adalan ve Halit Onaran tarafından Yüksek Başkanlığa teklif edilen ve Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı teklif sahiplerinden Şevket Adalan'la İçişleri Bakanlığı temsilcisi hazır oldukları halde incelendi.

Tasarının, Bina Vergisi Kanununun sözü geçen maddesi gereğince yapılacak tadillerde mükellefiyet başlangıcı, tadil isteminin rastladığı yıldan sonraki yıl olup tadil işlemleri vaktinde bitirilmese dahi yeni iratlar üzerinden alınacak vergiler, bu yıldan itibaren alınmakta ve bu yüzden bazı yerlerde birkaç senelik vergi farkının birden istenilmesi mükelleflerin mali durumlarını tazyik eylemekte olduğundan bu durumu önlemek için kanunun bu husustaki hükümleri baki kalmak şartıyla yalnız özel idare varidat memurlarının istemleri üzerine yapılacak tadillerde yeni iratların tadil işlemleriyle

itiraz incelemelerinin bitirildiği yılı kovalayan yıldan başlayarak vergiyé matrah tutulması maksadını istihdaf eylediği anlaşılmış ve teklif sahibinin bu hususta Komisyonumuzda yapmış olduğu açıklamalar vârit görüldüğünden teklif esas itibarıyla kabul edilmiştir.

Ancak kanunun 34 ncü maddesi, ferdi tadil istemlerinin tadilat komisyonlarımızca 3 ve semt tadil istemlerinin altı ay içinde neticelendirilmesi mecburiyetini koyduğu halde şehir ve kasabaların bütününe ilgilendiren tadilleri; bu kayıt dışında bırakmış olduğundan aynı mecburiyet bunlara da teşmil edildiği takdirde bu yerlere ait tadil istemlerinin de vaktinde bitirilerek tatbikatta görülen gecikmelerin önlenmiş bulunacağı, bununla beraber yalnız özel idare varidat memurlarının istemleri üzerine yapılan ve istenildiği yıldan sonraki yıl içinde dahi tadil işlemleri ve itiraz incelemeleri bitirilemeyen yerlerde yeni iratların bu incelemelerin bitirildiği yılı kovalayan yıldan başlayarak vergiyé mat-

rah tutulmasının muvafık olacağı düşünölmüş ve birinci madde bu esasa göre 34 ncü maddenin değıştirilmesi suretiyle yeniden yazılmıştır.

Geçici maddeye gelince: Bu madde tasarısının kanuniyet kesbederek yürürlüğe girmesinden önce özel idare varidat memurlarının istemleri üzerine yapılan ve tadil ve itiraz işlemleri tadili istenildiği bütçe yılından sonraki yıllarda bitirilen yerlerde tadil suretiyle bulunan iratların, eski iratlardan fazla olan kısımlarına ait vergi farklarının tahsil sürelerinin uzatılması suretiyle mükelleflere ödenen imkân ve kolaylığı sağlıacağı ve kanunun 34 ncü maddesinde yapılan değışiklik dolayısıyla bu şekilde geçici bir hüküm kabulünün hakkaniyet ve muadelete uygun olacağı cihetle bu madde teklif veçhile aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İçişleri Komisyonu

Başkanı	Başkanvekili	Sözcü
Tekirdağ	Çoruh	Bolu
C. Uybadın	Atıf Tüzün	H. Ş. Adal
Kâtip		
Trabzon	Balıkesir	Balıkesir
S. Abanozoğlu	F. Tiridoğlu	S. Uzak
Bitlis	Elâzığ	Erzurum
M. Ertan	İ. Yalçın	N. Elgün
Gaziantep	Giresun	Gümüşane
Dr. A. Melek	Necmi Osten	R. Güreli
Kayseri	Konya	Maraş
A. H. Kalaç	Ş. Ergun	R. Kaplan
	Tokad	
	A. Galip Pekel	

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 2/92

Karar No. 19

28 . I . 1946

Yüksek Başkanlığa

1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında İzmir Milletvekilleri Şevket Adalan ve Halid Onaran tarafından Yüksek Başkanlığa teklif edilen ve Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı ile gerekçesi ve İçişleri Komisyonu raporu teklif sahiplerinden Şevket Adalan'la İçişleri Bakanlığı temsilcisi hazır olduğu halde incelendi.

Gerekçede belirtilen sebepler ve teklif sahibi tarafından yapılan açıklamalar Komisyonumuza da yerinde görölmüş ve tasarı İçişleri Komisyonunun değıştirishi veçhile kabul edilmiş ve yalnız vuzuh temini bakımından maddelerin yazılış şekli üzerinde değışiklik yapılmıştır.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Ko. Baş.	Sözcü	Kâtip
İstanbul	İzmir	Ankara
A. Bayındır	Ş. Adalan	M. Aksoley
Afyon K.		Afyon K.
İ. H. Baltacıoğlu		S. Yurdkoru
Antalya	Kastamonu	Kayseri
Dr. G. Kahraman	H. Çelen	Ö. Taşcıoğlu
Malatya	Malatya	İzmir
N. Baydar	M. N. Zabcı	S. Dikmen
Siird	Tokad	
S. Tuncay	C. Kovalı	

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 2/92
Karar No. 55

1 . 2 . 1946

Yüksek Başkanlığa

1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 34 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında İzmir Milletvekilleri Şevket Adalan ve Halit Onaran taraflarından yapılan kanun teklifi, İçişleri ve Maliye Komisyonlarının raporlarıyla birlikte Komisyonumuza tevdi olunmakla teklif sahipleri ve Maliye ve İçişleri Bakanlıklarının temsilcileri hazır oldukları halde görüşüldü.

Bina Vergisi Kanununun koymuş olduğu genel esasa göre, tadil istemleri üzerine kararlaştıran yeni iratlar tadil istemi ister ferdî, isterse mevzii olsun, istemin yapıldığı yılı kovarılan yıldan başlayarak vergiye matrah tutulmaktadır. Halbuki şehir ve kasabaların bütün binalarına ilişkin iratların tadil edilmesi halinde bu işlem kısa bir zaman içinde bitirilememekte ve neticede artan iratlar üzerinden alınacak vergi farklarının birkaç yıllığına birden tahsili zarureti husule gelmektedir.

Kanun teklifi, mükellefler için zor bir durum yaratan bu vaziyeti ortadan kaldırmak amacıyla gütmede olmasına göre Komisyonumuzca yerinde görülmüş ve Maliye Komisyonunca hazırlanmış olan metin konuşmaya esas tutulmuştur.

Konuşmalar sonunda, şehir ve kasabaların tamamına ilişkin olan tadiller için câri kanunda hiçbir müddet gösterilmediği halde, İçişleri ve Maliye Komisyonlarımızca bu işlemlerin de bir meydan veya caddedeki binalara ait ve iratların tadil-

leri gibi altı aylık bir müddetle kayıtlandırıldığı görülmüş ve halbuki bu müddet içinde mezkûr işlemlerin bitirileceği anlaşılmiş olduğundan şehir ve kasabaların bütün binalarına ait iratların tadili işlemi için bir yıllık müddet konulması muvafık görülerek Maliye Komisyonunun birinci maddesi bu değişiklikte kabul edilmiştir.

Gerekçede belirtilen sebepler ve teklif sahipleri tarafından yapılan açıklamalara göre yerinde görülen Maliye Komisyonunun geçici maddesi de aynıyle kabul edilmiştir.

Kamutayın onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Kastamonu	Edirne	Tokad
T. Coşkan	M. N. Gündüzalp	H. N. Keşmir
Kâtip		
İstanbul	Aydın	Bolu
F. Öymen	R. Alpman	Dr. Z. Ülgen
Burdur	Çanakkale	Eskişehir
Ş. Engineri	S. T. Arsal	Yavuz Abadan
Giresun	Giresun	İsparta
M. Akkaya	Ayet Sayar	M. Karaağaç
İstanbul	İzmir	Kayseri
İ. H. Ülkmen	M. Birsal	F. Baysal
Kütahya	Manisa	Mardin
H. Pekcan	F. Kurdoğlu	R. Erten
Rize		Samsun
T. B. Balta		M. A. Yörüker

İZMİR MİLLETVEKİLLERİ ŞEVKET ADA- LAN VE HALİT ONARAN'IN TEKLİFİ

1837 numaralı Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 1837 numaralı Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Ancak 27 nei madde gereğince özel idare varidat memurlarının istemleri üzerine yapılacak tadil işlemleri ve itiraz incelemeleri tadilin istenildiği bütçe yılı içinde bitirilemezse tadil suretiyle bulunan iratlar, itiraz incelemesinin bitirildiği yıldan sonraki bütçe yılından başlayarak vergiye matrah tutulur.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce özel idare varidat memurlarının istemleri üzerine yapılan ve tadil ve itiraz işlemleri tadilin istenildiği bütçe yılından sonraki yıllarda bitirilen yerlerde, tadil suretiyle bulunan iratların, eski iratlardan fazla olan kısımlarına ait vergi farkları, 1945 bütçe yılından başlayarak ilişkin oldukları yıllar sayısınca gelecek yıllara bölünmek ve bu yılların vergilerine eklenmek suretiyle eşit taksitlerle tahsil olunur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu İçişleri ve Maliye Bakanları yürütür.

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1837 sayılı Bina vergisi Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 34. — Tadilen tesbit olunan iratlar tadilât istemelerinin müsadif olduğu yılı kovalıyan bütçe yılından başlayarak vergiye matrah tutulur.

Ferdî tadil istemelerinin en çok üç ve diğer tadil istemlerinin en çok altı ay içinde bitirilmesi mecburidir. Tadil istemleri tadil isteminin yapıldığı tarihe ve yukarıdaki maddelere göre bütçe yılı içinde bitirilmemiş bulunursa vergi İtiraz Komisyonu kararına bırakılır. Temyiz, verginin tahsiline mâni değilse de neticede verginin fazla alındığı tahakkuk ederse fazlası nakden veya mahsup suretiyle geri verilir. Noksan alındığı tahakkuk ederse farkı ayrıca tahsil olunur.

Ancak 27 nei madde gereğince özel idare varidat memurlarının istemleri üzerine yapılacak tadil işlemleri ve itiraz incelemeleri tadili istenildiği yılı kovalıyan bütçe yılı içinde bitirilemezse tadil suretiyle bulunan iratlar, itiraz incelemesinin bitirildiği yıldan sonraki bütçe yılından başlayarak vergiye matrah tutulur.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce özel idare varidat memurlarının istemleri üzerine yapılan ve tadil ve itiraz işlemleri tadilin istenildiği bütçe yılından sonraki yıllarda bitirilen yerlerde, tadil suretiyle bulunan iratların, eski iratlardan fazla olan kısımlarına ait vergi farkları, 1945 bütçe yılından başlayarak ilişkin oldukları yıllar sayısınca gelecek yıllara bölünmek ve bu yılların vergilerine eklenmek suretiyle eşit taksitlerle tahsil olunur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu İçişleri ve Maliye Bakanları yürütür.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1837 numaralı Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 1837 numaralı Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 34. — Tadilen tesbit olunan iratlar, tadil isteminin yapıldığı tarihi kovalıyan yıldan başlayarak vergiye matrah tutulur.

Bu iratlar tadil sisteminin yapıldığı yıl içinde itiraz Komisyonu kararına bağlanamadığı veya itirazsız kesinleşmediği takdirde vergi eski iratlar üzerinden tahakkuk ettirilir. Temyiz verginin tahsiline mâni değildir. Ancak kesinleşen irada göre verginin fazla alındığı anlaşılırsa fazlası nakden veya mahsup suretiyle geri verilir. Noksanı ayrıca tahsil olunur.

Ferdî tadil istemlerinin en çok üç ay ve mevzii tadil istemlerinin yetkili mercilerce onandığı tarihten başlayarak en çok altı ay içinde bitirilmesi mecburidir.

Ancak 27 nci madde gereğince özel idare gelir memurlarının istemleri üzerine yapılacak tadil işlemleri ve itiraz incelemeleri tadilin istenildiği yılı kovalıyan yıl içinde bitirilemezse tadil suretiyle bulunan iratlar, itiraz incelemesinin bitirildiği yıldan sonraki yıldan başlayarak vergiye matrah tutulur.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce özel idare memurlarının istemleri üzerine mevzii tadil yapılmasına başlanmış olup ta tadil ve itiraz işlemleri, istem tarihini kovalıyan bütçe yılı sonuna kadar bitirilmemiş olan yerlerde tadilen tesbit olunan iratların eski iratlardan fazla olan kısımlarına ait vergi farklarından henüz tahsil edilmemiş olanları 1945 Bütçe yılından başlayarak ilişkin oldukları yıllar sayısınca eşit taksitlere bölünmek ve gelecek yıllar vergisine eklenmek suretiyle tahsil olunur.

MADDE 2. — İçişleri Komisyonunun ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — İçişleri Komisyonunun üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Tadilen tesbit olunan iratlar, tadil isteminin yapıldığı tarihi kovalıyan yıldan başlayarak vergiye matrah tutulur.

Bu iratlar tadil isteminin yapıldığı yıl içinde itiraz komisyonu kararına bağlanamadığı veya itirazsız kesinleşmediği takdirde vergi eski iratlar üzerinden tahakkuk ettirilir. Temyiz, verginin tahsiline mâni değildir. Ancak kesinleşen irada göre verginin fazla alındığı anlaşılırsa fazlası nakten veya mahsup suretiyle geri verilir. Noksanı ayrıca tahsil olunur.

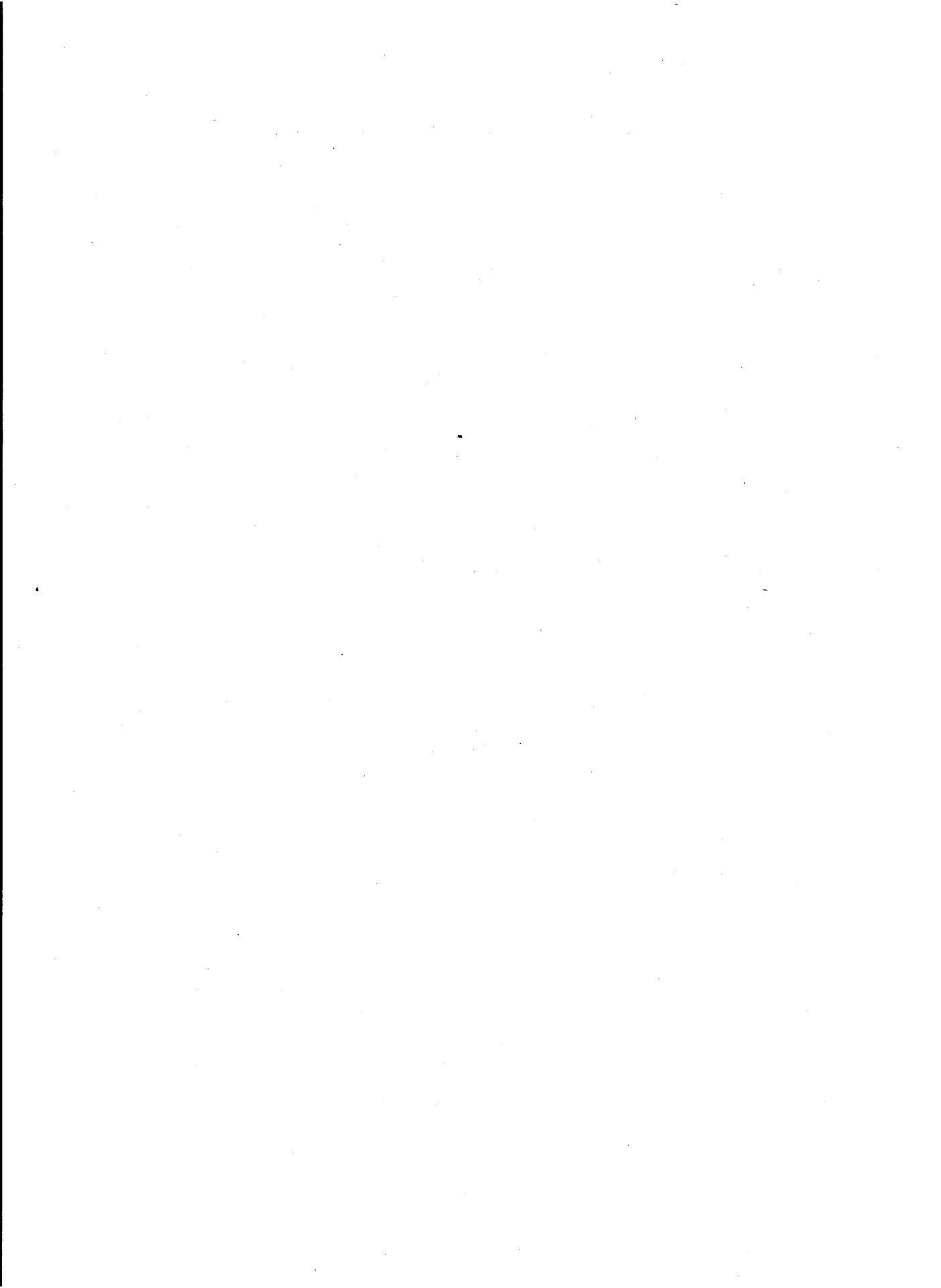
Ferdî tadil istemlerinin en çok üç ay, mevzii tadil istemlerinin, yetkili mercilerce onandığı tarihten başlayarak; semt tadillerinin, en çok altı ay ve diğerlerinin bir yıl içinde bitirilmesi mecburidir.

Ancak 27 nci madde gereğince özel idare gelir memurlarının istemleri üzerine yapılacak tadil istemleri ve itiraz incelemeleri tadilin istenildiği yılı kovalıyan yıl içinde bitirilemezse tadil suretiyle bulunan iratlar, itiraz incelemesinin bitirildiği yıldan sonraki yıldan başlayarak vergiye matrah tutulur.

GEÇİCİ MADDE — Maliye Komisyonu geçici maddesi aynıyle.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu İçişleri ve Maliye Bakanları yürütür.



S. Sayısı : 79

İdareci Üyeler Kurulunun, 4448 sayılı kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/100)

31 . I . 1946

Yüksek Başkanlığa

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3656 ve 3888 sayılı kanunlara bağlı cetveller ile 3552 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkındaki 28 . VI . 1943 tarih ve 4448 sayılı kanunun 2 nci maddesiyle stenografların dört senede bir terfileri kabul edilmiş idi.

Halbuki Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkındaki 21 . VI . 1944 tarih ve 4598 sayılı kanunun 3 ncu maddesiyle yukarıki dereceye terfi için enaz üç sene bir derecede bulunmuş olmasının şart konulmuş olduğundan stenografların da bu asgari yükselme süresinden faydalanmalarını sağlamak üzere 4448 sayılı kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi uygun görülmüştür. Bu maksatla hazırlanan aşağıda yazılı kanun teklifinin kabulünü arz ve teklif eyeriz.

İdareci Üye
M. Öker

İdareci Üye
İ. F. Alpaya

İdareci Üye

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/100

Karar No. 57

2 . II . 1946

Yüksek Başkanlığa

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3656 ve 3888 sayılı kanunlara bağlı cetveller ile 3552 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkındaki 4448 sayılı kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi hakkında İdareci Üyeler tarafından yapılan kanun teklifi Komisyonumuza havale edilmekle incelenip görüldü.

4448 sayılı kanunun ikinci maddesi, Büyük Millet Meclisi Stenograflarının dört senede bir yükselme haklarına ve altmıncı dereceye kadar bu suretle yükselmenin mümkün olacağına dair âmîr bir hüküm koymuş ve bununla kadrolarında kademeleri bulunmadığından, durumları diğer Devlet daireleri memurlarına benzemeyen stenografların, 3656 sayılı kanunla kabul

edilen dört senede bir yükselme esasına göre her dört senede muhakkak surette terfileri sağlanmış ve bu görev de cazip bir hale getirilmek istenmiştir. Halbuki 4598 sayılı kanunla bütün Devlet memurlarına üç yılda bir buldukları yerde yükselme imkânı verilmiş bulunmasına rağmen Meclis stenograflarının hususi kanundaki bu hüküm olduğu gibi kalmış ve bunların umumi hükümden istifadeleri imkânsızlığı neticesini doğurmuştur.

Yapılan teklif ile bu aradaki farkın kaldırılması amacı güdüldüğü alman izahlardan anlaşılacakla teklif esas olarak Komisyonumuza kabul edilmiş, yalnız tasarının birinci maddesinde yukarıda arzedilen hükmü koyan kanun numarasının da zikri daha uygun görüldüğünden bu

suretle bir değiştirme yapılmıştır.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Kastamonu	Edirne	Tokad
T. Coşkan		H. N. Keşmir
Kâtip		Bolu
İstanbul	Aydın	Dr. Z. Ülgen
	R. Alpman	

Burdur	Diyarbakır	Diyarbakır
ř. Engineri	R. Bekit	ř. Uluğ
Eskişehir	Giresun	Giresun
Y. Abadan	M. Akkaya	A. Sayar
Hatay	İsparta	İzmir
H. Selçuk	M. Karaağaç	M. Birscl
Kayseri	Kütahya	Manisa
F. Baysal	H. Pekcan	F. Kurdoğlu
Mardin	Urfa	Yozgad
R. Erten	E. Tekeli	A. Sungur

İDARECİ ÜYELER KURULUNUN TEKLİFİ

4448 sayılı kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 4448 sayılı kanunun ikinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Stenograflar genel hükümlere göre 3656 sayılı kanunla belirtilen altıncı dereceye kadar yükseltilebilir.

MADDE 2. — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Büyük Millet Meclisi Başkanı yürütür.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEğİşTİRİşİ

4448 sayılı kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 28 . VI . 1943 tarihli ve 4448 sayılı kanunun ikinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Stenograflar 4598 sayılı kanun hükümlerine göre 3656 sayılı kanunla belirtilen altıncı dereceye kadar yükseltilebilir.

MADDE 2. — Teklifin ikinci maddesi aynıyle.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynıyle.